

KIZILAY

Celâl Muhtar Sayısı

Rahmetli Dr. Celâl Muhtar Özden'in Birinci Cihan Harbinde
Kızılay üniforması ile alınmış bir resmi

Sayı: 26

ARALIK: 1947

20 Kuruş

80

senelik hummalı araştırma ve tecrübeler

1865 te Bern'de Dr. G. Wander tarafından tesis edilen mütevazı laboratuvar, bu güne kadar geçen zamanda Avrupa, Amerika ve Avustralya'da 17 modern fabrikanın doğmasını temin etti.

Bu fabrikalar yüzlerce farmasötik (vitamin, sülfamid), diyetetik ve şimik müstahzarlar yapmaktadır.

Fabrika ve laboratuvarlarımız 80 seneden beri ananevi olan ciddi, ihtimamlı çalışmaları ve kullanışın iptidai materyelin saflığı ile temayüz etmiştir.

Wander müesseselerinin bu tarz çalışması, bütün dünya hekimlerinin müstahzarlarımızı takdir etmesine ömil olmuştur.

DR. A. WANDER S.A., BERN - İSVİÇRE

DİYETETİK, KİMYEVİ, TIBBİ MÜSTAHZARLAR,
TIBBİ, CERRAHİ ALETLER FABRİKALARI

TÜRKİYE MÜMESSİLİĞİ YILBAK LTD. ŞTİ.

WINTHROP PRODUCTS INC.

NEW-YORK

TIBBÎ MÜSTAHZARAT FABRİKASI

Doktorların hizmetine tahsis edilmiş ilmin
tekâmülüne uygun ilâçlar.

Antibiyotik preparatlar (Penicillin kristal ve amorf şekilleri)

Vitaminler

Sülfamitler

Sıtma ve Frengi ilâçları

Muhtelif Spesiyaliteler.

Türkiye Umumî Vekili

TİFAN TİCARET T. A. Ş.
İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

Sahife

SOMMAIRE

Pages

1 — Kızılay Derneği Genel Merkez Kurulu kararı	5
2 — Profesör Celâl Muhtar Özden Dr. Akil Muhtar Özden	6
3 — O, bir Âlemdi. A. Adnan Adıvar	9
4 — Celâl Muhtar Hocam, Dr. Ahmet Hâmit Selgil	11
5 — Büyük Üstad Dr. Celâl Muhtar Özden Berç Türker	12
6 — Celâl Muhtar - Hilâliahmer Müfettişi Umumisi. Dr. Hikmet Gizer	14
7 — Merhum Doktor Celâl Muhtar bey hakkında bazı hatıralar. Profesör Avram Galanti	15
8 — Hilâliahmer İdare Hey'eti ile Celâl Muhtar 650.000 muhacire neler yaptılar. Dr. Hafız Cemal	16
9 — Muvaffakiyetinin esrarı. Haydar Kermen	18
10 — Kızılay Haftası münasebetiyle radyo konuş- maları Dr. Naki Cevad Akkerman	20
11 — Soğukalma ve Nezle Dr. Remzi Gönenc	23
12 — Hastabakıcı Hemşire haberleri	25
13 — Sağlık Bilgileri ve Tıpta yenilikler	26
14 — Kızılay ve Kızılhaç haberleri	29
15 — Gençlik Kızılayı ve Kızılhaçı haberleri	38
16 — Kız Köprüsü	41
17 — II. ci dünya savaşının öksüz, sakat ve sefil bıraktığı çocukların acıklı durumları	42
18 — 1. 9. 947 tarihinden 15. 11. 947 gününe kadar Genel Merkezce yapılan çeşitli yardımlar	44
19 — Kızılay Dispanselerinin 1. 1. 947 - 31. 3. 947 devresindeki faaliyeti	44

Couverture: Numéro Spécial dédié à la mémoire du Dr. Celâl Muhtar	
1 — Une déclaration du Comité Central de la Société du Croissant-Rouge	5
2 — Le Professeur Celâl Muhtar Özden Dr. Akil Muhtar Özden	6
3 — Lui; c'était tout un monde. A. Adnan Adıvar	9
4 — Mon Professeur Celâl Muhtar Dr. Ahmet Hamit Selgil	11
5 — Le Grand Maître Dr. Celâl Muhtar Özden Berç Türker	12
6 — Celâl Muhtar — Inspecteur général du Croissant-Rouge. Dr. Hamit Gizer	14
7 — Quelques souvenirs sur feu le Dr. Celâl Muhtar Professeur Avram Galanti	15
8 — Ce que Celâl Muhtar et le Comité Exécutif du Croissant-Rouge ont fait pour les 650.000 réfugiés Dr. Hafız Cemal	16
9 — Le secret de ses succès. Haydar Kermen	18
10 — Causeries radio-diffusées à l'occasion de la Semaine du Croissant-Rouge Dr. Naki Cevad Akkerman	20
11 — Refroidissement et rhume Dr. Remzi Gönenc	23
12 — Rubrique des Infirmières	25
13 — Informations sanitaires	26
14 — Nouvelles de Croissant-Rouge et Croix-Rouge	29
15 — Nouvelles de Croissant-Rouge et Croix-Rouge de la jeunesse	38
16 — "Kız Köprüsü" (Une légende)	41
17 — Le pitoyable état des enfants que la Seconde Guerre Mondiale a laissé orphelins, mutilés et miséreux	42
18 — Secours du Comité Central du 1.9.947-15.11.947	44
19 — Activités de nos dispensaires du 1. 1. 947 au 31. 3. 947	44

DIYETETİK, KİMYEVİ, TIBBİ MÜSTAHZARLAR,
TIBBİ, CERRAHİ ALETLER FABRİKALARI

TÜRKİYE MÜHÜRİSİ YILBAK LTD. ŞTİ.

İSTANBUL

Abone bedeli :

Seneliği 4 sayı itibariyle
80 Kuruş

Genel Neşriyat Müdürü :

Dr. Remzi GÖNENÇ

Çankaya Matbaası

A N K A R A

ARALIK : 1947

Kuruş : 20

Sayı : 26

Müracaat yeri :

KIZILAY GENEL MERKEZİ

A N K A R A

Telefon : 5458 — Telgraf : Kızılay

KIZILAY

Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkez Kurulunun 4 Kasım 1947

Salı günü saat 10 da Başkan Ali Rana Tarhan'ın reisliğinde yaptığı toplantıda, rahmetli Dr. Celâl Muhtar Özden'in Kızılay'a yaptığı değerli ve başarılı hizmetler şükranla ve överek anıldı ve aziz hatırasına hürmet için ayakta bir dakika sukûttan sonra :

1) Ailesine taziye mektubu yazılmasına;

2) Resminin Genel Merkez Kurulu toplantı odasına ve Eminönü şubemize asılmasına;

3) Kızılay Mecmuasının çıkacak ilk sayısının Dr. Celâl Muhtar Özden'e ithaf edilmesine;

4) Bu husustaki kararın neşredilmesine;

karar verildi.

Prof. Dr. Celâl Muhtar Özden

Dr. Âkil Muhtar Özden

Dr. Celâl Muhtar Özden, 1865 senesi Ağustosunda İstanbulda dünyaya gelmiştir. Babası, Tıbbiye Şahane mektebi Başkâtibi, Tıbbiye ve

Celâl Muhtar iptidai tahsilini Üsküdar'da, şahsiyeti çok muhterem olan hoca Sabri efendinin idare ettiği Fıstıklı mektebinde yapmış, ozaman İs-

1887 de buradan yüzbaşı rütbesiyle doktor diplomasını almıştır. Sonra iki sene kadar Dr. Zoiros Paşanın idare ettiği Pasteur Kuduz Enstitüsünde muavin olarak kalıyor, ve Pasteur'un keşifleriyle yakından meşgul oluyor. Bu sayede 1889 da tahsilini tamamlamak için Paris'e gönderildiği zaman bakteriyoloji'ye dair mühim nazari malumata sahip bulunuyordu.

Dr. Celâl Muhtar Pariste 4 sene kadar kalmıştır. St. Louis hastahanesinde Fransanın ve belki bütün dünyanın en büyük cilt hastalıkları ve frengi üstadları olan Alfred Fournier, Emil Vidal, Ernest Besnier, Hallapeau, J. Darier gibi profesörlerin yanlarında çok ciddi bir surette çalışıyor aynı zamanda Institut Pasteur'e de devam ediyor. Büyük Pasteur daha hayattadır. Celâl Muhtar muntazaman Dr. Roux ve Metchnikoff'un laboratuvarlarında çalışıyor. Doktorun Paris'te geçirdiği seneler çok verimli olmuştur. Daha 1890 senesinde ayak altında, ellerin içinde, parmaklar arasında bulunan ekzemaya, frengiye veya dezidroza atfedilen bir âfetin hakiki âmillerinin trikofiton (Trichophyton) olduğunu keşfediyor. Hastalarını, o esnada cildiye cemiyeti tatilde olduğundan St. Louis hekimlerine gösteriyor. 1892 ye kadar bu mesele ile yakından meşgul oluyor. Bulgularını neşrediyor. Hastalarının muayenelerini hastahanesinin müzesine kabul ediyorlar. Bu suretle tıbbı büyük bir hizmet ediyor, ve unutulmaz bir isim bırakıyor. Bu tarihlerde doktorun neşretmiş olduğu vakalar arasında bir hastanın müşahedesi vardır. Bunun hem ellerinde ve hem de ayakları arasında birbirlerine çok benzeyen, eskiden ekzema denilen şekilde bir deri hastalığı görülüyor. Ayaktakilerde trikofiton bulunuyor. Halbuki eldekilerde bulunmuyor. Bu mesele sonraları büyük bir ehemmiyet kesbetmiştir. Eldekilerin trikofiton toksinlerinden hasıl olduğu kabul ediliyor. Bunlara şimdi (trichophytide) deniyor. Trikofitonları hâvi kıstamlar Celâlin gösterdiği usulle tedavi edilince ötekiler de geçiyor.

Rahmetli Celâl Muhtar kardeşi ve yeğeni ile bir arada

Harbiye Şahane edebiyat hocaası. Cemiyeti Tıbbiye Osmaniye müessesilerinden merhum Muhtar Beydir.

tanbulda Demirkapıda bulunan, Galatasaray Sultanisine geçmiştir. 1881 de Askeri Tıbbiye Şahane'ye girmiş.

1914 — 1919 Umumi harbinde Celâl'in keşfinden çok istifade edilmiştir. Gerek Almanların gerekse Fransızların siperlerinde trikofisi oluyor. Eskiden bu hastaları uzun zaman hastahanelerde tutmak lâzım gelirken, 1890 danberi doktorumuzun bildirdiği tedavi usulü sayesinde elleri ve ayakları iyi edilebilmiştir.

Dr. Celâl Muhtar İstanbula gelince Askerî Tıbbîye mektebinde Cilt ve Frengi hastalıkları hocası oluyor. Birçok talebe yetiştiriyor. Frengi ile mücadeleye ciddi yardımları olan makaleler ve «Frengi ve İzdivaç» kitabını nesrediyor.

1893 de İstanbulda çıkan kolerâ hastalığı esnasında Celâl'in büyük hizmetleri olmuştur. Bakteriyolojideki derin vukufundan memleketi müstefil etmiştir. Yaptığı işler Pasteur Enstitüsünün hakkındaki tavsiyeleri Sultan Hamid'in dikkatini celbediyor. Celâl Saraya hekim olarak alınıyor. Orada sırf bir fen adamı mevkiini cidiyetle ve namusla tutuyor.

Celâl Muhtar Meşrutiyetin ilânından sonra askerlikten çekildi. 1925 te de 32 sene hizmetten sonra hocalıktan istifa etti. Balkan harbinde, Umumi harpte umumi müfettiş olarak Hilâliahmerde çalıştı.

Melûm olduğu üzere Kızılbaş cemiyetlerinin kurulmasına esas teşkil eden mukavelenâme 1864 de Cenevrede toplanan Milletlerarası bir konferansta yapılmıştır.

Osmanlı Hükûmeti bu mukavelenâmeyi 5 Temmuz 1865 de imza etti. Lâkin bu mukavelenâmeye tevafuk eden ilk cemiyet ancak 1868 de kuruldu. İsmi «Mecruhîn ve Marazî Askeriyeye Muavenet Cemiyeti» idi. 1871 — 78 Rus harbi esnasında da hilde ve haricteki Müslümanlardan 72.000 lira kadar tane toplandı. Onun 61.000 lirası ile 22 hastane açıldı ve 25.000 den ziyade yaralı ve hasta askere bakıldı. Geri kalan 11.000 lira fahrî veznedar Dellasuda Faik Paşa tarafından Osmanlı Bankasına

ihtiyat akçesi olarak emanet bırakıldı. Cemiyet kelimesinden bile ürken Abdülhamid'in vehmi sebebiyle bu müessesese harpten sonra unutturuldu. 1896 Yunan harbi esnasında Padişahın irâdesiyle yeniden tayin olunan bir kaç azanın himmetiyle bu cemiyet biraz faaliyet göstermiş lâkin sonra tamamiyle unutturulmuştu.

Asıl Hilâliahmer cemiyetinin teisi ancak Meşrutiyetin ilânından sonra Dr. Besim Ömer Paşa, Dr. Esat Paşa, ozamanki hariciye nazırı Rifat Paşa ve refikası, Dr. Mehmet Ali Bey, Dr. Kâsım İzzettin ve Dr. Galip Bey gibi bir kaç zatin gayretiyle olmuştur.

7 Nisan 1911 de Tokatlıyan oteli salonda toplanan 100 âza cemiyetin umumi merkezini teşkil eden 24 kişi intihap ettiler. İntihab olunanlar arasında Celâl Muhtar da bulunuyordu. Cemiyet başlangıçta Tophanede iki odalı küçük bir evde çalışmaya başladı. 6 ay sonra Trablus muharebesi çıktı. Ambarında hiç bir şeyi olmayan cemiyet harp meydanlarına ahbi heyetler göndermek mecburiyetini hissetti. Fedakâr arkadaşların teşkil ettikleri bu heyetlere malzemelerini ecnebi memleketlerden satın almak için para verdi. Bu durum cemiyetin bir çok levazımı evvelden hazır bulundurulması lüzumunu çok acı bir surette hissettirmişti. O esnada büyük zelzeleler oldu. Bu da hemen ambar ve depolar yapmak mecburiyetini meydana koydu. Evleri yıkılan biçâreleri iskân etmek ve beslemek lâzım gelmişti. İlk ambarını cemiyet Alayköşkünde yaptı. Bununla doğrudan doğruya meşgul olan Umumi Müfettiş Dr. Mehmed Ali beyin yorulmak bilmiyen gayreti ile ambar çabuk dolduruldu. Hanımların cemiyetinin de gayretiyle bir çok çamaşır tekiimleri yapıldı. Az zamanda ambarlarda artık yeni malzemeyi alacak yer kalmamıştı.

1913 senesinde Mehmet Ali Beyin o vazifeden çekilmesi üzerine Celâl

Muhtar Müfettişi Umumi tayin ve anbarın idaresi kendisine tevdi edildi. O zaman çok dar gelen Alayköşkü bırakıldı. Kantarolardaki Ethem Paşa konağı kiralandı ve anbar taşındı. Celâl Muhtar'ın bu anbardaki ilk yaptığı iş iki etfaiye ekibi kurmak oldu. Bu ekipler bilâhare anbar civarında zuhur eden iki yangını hemen başlangıçta bastırmak suretiyle o semte çok ciddi hizmetler etmiş bulundular. Celâl Muhtar, müfettişi umumiliği milletin içinde bulunduğu gâileli devrede ona karşı olan borcu ödeyebilmesi için kabul ettiğini söylediler. Bu vazifenin hakkıyla ifası için her şeyden evvel bütün dimağı kabiliyetlerini gelecek zamana ait ihtiyaçları evvelden tayin ve sarf etmelerine imanı vardı. Bunlar tayin edildikten sonra lüzumlu eşyanın en kısa bir zamanda ve en iktisadi bir surette elde edilmesine sarf ve gayret etmek lâzımdı.

Bu ise ancak bilmek ve bilenlerden hakkıyla istifade etmek sayesinde mümkündü. Her vazife görene işini tam yaptırır ve mütemadiyen iş görebilecek şahsiyetleri arar, bulur iş başına kordu.

Kendisi mütemadiyen çalıştığı gibi etrafındakileri durmaksızın çalışmaya ve işlerini bitirmeden herhangibir sebeple olursa olsun onu bırakmamaya mecbur ederdi. Celâl Muhtar'da ehemmi mühime takdim lüzumu bir tam kanaat halinde idi. Parlak işlere değil faydeli eserlere bağlanmak icab ettiğini daima söylediler. Gösteriş için yapılacak ufak bir hareketin bile büyük fenalık olduğunu etrafına ilân ederdi. İşte bu prensiplere dayanarak çalışan Celâl Muhtar az zamanda anbarı pek çok lüzumlu eşya ile doldurdu ve bu eşyayı en ucuza mal etmek için hiç bir gayretten çekinmedi. Meselâ Viyanaya pamuk gönderdi. Onlardan Amerikan bezi yaptırdı. İş mukabili ni pamukla ödediği için bez bize metresi bir kuruş gibi çok ucuz bir fiata mal oldu. Bu teşebbüste bulunduğu esnada bazı arkadaşlar: Ya gönderi-

len pamuğu bez yapıp göndermezlerse demişlerdi. Celâl buna karşı (Bu hususta Hilâliahmere gelecek her ziyanı ben kesemden ödemeği deruhte ediyorum) cevabını veriyordu. Zaten o pamuğu kısım kısım gelen beze tekabül eden miktarlarda gönderirdi. Celâl Muhtar faaliyete geçtikten az zaman sonra Ethempaşa konağının bahçesi ve bir kısım odaları imâlâthane haline getirilmiş bulunuyordu. Bir taraftan ormanlardan kestirdiği ağaçlardan arabaların, sedyele-
rin ahşap kısımlarını ve koltuk değneği yaptırır ve ağaçların kabuğunu kaynatıp elde ettiği boya ile hizmetçilerin giyeceklerini diktirip amerikan bezi entarilerini boyatırdı.

Boya kazanını kaynatmak için lüzumlu ateşi aynı odunların yongalarını yakmakla elde ederdi. Daha başlangıçta binlerce gaz tenekesi satın almıştı. Bunların iyilerini hastahanelere erzak sevki için kullanır diğerlerini su maşrapaları, petrol lambaları ve sair yaptırırdı. Bir kısmını da ucuz satın aldığı balıklardan salamura yapmak için kullanırdı.

Hilâliahmer anbarında neler yapılmıyordu. Bu büyük faaliyet sayesinde ki Balkan harbiyle Birinci Umumi harbin Hilâliahmer heyetleri 143, 116 yaralıya ve 72,363 hastaya bakmışlardır. 49817 zuafa işe edilmiştir. Yine umumi harpte İstanbulda, Topkapı, Üsküdar, Eyüp, Kumkapı, Fatih, Atikalipaşa, Kartal gibi muhtelif mahallelerde Celâl Muhtar vasıtasıyla yapılan aşhanelerde muhtaçlara 36,000,000 kap yemek dağılmıştır.

Hilâliahmerin 1914 de mevcut parası 269,000 lira idi. 1914 — 1918 senelerinde toplanan paranın tutarını 662,400 lira oldu. (Hepsi 932,400 lira eder)

1919 da cemiyetin mevcut parası 1,383,000 liraya balığ idi. Bunun içinde eşya dahil değildir.

Millî mücadele esnasında büyük taarruzdan evvel Hilâliahmerden

10,000 yataklık hastahane levazımı istenmişti. Bunlar İstanbul'dan ve Anadolu'dan depolardan hemen ordunun emrine verildi.

1922 — 1924 yıllarında batı Anadolu'nun istilâ gören bir çok yerlerine Hilâliahmer muavenet etti. Bu maksatla 603,679 lira sarfedildi.

Uşak, Bilecik, Eskişehir, İzmir ve Bursadaki sıhhi imdât heyetlerimiz muhtaçlara gıda, elbise ve eşya tevzi ettiler.

Açıkta kalan vatandaşlar için 5831 mesken yaptırıldı. 20,000 kişiyi iskân etmek mümkün oldu.

Bütün bu vazifelerin ifasında son-
ra Kızılaya, Hilâliahmer 1922 de 1,856,153 lira devretmiştir.

Büyük sarfiyata rağmen alınan im-
nelerin mikdarına nisbetle Hilâliah-
merin yüksek bir mevcudu olması her
şeyden ziyade Celâl Muhtarın ileriye
görmesi ve ekonomik bir şekilde
hareket etmesi sayesinde. Cemiyete
ucuz mal ettiği eşyanın fazlasını
sonradan yüksek fiyatlarla satılması
mevcudu kabartmıştır. Meselâ iş-
gal orduları İstanbulu terk ederken
birçok eşyalarını satışa çıkardılar.
Bunları Celâl Muhtar Hilâliahmer na-
mına satın almağa muvaffak oldu.
Bir kısmı kullanıldı. Kalan kısmı ise
kârlı bir surette satıldı.

Hülâsa Celâl Muhtar müfetti-
şi umumilikte de zekâsı, istikbale ait
işler için evvelden alınması lâzım
gelen tedbirleri pek iyi tayin ederek
zamanında alması, yorulmaz gayreti
ve sırf ideali için çalışması sayesinde
çok büyük hizmetler etti.

Celâlin çalışırken tuttuğu bir usul
de yapacağı şeyleri evvelden cebin-
deki kâğıtlara kısaca kaydetmekti.
Bu suretle daima kendini kontrol
ederdi. Bu kâğıtlara yalnız bir iki ke-
lime ile gayesini yazdığından listeler
başkaları tarafından görüldüğü za-
man çok tuhaf vaziyetlerde bulunur-
du. Meselâ: Mehmet efendi kelime-
sinden sonra balık, katır gibi hiç

münasebeti olmayan kelimeler yazıl-
mış görüldü. Meselâ yazılan bu tek
kelimelerin manası Celâl Muhtar için
şunlar olabilirdi.

Mehmet efendiye şunu söyleyece-
ğim. Balık alarak salamura yaptır-
cağım. Katırı baytara göstereceğim...
İlâh.

Dr. Celâl Muhtarın yaptıkları ara-
sında idaresi kendisine verilen itiba-
rı Milli Bankasının bulunduğu çok fe-
na bir vaziyetten kurtarmış olduğu-
nu da zikretmek doğru olur.

Dr. Celâl Muhtar Özden'in bütün
ömründe takib ettiği yaşama kaide-
sini şu suretle ifade etmek mümkün-
dür: İyi düşünmek, halin ve istikba-
lin ihtiyaçlarını zamanında keşfet-
mek, tedbirlerini dikkatle evvelden
almak, bilgi ile durmadan çalışmak
ve çalışdırmak, hiç bir ihmale mü-
saade etmemek, yapılanları ve ya-
panları daima kontrol etmek, dai-
ma ilerlemek. İktisada çok ehem-
miyet veren Celâl'in esas gayesi mil-
letine hizmet etmektir.

Celâl Muhtar, hayatına istikamet
veren kudreti babasının unutulmaz
sözlerinden aldığını daima söylemiş-
tir. 1925 de yazdığı bir tezkerede
babasının şu nasihatlerini yerine tam
olarak getirmek istediğini söyler:
«Milletin efradından toplanıp senin
ikmâli tahsilin için verilecek paranın
kıymetini iyi bil; o para padişahın
hazinesinden değil, köylülerin kışın
kar altında, yazın güneş altında
kazandıkları paradan verilir. Bir
parasını bile havâ ve hevesine sarfet-
me. Bir dakikanı boş geçirme. Mil-
letin bu lütfüne mukabele etmek
vazifesini unutma. Adam ol, tahsile
de adam gönder, fenne, insaniyete
hizmet et;»

Bu çok yorucu işler içinde Celâl
Muhtar, gözlerinden rahatsız olma-
ğa başladı. Her gün biraz daha az
görür oldu. Tedavi için gittiği Paris
ve Cenevrede kendisine yapılan mü-
davaat ve bir ameliyattan da bir ne-
tice elde edilemedi.

1947 Onursal Üyelerimiz

BEŞİKTAŞ: Dr. İBRAHİM GÜCER
Y. K. ÜYESİ

ŞİŞLİ: FATMA AKVOL
Y. K. Üyesi

İSPARTA: YUSUF ÖZGÜL
Y. K. Üyesi

KARABURUN: ENVER PINAR
Y. K. VEZNECİ

KARACASU: ALİ RIZA UĞUR

KARAMÜRSEL: HAKKI ŞEKERÖZ

KOCELİ: HAKKI ÖNEN
Y. K. BAŞKANI

KOCELİ: EMİN TERZIOĞLU
Y. K. KÂTİBİ

KÜTAHYA: CEVAT DOĞANAY
Y. K. BAŞKANI

MİLAS: REFİK ÖNER
Y. K. BAŞKANI

UŞAK: HALİL SAĞCAN
Y. K. VEZNECİSİ

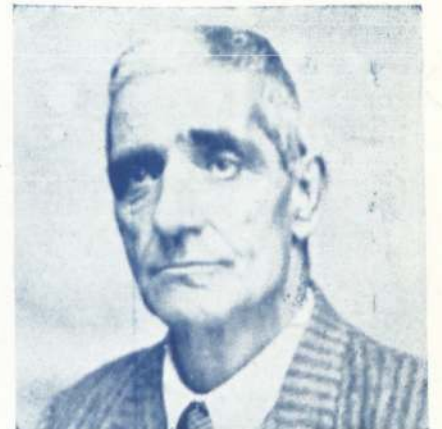
UŞAK: SADIK PEKEL
Y. K. Üyesi

UŞAK: M. ASİM YÜCEL
Y. K. Üyesi

UŞAK: İSMAIL AŞKİNER
Y. K. Üyesi

UŞAK: ÖMER ÇAKALÖZ
Y. K. Üyesi

ADALAR: FUAT ERKİNER
Y. K. KÂTİBİ

ADALAR: NİYAZI ALTINSU
Y. K. VEZNECİ

ADALAR: CELÂL GALİP ÇAYSER
Y. K. ÜYESİ

BERGAMA: Dr. KENAN ÜLGEN

BERGAMA: M. CELÂL AVDAN
Y. K. ÜYESİ

BERGAMA: OSMAN BAYATLI
Y. K. Üyesi

BEŞİKTAŞ: SAFFET RONA
Y. K. BAŞKANI

BEŞİKTAŞ: ZÜHTÜ ÇUBUKÇUOĞLU
Y. K. ÜYESİ

BEŞİKTAŞ: Dr. ETHEM AKİF
BATTALGAZI
Y. K. Üyesi

O, BİR ÂLEM Dİ

A. Adnan Adıvar

Şehirden oldukça uzak bir deniz kenarında Kurban bayramının serin ve rutubetli günlerini, geçiriyorduk. Bu «merasim ve teşrifatla kan akıtma» bayramının hazin günleri bu sene bizim için çok daha hazin idi. Bayramdan az bir zaman evvel ailemizin en canlı ve en sevimli bir uzvu, uzak bir diyarda can vermişti. Bu matemle uzak, yakın, dost ve tanıdıkları taciz etmemek için mütemadiyen susuyorduk. Velhasıl « il iyd-i ekber eyliyor, biz matem eyliyorduk.» Tam bu sırada kurban bayramı gazetesi hocam, dostum ve arkadaşım Celâl Muhtarın ölümünü de iki satırla yazıverdi. Bu acı haberi çoktanberi beklemiyor değildim. Fakat ne de olsa «can tende» oldukça o bizle beraber demekti. Halbuki o şimdi hiç bir seyahatın, hiç bir kâşifin, hattâ spiritizmacıların çağırıp söyledikleri ruhların bile nerede ve nasıl olduğunu haber vermedikleri bir diyara gitmişti. O, tanıdığım insanların en canlı ve en çalışkanlarından biri idi. Boş durmağı sevmeyen, bunun için bayram günlerinden hoşlanmazdı. Galiba sonsuzluk yolunun son yol hazırlıklarını yaptırarak insanları boş durdurmamak için böyle bir bayram gününü seçmiş ve o gün ölmüştü.

Kuvvetinin yettiği son âna kadar türlü türlü yollarda çalışan ve etrafındakilerini çalıştıran Celâl Muhtar günün birinde bana:

— Ölürsem kimbilir neler yazarsın, okumak isterdim» demişti. Bu konuşmayı şakaya çevirmek yolunu buldum:

— “Öldükten sonra da kendi hakkınızda fikirlerinizi başkalarına dikte etmek istiyorsanız buyurun söyleyin ben not edeyim” dedim. Güldü ve etrafındaki deri hastalıkları kitap-

larını, mecmualarını, onlardan çıkarılmış hülâsaları artık hemen hemen

talığının mahiyetini tayin eden keşfi için dünya tıp âleminin neler dediğini,

Rahmetli Celâl Muhtar ve Sayın Dr. Adnan Adıvar

görmeyen gözleriyle okşadı. Yarım asır evvel başlı başına bir deri has-

Avrupalı bir kısım meslektaşlarının o keşfi nasıl gölgelendirmek istedik-

lerini, fakat ta Japonya'ya varınca-
ya kadar bu hastalık bahsinde onun
isminin en mutenâ bir yer işgal etti-
ğini göstermek için hazırlattığı ve
teker teker tercüme, tetkik ve kont-
rol ettiği notlarla bir küçük risale
yazmak isterdi. Ben bu notları gö-
rünce hocanın bu arzusunun gayet
mütevazî ve meşru buldum. Eğer o
keşfi yarım asır evvel bir Fransız,
bir İngiliz, bir Alman yapsa idi, va-
tandaşları o hastalığa hemen onun
ismini verirdi. Bütün bu hazırlıklara
sevgi ile bakişından anladım ki Ce-
lâl Muhtar son yola çıkarken kendisi-
ne yazılacak yol mektubunun faliyet-
lerle dolu hayatının bilhassa bu ese-
rinden bahsedilmesini istiyordu (1).

Birgün Paris civar köylerinden
birine beraber gittik o vakit kendisi
yetmiş beş yaşına basmak üzere idi.
Bir köşkün kapısını çaldık. Ve
karşımıza çıkan seksen yaşını atlat-
mış bir ihtiyarın elini hürmetle sık-
tı ve «hocam Mösyö Darier» diye
bana tanıttı. Benim kim olduğumu
söylemeye lüzum görmedi. Çünkü
Fransanın XIX asırdan kalma en bü-
yük deri hastalıkları mütehassısı Da-
rier ile Türkiye'nin eski bir deri has-
talıkları hocası arasında benim kim
olduğumun hiç ehemmiyeti yoktu.
Halbuki bir zamanlar tıp ile uğraştı-
ğımı birdenbire hatırlayınca ihtiyar
âlimin eline hürmetle yapıştım ve
«siz benim hocamın hocasıınız»
dedim. İşte o gün Darier yarım asır
evvel kendisine asistanlık eden Ce-
lâl Muhtar'ın Paris Saint Louis has-
tanesinin o zamanki deri hastalıklar-
ı kliniğine ilmin baktrioloji adlı
yeni şubesini sokmağa nasıl yardım
ettiğini anlattı.

Halbuki bizde onun sadece iyi pra-
tik bir doktor olduğunu söylemek
bir zamanlar moda olmuştu. Pariste
şanlı ilim mazisini kurmuş olan
hoca bu sözlere asla aldırmaazdı. Ve
sadece talebesine «bakın bakın bir
daha bakın, sonra bu hastalığı kitap-
ta okumakla tanıyamazsınız» diye

(1) Aziz dostum Âkil Muhtar
bu notları kardeşinin hatırası için neş-
redeceği bir kitaba koyacaktır.

bağırırdı. Ben bu nasihatı iyi dinle-
miş olacağım ki sonradan Zurih kli-
niğine devama başladığım zaman
kendi kendime yeğâne teşhis edebil-
diğim hastalıklar onun öğrettiği has-
talıklar olduğunu anlamıştım.

Evet o bir âlemdi. Garabetleriyle
genişlikleri ile bir âlemdi. Hem de
bazılarının sandığı gibi Chaos halin-
de karma karışık bir âlem değil, ken-
dine göre kanunları olan ve nizam
içinde yürüyen Cosmos halinde bir
âlem idi. Celâl Muhtar denilen bu
âlemdeki türlü faaliyetlerden bahset-
mek güçtür.

Çünkü onun nev'i şahsına münha-
sır iddialarını ve kullandığı kaide ve
metodları izah etmeden o faaliyetler-
den bahsetmek kendi hakkında yanlış
bir fikir verebilir. Bu kaideleri, onun
sevgi ve nefretlerini, tasarruf ve ikti-
sat prensiplerini yazmak hayli uzun
sürebilir. Bunlara tamamiyle nufuz
etmek ve ondan sonra hocanın fazi-
let ve hayırseverliğine dair bir fi-
kir peyda etmek için onunla uzun te-
mas etmek ve onun garabetlerine, si-
nirliliklerine darılmadan beraber ça-
lışmak lâzımdı.

Konuşurken cümle yapmak husu-
sunda bile vakit kaybetmemek için
tasarruf ve iktisat yoluna gider ve a-
ziz hocamı bazan anlamak güçleşirdi.
Birinci umumi harp esnasında birgün
sadrizam Talât paşa merhum âzasın-
dan bulunduğu Hilâliahmer merkezi-
ne gelmişti. Bilmem neredeki muha-
cirlere bir aşhane açılmasını rica edi-
yordu. Herkes bütün bu işleri idare
eden Celâl Muhtar'ın yüzüne baktı:
O bir taraftan elindeki kâğıt parça-
larına bir takım rakkamlar dökerken
başını kaldırdı ve "zift yok" dedi.
Herkes bu defa Hilâliahmer kâtibi
umumisinin yüzüne baktılar. Sıkı su-
rette beraber işlemek dolayısıyla o-
nun dilini ben anlardım. Bu cümle-
nin "zahireyi deniz aşırı yerden geti-
ren mavnaları ziftlemek için zift yok;
fazla buğday ve zahire getiremeyiz"
demek olduğunu izah ettim. Vakitte,
parada, konforda nefsine zulmet-
mek derecesine varan bu sıkı tasar-
rufa mukabil sanat karşısında birden

bire eli açılırdı. Pariste gözü gördü-
ğü müddetce Comédie Française'in
bütün yeni oyunlarını, hattâ şiir ma-
tinelerini kaçırmaz ve en iyi yere o-
tururdu. Resimde onu en çok işgal
eden portre idi. Sevdigi bir resmin
karşısında uzun müddet durur bakar-
dı. Fransızca ve Türkçe'de en meşhur
romanları çok dikkatle okur ve bir
deri hastalığını teşhis ettiği zaman
kadar bu okumalardan zevk duyardı.

İşte bu göçen âlemin ilim, iktisat,
ticaret, bankacılık bölgeleri vardı.
Fakat bunların hepsinin yanında bir
de hayırseverlik, Hilâliahmercilik ta-
rafi vardı ki şayet günün birinde bi-
zim Hilâliahmer tarihimiz her türlü
ihtirasla kaplı hükümler dindikten
sonra ancak vesaika dayanan bir ka-
lem ile yazılırsa o vakit Celâl Mu-
htarın birinci umumi harpte ve istik-
lâl mücadelesinde Hilâliahmer için
neler yaptığı anlaşılacaktır.

Evvelden görme, feragat, gece uy-
ku zamanlarına varıncıya kadar ça-
lışma, bütün ticaret piyasasına hâkim
olacak kadar derin ve pratik ticari
ve iktisadi malûmat, karşısındakinin
eğzından çıkan dinlerken gönlünden
geçeni sezmek, herkese müsavî muâ-
mele etmeğe çalışmak gibi müspet va-
sıflar yanında, müfettiş, arkasına mü-
fettiş takmak, yeni tanıdığı herkesten
uzun müddet şüphe etmek gibi men-
fi karakterler Celâl Muhtarın Hilâ-
liahmer faaliyeti esnasında bize gös-
terdiği çeşreleridir.

Celâl Muhtar, hattâ gözleri gör-
mediği günlerde, ta son zamanlarına
kadar o kadar canlı yaşamıştı ki o-
nun artık ölmüş olduğuna inanmak
insana güç geliyor. Günün birinde te-
lefonda onun sesini duyacağım şim-
zannediyorum; ve bu zandan hayatta
kendisine dayanılabilecek ender dost-
lardan birinden mahrum kalmadığım
zannına geçerek teselli buluyorum.
Celâl Muhtar başa çıkardığımız işle-
lerin ortasına dikilmiş bir âbide gibi
idi. Bu âbide onun ölümü ile yıkılma-
dı ve onu kimse de yıkamıyacaktı.
İsterseniz buna da bir nevi zan deyi-
niz. Zaten hayatın, zan ve ihtimaller-
le dolu geçerse daha sarımsız geç-
ceğine inanıyorum.

Celâl Muhtar hocam

Dr. Ahmet Hâmit Selgil

1920 de Tıp Fakültesinin Klinik sınıfına devama başladığımız zaman:

« — Bak oğlum, bak. Daha bak, yine bak» diyen bir hoca ile karşılaştık.

Gelen hastaları gösteriyor, hastalıklar hakkında fazla tafsilat vermeden sadece görmemizi istiyordu. Anlamamışdık. Bilmediğinden mi böyle yapıyordu, üşeniyormuydu? Aradan bir az zaman geçti. Anlamaya başladık. Bizim bilmediğimiz bu şubede o bir derya idi. Şubesini o kadar iyi öğretmesini biliyordu ki, hiç durmadan (bak, bak) diyor ve biz yavaş yavaş öğrenmeğe başlıyorduk.

Tıpta müşahadenin ilk dersini ondan biz böyle aldık. O yalnız bakmaz; bakarken görürdü de. Ve bize baka, baka görmeyi öğretiyordu.

Günler geçtikçe dışardan hakkındaki malumat almaya başladık. Muzip talebelik hisleriyle derste onu tahrik edecek vesileler arıyor israf ve cimrilüğün noktelerini yapmağa çalışıyorduk.

O zamanki değimiyle (on paranın kıymetini bilmiyen Osmanlı olamaz) sözünü alaya alıyorduk. Hiç aldırır yor, bizim alaya aldığımız fikirleri bize telkine uğraşıyordu.

Haydarpaşa'da yaptırdığı apartmana kum taşıyan Acem eşeklerinin kum seferini kaç kuruştan yaptığını hesap ederek pahalılığını anlayınca eşek, küfe alıp kumu nasıl taşıttığını anlatıyorlar ve gülüyorlardı. O gülmelerimizi görmemezliğe geliyor yine bize iktisadi telkinleri buluyordu.

Harp yıllarında Levazım Reisi İsmail Hakkı Paşa'dan Kızılay için nasıl mâlzeme ve erzak kurtardığını anlatırken dikkat hassalarımızın çoğalmasına çalışırdı. Kalemdeki mavî uç ile kırmızı uç arasındaki farkı bütün İstanbul'da yalnız o görmüştü. Ve bize görmesini öğretirdi.

Harp yıllarının yoksulluğu içinde üzerimizde yırtık amerikan gömleleriyle hastalara sokulup öğrenmeye çalışırken.

— Şu gelen hastaya kim teşhis koyarsa bir keten gömlek vereceğim diye bizi teşvik ediyordu.

Teşhis koyan bir patiska gömleği

Dersler ilerledi biz onun yalnız ders veren bir hoca değil cilt hastalıkları âleminde tanınmış bir âlim bir müdekkik olduğunu da öğrendik.

Celâl Muhtarın Tabip Yüzbaşı olarak Tıbbiye'den mezun olduğu 1887 yılında alınmış bir resmi

keten diye alıyor fakat başka biri teşhis koymadan ne yapsa gömleğe kavuşamıyordu.

Hiç durmadan bahsettiği hocası (Fournier) in yanında çalışırken avuç içi ve taban altı temriyesini bulmuş,

Büyük Üstad Dr. Celâl Muhtar Özden

Berç Türker

Ben, meşrutiyetin ilânından sonra 1909 senesinde yeni kurulan Hilâli-ahmer Cemiyetinde âza olarak çalışmış ve bu güne kadar bu şefkat mü-

ve 1914 de patlayan Dünya harbinin sonuna kadar Hilâliahmerde, diğer arkadaşlarla beraber çalıştık.

Merhum Celâl Muhtar hem yüksek

ve bu âlim vatandaşın şöhreti Tıp kitaplarında zikredilmiştir. Bu kitapları bendenize okutur ve sevinç duyardı.

1914 senesi harp esnasında, Hilâliahmerin Orduya harikülâde hizmetinde bulunmasının başlıca faili, bu zeki ve yorulmak bilmeyen vatanperver Dr. Celâl Muhtar olmuştur.

O zaman, Heyeti idaremizi teşkil eden zevat şunlardı:

Dr. Celâl Muhtar — Dr. Besim Ömer — Dr. Âkil Muhtar — Dr. Adnan Adıvar — Dr. Hikmet Gizer — Hâmit Hasancan ve bendeniz.

Dr. Celâl Muhtar, müfettiş vazifesi ile, Hilâliahmer anbarını kurdu ve idare etti. İşte burada, Dr. Celâl Muhtar, yüksek bir iş adamı, idare adamı olduğunu gösterdi, ve emsali nadir olan başarılarla, şanlı Türk Ordusuna önemli yardımlarda bulun-

Hilâliahmer Cemiyetinin 1914 yılındaki Merkezi Umumi Heyeti

essesesinde iftiharla çalışan bir Türk vatandaşım.

Ben, merhum Dr. Celâl Muhtar'ı Balkan harbinde iş başında gördüm

ilim ve hem de zeki bir iş adamı idi. Doktorluk ettiği zaman, Pariste Pasteur Enstitüsünde, Türklüğe şeref veren ilmi tetebbüllerde bulunmuş

egzemadan ayırmış, bir Türk ismini ilim kitaplarına geçirmişti.

İlk zamanlar üzerinden bir Kızılay üniformasını hiç çıkarmazdı. Ayağındaki çizmelere bakarak gülerdik. Mütareke oldu. Elbiseyi çıkardı. Sivil elbisesinin altında yine çizmelerinin durduğunu hayretle gördük. Bu nekes, cimri gibi gözüken adam bir taraftan da memleketin sahiplerinin Türklerinde o zamana kadar meşgul olmadığı bankacılığı Memlekette tesise uğraşıyordu.

Şimdi bile ders arasında medhedip anlatığı genç bankacıların isimlerini hatırlarım. Bizi nasıl yetiştirmeye çalışıyorsa onları da öyle yetiştirmeye uğraşıyordu.

Mutareke oldu, beyaz Ruslar İstanbul'a döküldü. Arkasından itilâf devletleri İstanbul'u boşalttılar. O bütün bu döküntülerden, bu gelip gitmelerden istifade etmesini bildi. Kızılay'ın depolarını tesis etti, doldurdu. Bugün bile depolarımız onun aldığı mâlzeme ile doludur.

Mutareke devrinde laşe Nazırlığı yaptı. Kolay usullerle İstanbulu dol-

durmaya çalıştı. Pastırma yaptırdığı eşeklerin hikayesini etrafa bilhassa kendi yayardı.

O kadar sevdiği, gününü, gecesini, ömrünü vakfettiği Kızılay'a bile para verip yardım ederken Memleket halkına israfın günah olduğunu anlatmaya çalışıyordu.

Parayı verirken mektepten çıktığından bugüne kadar lâstik yaka takmayıp da kolalı yaka taksa idi arasındaki kolalama farkının bu kadar edeceğini hesap ederek bir gazete hâdisesi yapar ve parayı öyle verirdi.

Sigara içebileceği seneleri hesap eder şu kadar parayı sigaradan arttırdım diye yine Kızılay'a bir teberrude bulunur ve herkesi Kızılay ile ilgilenmeye çalışırdı.

Sonra uzun seneler onu görmedim. 1938 de Paris'in bir kenar mahallesindeki Otelinde ziyaretine gittiğim zaman yüreğim kan ağladı.

Bize görmesini öğreten bu büyük hoca artık dünyaya bakamıyor, gözleri görmüyordu. Loş otel odasında oturmuş gençlik günlerinde ubbi

keşfinin üzerine oturmak isteyen Japonlara cevaplar hazırlıyordu. Bir Polonyalı Doktor kitaplar okuyarak onun iddiasını teyid eden cümleleri arıyor ve onun söylediklerini yazıyordu.

Eski bir talebesinin sesini tanıdığı zaman şimdi görmiyen gözlerinin eski kudreti kadar kuvvetli olan kulak hafızasına hayran olmuştum.

Ondan sonra bir daha görmedim. Sağlık haberlerini alıyor teselli buluyordum.

Bayram günü öldüğünü duyunca neş'emiz, zevkimiz kalmadı teessür ve elem duyduk.

Kızılay'a büyük hizmetleri olanlar içinde her zaman anacağımız bir isim de onun ismidir.

Rahmetli Refik Saydam da o da bu Memleketin en hayırlı müessesesine çok değerli, verimli günlerini, zamanlarını hattâ ömürlerini harcadılar.

Nur içinde yatsın ve Türk Milleti ebediyete kadar ondan razı olsun.

mak inkânını Hilâliahmere temin etti.

Dr. Celâl Muhtar arkadaşlarına:

«Siz bana bir mânevi kuvvet verdiniz
«ben de bütün varlığımı Hilâliahmere
«Terettüb eden ülvî vazifeyi yapmak
«şrefini kazandırdım.»

Dr. Celâl Muhtar mütarekâ senesinde bile, bütün varlığı ile, Hilâliahmerin varidatını artırmağa ve sermayesinin, harp esnasında külliyeleli masraflara rağmen, tenezzül etmemesine çalıştı.

Dr. Celâl Muhtar, İstanbuldaki İngiliz ordusunun yakında İstanbulu terk edeceğini, ve Orduya müteâllik külliyeleli malzemeyi satmak niyetinde olduklarını, ve İstanbul tüccarlarından mürekkep bir gurubun bu malları satın almak teşebbüsünde bulunduğunu işitince, hemen arkadaşları ile konuştuktan sonra, İngiliz ordusu komutanlığı nezdinde Hilâliahmer namına müracaatta bulundu.

Ordunun Baş Komutanı, Sir Charles Harington:

«Hilâliahmere yardım etmek isteriz
«fakat siz, gerek Hilâliahmer ve gerek bu Cemiyeti idare edenler hakkında bize resmen mâlûmat verebilecek bir zatı gösteriniz»

deyince, derhal, Dr. Celâl Muhtar, «Osmanlı bankası müdürlerinden ve «Hilâliahmer âzalarından Berç Ke-«resteciyanı gösteriyoruz» buyurmuş.

Ertesi gün, Osmanlı Bankası ile daima nakit muamelelerde bulunan, Ordu Baş Veznadarı (Command Paymaster) Bankaya gelerek, beni gördü ve şunları söyledi: «Hilâliahmer «tarafından Dr. Celâl Muhtar Bey, «dün General Sir Charles Haringtona «müracaat etti, ve Ordunun satmak «istediği malzeme ve saireyi mübaya «etmek talebinde bulundu. General «Charles Harington size selâmlarını «yolladı ve sizin Osmanlı Bankası «Müdürü ve Hilâliahmer Cemiyeti â-

«zası olduğunuzu bilerek; buyuruyor ki:

«Eğer siz namusunuz üzerine bana «söz verirsiniz ki, bu Cemiyeti idare «eden zevat Ordunun malzemesini «tesellüm ettikten sonra, mallar sırf «Cemiyet için kullanılacaktır, o vakit «biz de, bir tüccar grubu tarafından «bize iki yüz elli bin İngiliz lirası teklif edildiğine rağmen, Hilâliahmere «bir Cemile olmak üzere bu malları «yalnız otuz iki bin İngiliz lirasına «bırakınız, o şartla ki bu meblâğ derhal bize ödensin»

Ben, telefonla, Dr. Celâl Muhtar ve diğer arkadaşlarımı haberdar ettim, pek iyi dediler, ve ben de ordunun baş veznedarına şunları söyledim:

«Namusum üzerine söz veririm ki «alınacak mallar tamamen Hilâliah-«mere hasredilecektir ve benimle çar-«lıhan arkadaşlarım namusu mücessem adamlardır, ve otuz iki bin İngiliz lirasını bila müşkülât ödeyebiliriz».

Ertesi gün, Baş Veznedar Bankaya geldi ve bütün malların Hilâliahmere devredilmesi için Çanakkale ve civarındaki askerî şubelere Sir Charles Harington tarafından emir verildi.

diğini söyledi. Ben de Dr. Celâl Muhtar'a tebşir ettim ve son muvaffakiyetini tebrik ettim.

Dr. Celâl Muhtar Ordu ile temasta bulundu. Bu mallar o kadar külliyeleli idi ki, Çırağan sarayına taşınması bir kaç ay sürdü. Dr. Celâl Muhtar bir gün bana dedi ki malların kıymeti takriben üç yüz bin İngiliz lirasını tutar.

Ankarada kurulan Hilâliahmer Merkezi Rejisi merhum Dr. Refik Saydamdan iki kat'i emir aldık:

1) İstanbuldaki bütün mallar, ve altın stokunuz ve saire, derhal Ankaraya nakledilsin.

2) İstanbul'daki Hilâliahmer Cemiyeti Heyeti idare âzaları hemen istifâ etsinler.

Bu emir üzerine hem istifâ ettik ve hemde ne var ne yok hepsini Ankaraya yolladık, fakat mâlesef, Ankara Merkezinden hiç bir takdirname almadık.

Dr. Celâl Muhtar bundan dolayı çok müteessir olmuştu, ve daima e-sefle söylerdi.

Nur içinde yatsın

Hilâliahmeri ihya eden büyük üstat Dr. Celâl Muhtar Özden.

KIZILA Y'a
yardım insanlık
borcudur.

Celal Muhtar - Hilâliahmer müfettişi umumîsi

Dr. Hikmet Gizer

Ben Celâl Muhtar'ı evvelâ hocam olarak tanıdım. Doğrusunu söylemek lâzım gelirse onu hoca olarak pek te beğenmezdim. Çünkü; ilim ve vukufuna itimat ettiğimiz, eserlerini takdir ettiğimiz bu hoca bizim alışkın olduğumuz malûmatfuruşuktan, zihinlerimizi yüksek nazariyat ile doldurmaktan kaçınır, bizi yalnız hastalar üzerinde meşgul eder ve "bakın efendiler bakın, bunu kitapları öğrenemezsiniz" nakaratını tekrarlar dururdu. Ancak doktor olduktan ve Avrurpada bilgimizi artırıp aklımız başımıza geldikten sonradır ki bu basit addettiğimiz hocanın bize neler öğrettiğini ve âlimane nazariyat ile vaktimizi geçiren yüksek hocaların neler öğretemediklerini fark edebildik.

Celâl Muhtarla sonradan Hilâliahmerde beraber çalıştık.

Birinci umumî harp başlar başlamaz Hilâliahmer beni Almanya, Avusturya ve Macaristanda birer Hilâliahmer komitesi teşkilî vazifesiyle mürabhas olarak Avrupaya gönderdi. Bu üç devletin en yüksek şahsiyetlerinin riyasetleri altında komiteleri teşkil ettikten sonra 1915 iptidalarında memlekete dönmek üzere idim ki merkezde Celâl Muhtarın teklifi üzerine Viyanada kalmaklığım bildirildi. O zamandan itibaren bu üç merkezde toplanan mühim miktarda ianeler yine Celâl Muhtarın tensibettiği eşya ve eczanın mübayaasına sarfolunuyor, yani para yerine memlekete o paranın on misli, hattâ eşyasına göre yüz misli kıymette mal geliyor du.

O sıralarda arada bir İstanbula geldiğim zaman Celâl Muhtarın idaresinde bulunan ambarın perişan halini, oradaki hercümerci gördükçe içime korkular girdiğini saklayamam. Meselâ, kendi kestirip kendi naklettiği odunların teşkil ettiği dağlar gibi yığınların arasında takunyacılar, sandık kümelerinin ortasında tenekeciler, marangozlar çalışır; bir taraftan hayvan, öküz arabaları, eşekler yolları doldurur; insan geçecek yer bulamaz. Fakat bu perişanlık içinde ne hayret verici bir anlayışla ve ne basit usullerle ne büyük ve muntazam işler gö-

rüldüğü ufak bir tetkikle derhal meydana çıkardı.

Harpten sonra memlekete döndüğüm zaman Hilâliahmer kâtibi umumîsi bulunan doktor Adnan (Adıvar) ın Ankaraya kaçmak mecburiyeti karşısında ben kâtibi umumî olduğum için artık Celâl Muhtarla hergün beraber idik. Bu sırada ambarın canlı ve hayırlı faaliyeti de gittikçe artmakta bulunuyordu. Anadolu da mücadele millîye başlamıştı; Hilâliahmer her türlü yardımını oraya teksif etmiş bulunuyordu. Şurası bilhassa zikre şayandır ki bu faaliyet düşman işgali altında bulunan bir şchirde oluyor ve mücadeleyi milliyeye düşman bir hükümet zamanına tesadüf ediyordu. Bu hükümet Hilâliahmeri yıkmak ve idare heyetini en kötü tarzda cezalandırmak maksadiyle iki defa merkezi umumîyi basarak teftişe başlatmıştı. İşte böyle fena niyetlerle gönderilen teftiş heyetleri bile Hilâliahmerin ve onun hercümerci içinde zânnolunan ambarının muamelâtında ve hesabatında ancak bir banka idaresi intizamı gördüklerini itiraf mecburiyetinde kalmışlardı. (Bu hususta tam selâhiyetli şahit olarak memleketin tanınmış, dürüst şahsiyetlerinden baş müfettiş Nedim Nazmî ile Burhan Feleğin isimlerini zikredebilirim.)

Her şeye rağmen Hilâliahmer, hayır müessesesi unvanına dayanarak âşikâr, ve icap ettiği yerlerde üstü kapalı işine devam ediyor ve Mücadeleyi Milliyeye her suretle yardım için elinden geleni yapmağa çalışıyordu. Her şeyden mahrum bulunan Ankara'nın bitmez, tükenmez ihtiyaçlarını kısmen olsun karşılayabilmek için hepimiz Celâl Muhtar'ın dehasına sığınuyorduk. O, memleket dahilindeki menâbiden âzamî istifadeyi teminden başka İngiliz ordularının Çanakkale'de bıraktıkları azim miktarda malzemeyi, askeri barakalar, kamyonlar, otomobiller, tamirhaneler de dâhil olmak üzere iki yüz bin lira gibi hiç denilebilecek kadar az bir paraya satın almanın yolunu da bulmuştu. Buna zamîm olarak Amerikan Salibiâhmerinin bütün malze-

me ve otomobillerinin de parasız olarak Hilâliahmere devri temin edilmiş bulunuyordu.

Bu vaziyet karşısında esasen ne binalarında ne bahçelerinde basacak bir yer dahi kalmayan anbarın kifayetsizliği yüzünden Çırağan sarayının vâsi arazisinden istifade edilmiş ve şimdi Yüksek Deniz Ticaret mektebinin bulunduğu bina ve arazi de ona ilâve edilerek oralara büyük barakalar ve tamirhaneler kurulmuştu. Aynı zamanda bir taraftan Anadolu'ya sevkolunan eşyanın muhafazası için Eskişehir'deki Hilâliahmer çiftliğinde -ki bu da Celâl Muhtar'ın eseridir- anbarlar inşa ettirilmişti.

İşte bu vâsi anbar teşkilâtının idaresi ancak Celâl Muhtar'ın yorulmak, yıpranmak bilmez çalışması ve cevval ve pratik zekâsı sayesinde imkân dahiline girmiştir. O, tekmi bu işlerin idaresi için etrafına, kendisine iman ile merbut ve sureta basit görünen bir takım adamlar toplamıştı ki biz onlara "Celâl Muhtar'ın erkânı harbiyesi" ismini verirdik. Bunların herbiri kendi şahsında birer müteharis idiler. Yine bunların herbiri Celâl Muhtar'ın binbir tecrübelerinden geçmiş bulunmalarına rağmen, hiç kimsenin aklına gelmeyecek birer surette ve kendilerinin haberleri olmaksızın onun daimi kontrolü altında idiler; çünkü Celâl Muhtar'ın vezirlerinden biri de "Beraati zimmet asıldır" şeklindeki hukuk maddesinin tersine olarak "Aksi sabit oluncaya kadar herkesin namussuz olması" idi.

İşte bu sayededir ki birinci dünya harbine gayet az bir sermaye ile giren Hilâliahmer harpte ve bilhassa Mücadeleyi Milliyede ibzal ettiği milyonlar değerinde hizmetlerden sonra halefi olan Kızılay'a işe başladığı zamanki sermayesiyle kıyas edilemeyecek kadar nakit ve malzeme devretmeğe muvaffak olmuştur.

Celâl Muhtar iş üzerinde haşin ve merhametsizdi. Haksız olarak cimrilikle yâdedilen bu adamın varlığını kâriksiz olarak vakfettiği hayır müessesesine layık bir cömertliği vardı. Lüzumuna kail olduğu yerde ısrafa

Merhum Doktor Celal Muhtar bey hakkında bazı hatırat

Prof. Avram Galânti

Celâl Muhtarın meziyetleri arasında şunlar da vardır: İşlerde sürat titizliği, sürati intikal ve bahusus uzak görüş.

Birinci harbi umumiden sonra İstanbul itilâf askerleri tarafından işgal edilmişti. İstanbulun siyasi muhiti boğucu idi. O sıralarda Birleşik Amerika Devletlerinin mümessili Amiral Bristol idi. O zaman memleketi kurtarmak için İstanbul'da bir takım cemiyetler kurulmuş ve faaliyete geçmişti. Faal uzuvlardan biri Halide Edib idi. Geniş malûmatı ve kuvvetli İngilizcesi sayesinde Madam Bristol ile tanışarak bu suretle Amerikan Colonie'si ile münasebette bulunmuştur. Bundan istifade ederek, Amerikan kolonisinin ileri gelenlerini bir alaturka akşam eğlencesine davet etmiştir. Davette tanınmış büyük simalarla Hilâliahmer merkezinin erkânı vardı, ben de bulunuyordum. Program zengin idi: Alaturka musiki, kahveler ve serbetler, tatlılar vesaire. Davet sahibi güzel talâffuzlu bir İngilizce nutuk söyledi. Ondan sonra hususî görüşmeler başladı. Amerikalılar gıda yarısına kadar orada kaldıktan sonra iyi intibalarla oradan ayrıldılar.

O sıralarda, Rusya'da Bolşevizm hareketi başlamıştı. Bu hareketinaleyhinde bulunan Ruslar kaçmağa başlamışlardı. Bunların elli altmış bin, buldukları vapurlara yelkenlilere mavnalara binerek İstanbul'a can atmış-

varmamak şartıyla hiçbir yardımı esirgediği vâki değildir.

Celâl Muhtar hakikaten bütün varlığını Hilâliahmere vakfetmişti; artık kendisini bilmediği son günlerine kadar hep o eski Hilâliahmer'in hatırası ile yaşamıştır. Bu müesseseye nasib olan hayırlı hizmetlerin yâdı, orada geçen acı ve tatlı günleri anmak onun en büyük zevki idi. Ne yazık ki, o büyük adamın son nefesine kadar böyle aziz ve derin duygularla bağlı kaldığı bir müessesenin, şimdiki merkezinde bu güne kadar onun ne bir resmi vardır, ne de ismi bir kerecik olsun. Kızılay mecmuasına geçmiş bulunuyordu.

lardı. Bu hâdise Halide hanımın davetinden bir kaç gün sonra vuku bulmuştur. Bir sabah, saat 3,30 da Hilâliahmer merkezinde idim. (Ben, o zaman Darülfünun Profesörü iken aynı zamanda Hilâliahmerin Arapça, İngilizce ve Almanca kâtibî ve mütercimi idim) Biraz sonra madam Bristol geldi, kendisine kahve ısmarladım. Ziyaretinin sebebini sormağa vakit bırakmadan dediki: "Dün Rusya'dan kaçan elli altmış bin kişi, dün akşam İstanbul'a geldiler; aç ve sefil bir haldedirler. Amerikanın İstanbul Salibiahmer şubesi, imdatlarına koşmak istiyor. Onun için yardımınızı rica etmeğe geldim. Hilâliahmerden büyük çorba kazanları vardır, bunları birkaç gün için lütfen ariyeten veriniz." Konuşurken, Hilâliahmerin ikinci reislerinden biri (diğeri merhumun biraderi Dr. Âkil Muhtar idi) Hamit gelerek, kendisine Madam Bristolün arzusunı anlattım. Merhum Hamit bey telefonu acararak, Celâl Muhtar'ı bulmuş ve Madam Bristolün isteğini söylemiştir. "Peki" diye ate kadar hazır, yalnız kazanların gideceği yeri bileyim de ona göre göndereyim dedi. Bundan memnun olan Madam Bristol kazanların gideceği yeri tayin etti ve Hamit bey Celâl Muhtar'a haber verdi. Saat 11 de, evvelden tayin edilmiş, kalay annış, temiz, hemen işe yarayacak yirmi kadar büyük kazan anbar avlusundan çıkıyordu. Madam Bristol o gün Hilâliahmerden aldığı kazanlarda pişir-

Kendisini yakından tanımayanların maddî ve hissî bir adam zannettikleri Celâl Muhtar'ın ne kadar hassas ve rakik bir kalbe malik olduğunu gösteren bir müşahedem ile sözümü bitireceğim: Artık gözleri görmeyerek münzevî bir hayat geçirdiği daireşine ailece onu ziyarete giderdik. Kızlarım onun elini öptükleri zaman zavallı alil her defasında hüngür hüngür ağlamağa başlardı. Bu kalb sızısı hiç şüphesiz, biraz da kendi kabahatiyle, mahrum kaldığı aile sevgisinin içinde canlanmasından ileri geliyordu. Bu acı hicretin her ziyarete tekrürü karşısında artık çocuklarımı ona götürmez olmuştum.

diği çorbayı mavnalarla vapurlara ve gemilere yaklaştırarak açları doyurdu. Kazanlar bir müddet daha bu işte kullanılmıştır.

Bu kazanlar, birinci umumî harpte Celâl Muhtarın İstanbul muhtelif yerlerinde açmış ve tertibe koymuş olduğu aşhanelerinde kullanılmıştı. Aşhanelerin işi bittikten sonra o uzak görüşlü Celâl Muhtar kazanları, eskilikleriyle, delik deşikleriyle, kalaysızlıklarıyla anbara atacak yerde tamir ettirdi, kalaylattı ve her an kullanılabilecek bir halde anbara koydu.

Celâl Muhtarın işlerindeki titizlik sürati ve uzak görüşü sayesinde, Hilâliahmere bir milyon lira temin etti. Uzak görüşü olmasa idi, bu para Hilâliahmer sandığına giremezdi.

Bu nasıl şey? Bu nasıl olur?

İşte ben içinde bulunduğum bu meseleyi izah ediyorum.

Kazanların kullanılmamasına devam ederken, bir akşam Amerika Salibiahmer cemiyeti, Hilâliahmere bir mektup gönderdi. Zarfın içinde, Salibiahmerin deniz kenarında açtığı dört depoda bulunan eşyaya dair dört liste çıkmıştı, mektup çıkmadı. Merhum Celâl Muhtar listelerde yazılan eşyanın Hilâliahmere tahsis edilip edilmediğini yahut bu listeler eşyasından hangilerini arzu edildiğini anlamak için Salibiahmer tarafından gönderildiğini bilmek istiyor ve mütemadiyen soruyordu. Ben zarftan mektup çıkmadığını söyleyince o sinirleniyordu. Bir hayli münakaşalardan sonra ertesi sabah ellerinde listeleri bulunan Hilâliahmer memurlarını taşıyan dört mavnayı dört depoya göndermeye karar verildi ve böylece de yapıldı. Akşam üstü dört mavna dolu olduğu halde geldiler. Celâl Muhtar çok sevindi. Bu eşyaya konulan kıymet yetmiş bin lira idi. Ertesi gün listelerle beraber gelememiş olan mektup geldi. O mektupta Rus muhacırlarının ızdıraplarının tehvinine yardımda bulunmuş olan Hilâliahmere eşya gönderildiği bildirilerek lütfen kabul edilmesi rica olunuyordu. Bundan sonra Salibiahmer altı defa daha yardımda bulun-

Hilâliahmer Idare Heyeti ile Celâl Muhtar

(650.000) muhacire neler yaptılar?

Dr. Hafız Cemâl

1912 Ekim ayında bütün Balkan Hükümetleri birlik olarak Osmanlı hükümetine herp ilân ettiler. Hilâliahmer Umumi Merkezi toplandı. Her şeyden evvel para ve bir anbar hazırlanmasına karar verdi.

Bir sene evvel yeni teşekkül eden ve uzaklarda İtalyanlarla vukubulan harba yardım eden Hilâliahmerin hiç bir anbarı, hiç bir hazırlığı hattâ bir yatağı ve bir teskeresi yoktu.

Nihayet Padişah'tan (Alay köşkü) ve civarı istendi. Ve ihşan edildi. Fakat öteden beriden gelen iane eşyasıyla doldu. Bu da kâfi gelmemeğe başladı.

En nihayet Kantarcılarda büyük bir anbar kuruldu. Fakat bu da kâfi gelmeyeceği anlaşıldığı cihetle Celâl Muhtar dolaşmağa başladı. En nihayet Bakırköyünde Zeytinlik civarın-

da (100) bin arşınlık çok büyük ve geniş bir arsayı (82550) kuruşa Idare Heyetinin kararıyla satın aldılar.

Bu arsanın bir tarafından tren geçiyor, diğer ciheti de deniz kenarına kadar uzuyordu. Hem karadan ve hem de denizden yarah ve hasta askerler ve muhacirler gelip gidebilecekleri pek kolay olacaktı.

Dört balkan devleti anıtsızın Türkiye'ye hücum ettiklerinden Rumelinden kaçak muhacirler, vaktiyle (Gelibolu) dan geçerek Rumeli'ye yerleşen eski Türklerin torunları eski kıyafetleriyle ve eski sistem arabalarıyla İstanbul sokaklarına dolmuşlardı.

Kolera, soğuk, yağmur, açlık, sefillik ve elbisesizlik gibi felâketlerle titreşip duruyorlardı. Şehremanetinin muhacir komisyonu hiç bir iş görmüyordu.

tar işin sonuna kadar beklemedi. Her gün tetkik ettiği sandıkların muhteviyatına göre o sandıkları indirtir, arabaya kor ve Anadolu'ya gönderirdi. Çuhalar ile yelek yaptırıp kunduralarla beraber yine Anadolu'ya gönderirdi. Onun için vakit kaybetmek yoktu.

Yedinci yardım, iki yüz kadar un çuvalı ve pek çok güzel ve geniş çadırlardan ibaret idi. Yapılan umumî tahminlere göre Amerika Salibiahmerinin yardımı bir milyon liraya bağlı olmuştur. Bu yardımı yaratan Celâl Muhtarın uzak görüşüdür. Çünkü, Celâl Muhtarın evsafını halz olmyan başka bir kimse olsaydı, kazanlar, aşhane işlerinden sonra eski, delikli, kalaylanmamış olarak anbara konulacaktı ve Madam Bristolün işini görmeyecekti.

Hilâliahmer Idare Heyeti derhal faaliyete geçti. Celâl Muhtar'a muhacirlerin işlerini havale ettiler.

Bütün camileri, tekkeleri, dergâhları, işgal etti ve 130 kadar ev kiraladı. Yedikule'nin dışarısına (döker) usulüne göre bir çok baraka yaptırdı. İstanbul'a gelen muhacirlerden, Celâl Muhtar bazı muâllimleri memurları tecrübe tarikiyle idaresine aldı.

Bunlardan (4-5) kişilik bir kaç heyet teşkil etti. Eczacı Hakkı Ekrem'in nezareti altına verdi. Bunlarla beraber dolaştı. Muhacirlerin fakirlerini ve çok muhtaç olanlarını aradı buldu. Bunların her birine sıra numarası verdi. Her ailenin çocuğunu adlarıyla beraber tebit etti. Her camie, her eve mahsus defterler düzenledi.

Her muhacirin beraber getirdiği görünür eşyasını, kilimlerini, secca-

Bir de işin başka bir ciheti vardır. Sekiz yüz küsur sandık anbarın avlusuna girdikten sonra eşyanın süratle tasnifi, tevzii, mahallerine irsali kolay olmyacaktı. Çünkü sürat Celâl Muhtarda bir hastalıktı. Meselenin hülâsası budur.

Merhum başka bir adam idi.

Bir gün, kendisinin ilim adamı olduğu halde nasıl olur da ticaret işlerine atıldığını sorduğum vakit, Celâl bey dedi ki: Ben Galatasaray Sultanisinde levli talebe iken Cuma günleri çıktığım vakit kestane alıp dönüşte arkadaşlarıma para ile sattardım; bu işi büyüttüm ve oldukça para kazandım. Görüyorsunuz ki ben ilim adamı olmazdan evvel ticaret adamı idim.

delerini ve sair zenginliğe delâlet eden mallarını görünce bunları zengin addederek yardım istemeğe gelen muhacirlerin muhtarlarından her şahsa ait olmak üzere birer liste isteyip aldı.

Bu listelere göre muhacirleri arayıp buldu. Doğru yazan muhtarları defterine geçirdi. Yalan yere fakir ilmühaberi veren muhtarları listesinden çıkardı. Bu gibilere bir daha itimat etmedi.

Evkafa ait imarethanelerin eski kazanlarını, kap kacaklarını buldurup aldı. Sultanahmet, Nişanca, Hafızpaşa, Aksaray, Edirne Kapı ve Topkapı gibi büyük semtlerdeki camilerde mutfak teşkilâtı yaptı.

İlk önce türlü hububatı ve sebze zeleri karıştırarak ve et ilâve edip hazırladığı kuvvetli ve besleyici çorbayı her müracaat eden muhacire bol bol verdi.

Kap getirenlere dağıttı. Kehlari olmyanlara asker usulü gibi karavanalara doldurup yedirdi.

Bu tarzda sabah ve akşam yemek dağıttı ve her adama yarım, bir kilo ekmek de verirdi.

Bu tarzda yemek dağıtma usulünü mutfakları dolaşarak tetkik etti. Yemek alanları birer birer gözden geçirdi. Sorup anladı. Niheyet anladı ki bu yemekleri yalnız fukeralar, muhtaçlar almıyorlar, zengini de alıyor, hattâ o cami çeresinde oturan ve halleri vakitleri iyi olan insanların ve hattâ çingenelerin de bu kazanlardan yemek aldıklarını anlayınca çok üzüldü. Camiler içinde yatıp kalkamıyan ihtiyarlara, hastalara yemek verilmediğini benden de anlayınca fena halde kızdı. Ve derhal başka bir te:tip düşünmeğe başladı.

Daha evvel her cami için hazırladığı fukara listesini ve ailenin ferdlerini tetkik etti. Ertesi gün sabahleyin kendisinden emir almak için gittiğim zaman bana mütebessim (çaresini buldum, buldum) dedi. Fakat izah etmedi, çabuk yürüdü gitti.

Aşçıbaşılar ve yanında çalışanlar da muhacir idiler.

Birbirinden büyük olmak üzere beş kepçe yaptırdı. En küçük kırmızı renkli idi (bir kişilik), sarı renkli kepçe daha büyük (iki kişilik), mavimsi renkli kepçe daha büyük (üç kişilik), turuncu renkli kepçe daha çok alır (dört kişilik), (Alüminyum) renkli, en büyük (beş kişilik) kepchelerin renklerine göre boyanmış biletlere yaptırdı. Yemek dağıtanların (önlüklerini) de bilet ve kepchelere göre boyattı.

Bu usulü ben de hazır olduğum halde Sultanahmet avlusunda tatbik etti.

Kırmızı biletliler, önlüğü ve kepchesi kırmızı olan dağıtıcı tarafa geçtiler. İki kişilik çorba alacaklar da sarı önlüklü ve kepcheli cihetinde yer aldılar ilâh... ve bu tarzda gürültüsüz ve sağlam işi yaptı ve bu usulü bütün mutfaklara tamim ve tatbik ettirdi.

Camilerde yatıp kalkamıyan ihtiyarlara ve malûllere dağıtıcılar vasıtasıyla yemek yolladı.

Yemek gittikçe daha mükemmel oldu. Çorba, pilâv, etli fasulye, nohut, sebze verildi. Hattâ haftada iki defa da ırmık helvası, aşure ve zerde bile verilmişti.

Bir çok evlerde ve camilerde uzak hanelerde, yangın yerlerinde, barakalarda oturanlara yemek dağıtmak zor idi. Hilâliahmer İdare Heyeti ve Celâl Muhtar bunları da unutmadı. Her insana 3,5 kuruş tahsis etti. O zamanki 3,5 kuruş şimdiki (3,5) lira kadar (ıştira) kuvvetini haizdi. Her aileye günde bir okka kömür veriyordu. Her onbeş günde bir para ve kömür dağıtıyordu.

Rumeli'nden gelen muhacirlerin haddi hesabı yoktu. Ordumuz da yenile yenile İstanbul'a doğru geliyordu. İşte bu esnada pek çok zabıtların aileleri, çocukları İstanbul sokaklarına dökülmüşlerdi. Kolera, şiddetli soğuk ve devamlı yağmurlar bunların iliklerine kadar işlemişti.

Bu sırada da Celâl Muhtar büyük bir vatanperverlik ve cömertlik daha gösterdi. Divanyolundaki Hâşim paşa konağı zabıt ailelerine kâfi gelmediği için Kadıköyündeki Yeldeğirmeni civarında bulunan 18 daireli muazzam apartmanını ve yanındaki bir çok evlerini subayların aile ve çocuklarının oturmaları için bedava teslim etti.

Yedikule'nin dışarısında barakalarda oturan 3800 muhacirin arabaları, öküzleri, atları da vardı. Bu hayvanların her biri için saman ve arpa veriliyordu. Bir müddet sonra her hayvan için 3,5 kuruş gündelik olarak yem parası verilmişti. (800) kadar hayvanları vardı. Bu paraları haftada bir kere dağıtmak için doğruluğunu, çalışkanlığını, fakrû halini tecrübe ettiği muhacirlerden aylıkla adamlar seçti, bunlardan dört kişilik heyetler kurdu. Bunlara reis, veznedar, muhasebeci, kâtip namlarını verdi. Bunları her hafta lüzumlu olan yerlere yolladı. Muhacirlerin ellerine paralarını verip imzalarını aldılar. Bu heyetlere de o kadar itimat etmezdi, çünkü ara sıra ansızın gelir, heyetin hesaplarını orada tetkik ederdi. Hattâ ben bile 4-5 defa bu heyetlerin hesaplarını ansızın teftiş etmek üzere göndesmişti.

Rumeli'nden gelen muhacirler İstanbul'daki yerleri doldurmuşlardı. Bir gün sabahleyin Celâl Muhtar çağırıldı, arabasına aldı. Edirnekapı'nın dışarısına çıkıkt. Arabalarla, hayvanlarıyla, kızaklarıyla gelen binlerce muhacirle karşılaştık. Şiddetli soğuk esiyor. Ara sıra yağmur çiseliyor, bazan da kar, dolu fırtınası zuhur ediyordu. Bunları barındıracak hiç bir cami, medrese ve ev kalmamıştı. Ve çoğu çınlı çıplaktı.

Celâl Muhtar derhal emir verdi. Ambardan bir çok battaniyeler, çamşarlar, elbiseler getirtti. Bunlara dağıttı. Buraya kazanlar getirtilip yemekler yaptırdı. Dağıttı. Bunların bir çoğu yıkık hisarların, mazgalların içlerine yerleşmişlerdi. Hasta o-

Muvaffakiyetinin Esrarı

Haydar Kermen

Hilâliahmerin iki Reis Vekili, Umumi kâtip, Muhasebe ve Vezne Murakipleriyle Umumi Müfettişden teşekkül eden Idare Heyeti, Umumi Müfettişliğe ilâveten Kantarcılardaki Merkez Ambarının idari ve mali muamelâtını, diğer bir tabirle ambarın kadrosunu ve bütün icraatını geniş selâhiyetle Dr. Celâl Muhtar'ın uhdesinde bırakılmıştı.

Bu Idare Heyeti âzası calî değil hakikî bir sevgi ve saygı ile ve derin ve kuvvetli emniyet ve itimatla birbirlerine perçinlenmişti.

Bu hususta misal olmak üzere bir vakayı arz etmek isterim:

İstanbulun düşman askeri tarafından işgal edildiği sıralarda Dr. Celâl Muhtar bir gün Çağaloğlundaki Merkez Binasına gelerek şu teklifte bulundu:

Hilâliahmerin bankadaki mevduatına el konmak ihtimali vardır. Bankadan (500) bin lira çekerek Merkezdeki kasalardan birinde ihtiyat akçesi olarak bulunduralım; dedi teklif kabul edilerek bankadan 500 bin

lira alındı. Tek anahtarlı bir kasaya kondu. Kasanın o tek anahtarı da Reis Vekili Hamid Bey merhuma verildi. Biraz zaman sonra, Hamit beyin Lozan Sulh Konferansına gideceği günlerden birinde o tarihte Hilâliahmer mensubinin bulunana Avram Galanti Efendi ile âzadan bir Riyaset odasında ayakta konuşurlarken Hamid Bey kasanın anahtarını cebinden çıkararak hazır bulunan azanın cebine koydu ve Lozandan dönüşümde anahtarı sizden alırım dedi.

Filhakika, aylar geçtikten, sonra Konferanstan dönen Hamid Beye kasa muhteviyatı sayılmıya lüzum görülmeden anahtar iade edildi.

Celâl Muhtar, bir aralık işe Nazırı oldu. Fakat onun Kantarcılardaki ana depoda kurduğu usul, prensip ve disiplini orada tatbik sahasına koyamadı ve muhite de intibak edemediğinden istifa etti, çekildi.

Hilâliahmerin idare heyeti öğle yemeğini ekseriya Kantarcılardaki anbarda yerd. Derneği alâkadar eden günün işleri yemek esnasında görüşülür, karar altına alınır.

lanları derhal ayırdık ve hastanelere sevkettik.

Celâl Muhtar muhacirlerin birçok gençlerine iş buldu. Bu ailelerin bir çoğunu Anadolu'ya sevketti. Idare heyetiyle birleşerek bir çok camilerde okul teşkilâtı yaptılar. Muhacir olan muallimlerî tayin ettirdiler.

Kısaca söyleyebilirim ki İstanbul'a (650.000) göçmen geldi. Hilâliahmerin lütuflarını gördüler, yediler, içtiler, giyindiler, ilaçlarını aldılar ve hastalıktan kurtuldular.

Çocukluğumdanberi devlet ve milletin nimetleriyle beslenerek hekim

olduğum cihetle Balkan harbi başlayınca Kıbrıs'da olan tatlı yaşayışımı, rahat ve huzurumu, büyük kazanımı derhal bırakarak İstanbul'a geldim. Hilâliahmere baş vurarak vazife istedim.

Doğrudan doğruya Celâl Muhtar'ın idaresinde bulunan muhacirlerin üstüne seyyar bir doktor tayin olundum. Her gün sabahleyin erken kalkardım. Yakın olan camilere, mescitlere, evlere yayan, uzak olanlara araba ile giderdim.

Yanına aldığım türlü türlü hazır ilaçlarla ve bir kâtiple sabahtan ge-

Dr. Celâl Muhtar başkaları tarafından hiç kıymet ve ehemmiyet verilmeyen şeyleri de kıymetlendirici bir varlık idi. Meselâ, üzüm zamanı tabaklarda kalan taneleri çürükleriyle beraber toplatır bir kavanoza koyarak sirke yapardı. Konserva kutularının küçüklerini ufak bir tadil ile tükürük hokkasına tahvil ederdi.

O, her şeyde ihtiyatî tedbirler alınmasını severdi. Yangın tehlikesine karşı ambarda tesis ettiği tertibat görülecek şeylerdendi.

Tulumbalar, hortumlar, su depoları, kanca ve baltalar onun için kâfi görülüyordu. Ambarın şube şef ve memurlarıyla hademelerin yangın başlangıcında işlerini bırakarak muayyen yerlerde vazife başına koşmaları icap ediyordu. Ambarda ayda bir iki defa yangın manevraları yapılır, tehlike çanı çalınca herkes vazife başına koşardı. Gece için de aynı manevralar nöbetçi memurlarla hademeler tarafından yapılır.

Celâl Muhtarın kendine mahsus hoş görülecek bazı tuhaf halleri de eksik

ce yarılarına kadar dolaşırdım. Muhacirlerin oturdukları camileri, mescitleri, barakaları, mahzenleri, bodrumları, izbeleri, yangın yerlerini gezerdim. Hastaları muayene eder, ilaçlarını verirdim.

Yatırılması lâzımgelen hastaları arabaya alırdım, hastanelere gönderip yatırırdım.

İşte bundan ötürüdür ki muhacirlere ait bütün elim vaziyetleri ve Celâl Muhtar'ın bütün faaliyetlerini gördüm ve takip ettim ve size Hilâliahmer tarihine ait bu esaslı kısımları yazdım.

değildir. İdare Heyetinin vazifeleri fahrî idi, yalnız Umumî Müfettişin zarurî maraflarına karşı ayda (6000) kuruş veriliyordu. Celâl Muhtar altı ay bu parayı almaz, günün birinde alır ve aynı gün Vezneye iade ederdi.

Anbar şube şef, memur ve hattâ hademeleriyle senli benli konuşup şa-

kalaşırken onların kabiliyet ve zekâları hakkında devam eden tetkikatına notlar ilâve ederdi. Ben, hırsız da kullanırım, nasıl çaldığını öğrenmek için derdi.

Yüz liralık ve daha yüksek kıymet-
teki banknotların bir ucunu belirsiz
kopararak yeğinin cebinde sakladır-
ğı görülürdü.

Çiçek bozuğu adamlardan hoşlan-
mazdı. Bu gibilerde tıbban (Tare)
olduğuna kanaat getirmişti.

Yüksek kabiliyet ve zekâsından do-
ğan hamlelerin İdare Heyetince dai-
ma teşvik ve teşci ile karşılaşmasının
Celâl Muhtar'ın muvaffakiyetinde az
çok bir rol oynadığı da unutulmama-
lıdır.

Hilâliahmer Cemiyetinin Birinci Umumî Harpteki İdare Heyeti

**Kızılay âza adedinin, milletin içtimaî rüşdü
ile mütenasip bir dereceye varmasını, bütün mille-
tin bu tenasübü temin etmesini temenni ederim.**

K. Atatürk

Kızılay Haftası Münasebetiyle

Radyo Konuşmaları

Dr. Naki Cevad Akkerman

Aziz Yurttaşlarım:

Bugün Cumhuriyetimizin 24 üncü yıl dönümünü kutlarken Türkiye Kızılay Derneğinin mutad Üye yazma ve yardım haftası da başlamış bulunuyor. Bu Kızılay haftasının müstesna bir mazhariyeti, aynı zamanda, Türkiye Kızılay Derneği kuruluşunun 70 inci yılının idrâk edilmiş bulunmasıdır.

Gerçekten 1859 yılının 24 Haziranında müttefik Fransız ve İtalyan ordularıyla Avusturya ordusu arasında Lombardiya ovasında cereyan eden kanlı bir savaşın yarımsız yaralı ve hastalarına tesadüfün verdiği bir fırsatla elini uzatan Henry Dunant adındaki bir İsviçrelinin teşebbüsüyle başlayan Kızılhaç teşkilâtı hareketlerine 1865 yılından itibaren Osmanlı İmparatorluğu da katılmış görünüyorsa da hakiki ve ciddi teşkilat, 1877 yılında, yani Osmanlı İmparatorluğu ile Rusya arasında başlayan ve Rus ordularının İstanbul kapılarına kadar dayanması ile sonuçlanan kara günlerimize rastlar. O zamanlar, «Hilâliah-meri Osmânî» adı altındaki Dernek kuruluşunun önderliğini yapan ve bugün hepsi de hakkın rahmetine kavuşmuş bulunan aziz Vatan çocuklarına sadece minnet ve şükran borçluyuz.

Kuruluş tarihinden meşrutiyetin ilânı tarihi olan 25 Temmuz 1908'e kadar istibdat idaresinin baskısı altında gelişmek fırsatını bulamayan ve hatta Osmanlı bankasındaki bir kaç yüz lirasına bile göz dikilen bu hayırlı Kurum, Trablus, Balkan ve birinci cihan harpleriyle bunu takip eden milli mücadele ve kurtuluş savaşlarında ilk hattan başlayarak yaralıların ve türlü yer ve gök felâket-

zedelerinin yardımına koşmaktan, onların yaralarını sarmak, açlarını doyurmak, soğuktan ve ızdıraptan bunalmış vatandaşlara ümit, teselli ve şifa vermekten bir ân geri kalmamıştır.

22/9/1947 tarihinde Vekiller Hey'eti kararıyla yürürlüğe girmiş olan yeni Anayasa gereğince: Savaşta:

Dernek amacına uygun olarak savaşta Türk ordusunun en yüksek makamının göstereceği lüzum ve ihtiyaçlara göre orduya yardım edeceği gibi cephe gerisinde de lüzum ve ihtiyaçlara ve ayrıca Hükümetin isteklerine göre de yardımda bulunmak ve bu maksatla:

Türk Ordusuna mensup olanların, düşmandan alınan tutsakların yaralı ve hastalarıyla zayıf ve sakatlarına ve cephe gerisinde yardıma muhtaç olacak kimselerin tedavilerine ve ızdıraplarının hafifletilmesine çalışmak ve pasif korunma işlerine de yardım etmek;

Hasta ve yaralıların taşınmasını sağlamağa yardım etmek, erkek ve kadın hastabakıcı ve hastabakıcı yardımcılarının yetiştirilmesine ve bulunmasına çalışmak;

Askerlik ve sağlık teşkilatına gerek-tikçe sağlık ve yiyecek gereçleri vermeye uğraşmak;

Gereken yerlerde Kızılay hastaneleri açmak ve idare etmek; Orduda ve yurt içinde görülecek salgın hastalıklara karşı açılacak savaşa katılmak;

Savaş sakatlarına sun'î azalar yaptırmaya yardım etmek; Türk, düş-

man, asker ve sivil tutsaklarla mültecilerin değiştirilmelerini ve aileleriyle haberleşmelerini, para eşya ulaştırmayı sağlamağa aracılık etmek ve bu amacı sağlamak için gereken teşkilâtı yapmak;

Cephe yakınlarında ve tehlikeli bölgelerde bulunan çocukların ve korunmaları gerekenlerin Hükümetin uygun göreceği emin bölgelere taşınmalarına ve yerleştirilmelerine yardım etmek.

Barışta ise;

Hemşireler ve hastabakıcılar yetiştirmek ve hastaneler açarak idare etmek; salgın hastalıklara verem, sıtma ve çocuk ölümü gibi afetlere karşı savaşa yardım etmek;

Büyük yangın, yer sarsıntısı, suların taşması, kıtlık, toplu göçmeler ve savaş dolayısıyla göçmeler gibi âfetler ve musibetler karşısında yardımlarda bulunmak;

Savaş ve barış zamanlarında bu görevleri başarmak için gereken gereç ve araçları hazırlamak ve açılacak anbarlarda bulundurmak;

Hükümet ve hayırsever yurtdış-larla kurumların yurt sağlığının korunması ve her ne şekilde olursa olsun, hasta, düşkün ve muhtaç kalmaların bakılması ve Derneğin savaş ve barıştaki amac ve görevlerinin yapılması ve kolaylaştırılması ile ilgili şartlı bağışları ve Derneğin amaçlarına uygun ve görevlerini kolaylaştırıcı yardımları almak ve gereğini yapmak;

Muhtaçlara yardımlarda bulunmak,

Her hangi bir kaza veya hastalık sebebiyle sakat düşen veya malûl ka-

lan fakir kimselere geçimlerini çalışarak sağlayacak sun'i aza yaptırmak;

Genel sağlığın korunmasında ve kaza vukuunda yapılacak ilk yardım işlerinde faydalı olacak tedbirleri düzenlemek, gibi hepsi birbirinden daha önemli ve hayırlı işleri sizlerin yardımınızla başarmağa çalışan Türkiye Kızılay Derneğinin, yabancı Kızılay ve Kızılhaçlarla Milletlerarası Kızılhaç Komitesi ve yine Milletlerarası Kızılay ve Kızılhaçlar Birliği tarafından gönderilecek Kurullara gerektilikçe yardımlarda bulunmak ve bunların sivil ve askeri makamlarla münasebetlerini kolaylaştırmak ve yabancı memleketlerdeki benzeri kurumlara gerektilikçe yardım hey'etleri göndermek ve daha başka suretlerle yardım etmek gibi Milletlerarası geniş vazifeleri de vardır.

Sayın Yurttaşlarım;

Kızılayımızın sizlerin yardımına dayanarak üzerine aldığı memleket içi ve dışı bu görevlerden başka 1933 yılında kurulmuş ve bu gün Okullarımıza kök salmış bulunan Kızılay Gençlik teşkilatının amaçları hakkında kısaca açıklamada bulunmağa müsaadenizi rica ederim.

Yeni Anatózük gereğince:

Din ve Irk farkı olmaksızın okul veya yaş farkına bakmadan bütün okuyan çocuklarımızı ve gençliği Kızılaycılığa hazırlamak;

Daha ziyade sosyal bakımdan yardımlaşma terbiyesi ve birbirini sevmeye esas gözetilerek yapacakları yardımlarla kendi arkadaşlarının zayıf, yoksul ve hasta olanları kuvvete, sağlığa kavuşturmak ve yoksulluğun körpe vücutlarındaki tahribatını önlemeğe çalışmak;

Türk gençliğinde atalarından miras kalan fazilet ve merhamet gibi özellikleri sönmek kılmak;

Onlara toplu yaşamanın meyvelerini tattırmak ve insanlığa hizmet duygusunu aşlamak,

İnsanlığı, hayırseverliği ve tabiat sevgisini hâkim kılmak; yoksul ve fa-

kir kardeşleri ve hemcinsleri için onların pürüzsüz zihniyetine bağlamak;

Yabancı memleketlerdeki gençlikle iyi münasebet, haberleşme ve kültür münasebetleri kurmak;

Hayırseverliği ve yardımlaşmağı dünyanın en uzak bölgelerine kadar götürecektü dünya kardeşliği fikrini genç başların büyük bir meşgalesi haline getirmek; gibi gerçekten yüksek ve kutsal amaçlarla kurulmuş bulunan ve bu gün 1211 Gençlik Merkezi, 8192 Gençlik Kurulu ki cem'an 10803 okulda 441500 üyesi bulunan Kızılay Gençlik Kurumunuz da kendi çalışmaları alanında her gün bir az daha gelişen ve serpilerek varlık haline gelmiştir.

Yurt sınırları içinde ve dışında varlık gösteren hayır kurumları arasında başlı başına bir sosyal yardım ve sevgi ocağı olan Kızılayımızın Cumhuriyetimizin kurulduğu 29 Ekim 1923 den bugüne kadar yaptığı yardım yekunu 42.800.000,- lirayı bulmuştur. Bu müddet içinde yapılmış olan temel tesisler ve yardımlar her fırsatta sizlere arz edilmiştir.

29 Ekim 1946 da kutladığımız 23 üncü Cumhuriyet bayramından 10 Eylül 1947 tarihine kadar yapılan yardımların bir özetini sunuyorum.

1) Yangınlara karşı:

Sinop merkez, Yusufeli, Seben, Azdavay, Küre, Bolu merkez, Tefenni, Tosya, Taşköprü, Emet, Gerede, Demirci, Silvan ilçelerinde çıkan yangınlara karşı 31.680,- lira;

a) Su baskınına karşı:

Gediz, Antakya, Gümüşhacıköy, Karaköşe, Rize - Gündoğdu, Edirne, Trabzon, Erzurum merkez, Konya, Kırıkkale, Eskipazar, Iznik, Havza, Beyşehir, Ankara merkez, Sivas merkez, Bolu merkez, Seben, Lâdik Ayançık, Keskin ve Çıldır ilçelerindeki su baskınına karşı 54.280,- lira;

3) Muhtelif olarak:

Sanatoryum ve Prevanatoryum tedavisi için İstanbul'a, Çekirge müca-
delesi için Bursa, su yolu için Akçaka-

le, Veba hastalığıyla savaş için Akçakale ve deprem için de Dikili ve Erzincan'a 123.000 lira;

4) Yoksullara sıcak yemek veren Aşocakları için İstanbul ve diğer yerlere 1.129.878,- lira;

5) Yurt dışı yardımı olarak Rodos ve İstanköy Türklerine eğya, Yunanistan, Romanya ve İngiltere'ye erzak olmak üzere 68.969,- lira; ödenmiştir.

Gençlik Kurumumuzun yoksul çocuklara yaptığı 80.000 lira tutarındaki yardımdan başka:

1942 yılında Hereke ve Buca'da 265 çocukla başlayan ve 1943, 1944, 1945, 1946 yıllarında gelişerek 1947 yılında Hereke, Buca, Barbaros, Antalya, Diyarbakır, Pendik, Karabük, Samsun, Canakkale, Bursa da ve Ordu'da, sayıları 2200 çocuğa çıkan kamp hareketlerinden zayıf bünyeli yavrularımız faydalanmış ve bu kamplara Gençlik Kurumumuzdan 20.000 ve mahalli yardımlar olarak da 70.000 lira ödenmiştir.

Bu Kurum tarafından ayrıca Genel zafiyet ve dolayısıyla vereme istidat gösteren ve yahut bu hastalığa musab bulunan 300 çocuğun sanatoryum ve prevanatoryum tedavi ücreti olarak 25.600,-lira sarfedilmiş ve bunların yol masrafları da ayrıca ödenmiştir.

Avrupanın harp felâketi görmüş bölgeler çocuklarına yiyecek ve giyecek yardımı olarak geçen yıl olduğu gibi bu yıl da, Türk çocuklarının bağışlarıyla, toplanmakta olan para ile Noelden önce yiyecek ve giyecek yardımı yapılacaktır. Bu felâketzede yavruların el yazıları ile yolladıkları masum minnet ve şükran duygularını Kızılayın ve onun Gençlik Kurumunun sahibi olan sizlere arz etmekle mütehiriz.

Aziz Yurttaşlarım:

Bir taraftan iç ve dış yardım faaliyeti devam ederken diğer taraftan harp sonu başlayan Milletlerarası Kızılaylar ve Kızılhaçlar kurullarının dünya ölçüsünde iş birliği sağlamağa matuf toplantılara iştirak etmiş bulunmaktayız.

Bu yıl içinde:

Toplantı Yeri	Toplantı maksadı	Toplanan
Paris	Harbin tevhit ettiği felâketleri önlemek ve barışın kurulmasına çalışmak.	Kızılay ve Kızılhaçlar Dernekleri Birliği
Paris	Gençlik kurumlarını geliştirmek; milletlerarası kardeşliği ilerleterek barışın temelini sağlamlaştırmak.	Kızılay ve Kızılhaç Dernekleri Birliği Gençlik İstişare Komitesi.
Cenevre	Üye bulunduğumuz Birlik Yönetim Kurulu Kızılay ve Kızılhaçlar Birliği tüzüğüünün hazırlanmasıyle ödevli Komite toplantısına iştirâk.	Yönetim Kurulu ve iç-tüzük Komitesi toplantısı.
Belgrad	Harpten zarar gören dernekler arasında yardımlaşma, Dernekler arasında sağlık sahasında yardımlarını ve barışın korunmasına çalışma.	Avrûpa Kızılhaç ve Kızılayları bölge konferansı.

Toplantıya katılmak suretile Kızılaylar ve Kızılhaçların müşterek ve mukaddes ülkü birliği amacıyla bize düşen yeri almış bulunuyoruz.

Sayın Yurttaşlarım;

Kızılayımızın yeni Anasütüzüğüün kapsadığı görevlerle şu son yıl içinde yalnız Genel Merkezin yaptığı yardım ve hizmetleri kısaca arz etmiş bulunuyoruz. Bugün memleketimizde mevcut 481 Kızılay Şubesinin kendi bölge ve alanlarındaki yardımları maruzatımıza dahil değildir. Onlarla beraber milyonlara balığ olan bu yardımları karşılayacak gelirimiz, endişe verecek derecede azaltılmaktadır. Bilhassa bu azalış 1946 sonundanberi hepimizi düşündürecek bir mahiyet almıştır.

Kızılayımızın umumi gelir kaynakları, doğrudan doğruya Genel Merkezin monopolundaki sıtma ve frengi ilaçlarıyla oyun kâğıtlarından ve Afyonkarahisar Madensuyundan, para bağışı, eşya bağışı, Kurban derhileri, fitre ve zekât, şefkat pulu, takvim v. s. den sağladığı gelirlerle Merkez ve Şubelerimizin gelirlerinden Genel Merkeze yolladıkları % 40 lar dan ibarettir. Bunlardan doğrudan doğruya Genel kaynakları verimine de-

vam ediliyorsa da Merkez ve Şubelerimizin deha önceki yıllar tahakkuklarına göre tertipledikleri bütçelerinin tahsilat durumu maâlesef düşmüş bulunmaktadır. Bu düşü nisbeti şimdilik % 60 dır.

Savaşta ve barıştaki görevleri yukarı belirtilen Kızılayın, her hangi bir felâket anında ilk yardıma koşun biricik müessese bulunması ve bunun bütün Milletçe bilinmesidir ki, yurdumuzda hiç bir yıl eksik olmıyan türlü yer ve gök felâketinde her yurttaş Kızılayı iş başında görmek istemekte; onun teselli, ümid şefkat ve yardım sağlıyan temiz bayrağını aramaktadır.

Büyük musibetler karşısında, yardım bakımından Milletin gösterdiği derin heyecan en ileri Milletlerin bile gıpta ile bakdıkları ve şahit oldukları asil olaylardır. Fakat bir taraftan memleket savunmasında her hangi bir ihtimale karşı hazır bulunmak zorunda bulunulan harp hastaneleriyle yer ve gök felâketlerine karşı muhtelif yerlerde hazır bulundurmak mecburiyetinde kalınan ecza, alât, çadır, giyecek yiyecek ve sair gibi türlü malzeme ve ihtiyaçların barış ve huzur zamanında sağlanması ve depo edilmesi icabetmekte ve bunlar için

de her yurttaşın, az çok demeden ve kendi varlığının müsadese nisbetinde Kızılaya yardım elini uzatması hem milli ve hem sosyal vazifeleri arasında bulunmaktadır. Kaldı ki deprem, subaskını, kuraklık ve yangın gibi ani olayların dışında kalan ve devamlı yardım istiyen bir sürü muhtaçlarımız ve muhtarıplerimiz vardır.

Sayın Yurttaşlarım;

Kızılay, her hangi bir sınıf ve zümrenin derneği değil, hepsinizin malıdır. O, politika cereyanlarını ve parti mülahazalarının tamamen dışında ve yalnız Türk milletin ve insanlığın acılarını dindirmek, açlarını doyurmak, maddi ve manevi yaralarını pekiştirmek amacıyla vatandaş ve insanlığı şefkat duygularının kutsal kucığında sarıp birleştiren en yüksek bir hayır derneğidir.

Mayası zaten hayırla yoğrulmuş olan Milletimizin bu temiz ve asil gaye etrafındaki el ve gönül birliği, Kızılayı daha yüksek ve daha yararlı bir varlığa ulaştıracaktır. Böyle bir varlığa muhtacız yurttaşlarım. Çünkü şahsi politikamız, Partimiz, dinsel inançlarımız, Milliyet ve düşüncelerimiz ne olursa savaşta ve barışta beklenmedik bir zamanda ve bilinmedik bir yerde başımıza gelecek felâketlerin acısını onun sükun ve huzur verici bayrağı altında dindireceğiz.

Sizlere, Kızılayın, sağlık ve neş'e ve yıllardanberi bin bir felâket içinde iltirap çeken bütün insanlığa da barış ve huzur dileklerini sunarım. Yurttaşlarım.

KIZILAY
Üyelerinin çokluğu ile
İftihar eder ve
Kuvvet bulur.

Soğukalma ve Nezle

Dr. Remzi Gönenç

Kışın havaların soğuduğu ilk ve sonbahar başlangıçlarında havaların düzgün gitmesi neticesi üşümekten en hafif soğukalma ve nezle bir çoklarımızı işinden geri bırakmakta gerek ferd gerekse topluluk halinde bir çok zararları mucip olmaktadır.

Hele bir az ilerlemiş soğukalma ve nezleler, yaptıkları ihtilatla küçük çocuklara ihtiyarlarda bronşit zatürrie ve daha birçok ağır hastalıklara bile sebep olmaktadır.

O halde soğukalma deyip de geçmiyelim, neden ileri geldiğini, tedavi ve korunma çareleri gözden geçirelim.

Bazı insanlar vardır ki havaların değişmesinden veya soğumasından çabuk müteessir olurlar. Ve uzun zaman iztirap çekerler. Bu gibi insanların en çok zahmet çektikleri rahatsızlıklar burun ve boğazlarındaki taharrüş ve zorluktur. Hastalık haddi zatında hafif ve geçici telâkki edilirse de istatistiği muntazam olan memleketlerde, meselâ Amerika'da yalnız adı nezle ve soğukalmada senede 100 milyon gün işçilik kayb olduğu tesbit edilmiştir. Bir gündeliği vasatı üç lira hesaplırsak Türkiye Devlet bütçesinin üçte biri kadar zararı dokunduğu anlaşılır. Mânevi zararı hariç, maddi zararı büyük olan çok kişinin önem vermediği bu hastalığa karşı ne yapmalıyız ki zararı azalmış olsun?

Her hastalığın mikrobi ve korunma çaresi bilindiği takdirde alınacak tedbirler de bilgi ile olur. Nezlenin mikrobi burun ve boğazda yerleşip yaşayan mikroskopla bile görülemiyen (Virüs) cinsindendir.

Bu mikroplar hastalıklı kimselerin öksürük ve aksırıgı ile etrafa yayılarak sağlam kimselerin burunlarına ve ağızlarına havadan uçarak gelip buluşurlar.

Kışın sinema, kahvehane ve diğer eğlence yerleri gibi kapalı ve kalabalık olduğu için nezleli kimselerin akısıma ve öksürmesiyle kapalı havaya

karışarak damlacıklarla bulaşık mikroplar sağalm insanlara geçerek hastalığı meydana getirebilir.

Kışın evlerin veya dairelerin fazla ısıtılması ve havaların kuru olması da burun içindeki zarı kuruttuğu ve burun ifrazını azalttığı için de mikrobun yerleşmesine ve yaşamasına yardımcı olur.

O halde burun ve boğazda hastalığın yerleşmesine ve meydana gelmesine müsaide bir zemin olduğu için burunun içindeki zarın ve ifrazatının normal ödevlerini inceliyelim:

Burun içindeki ince kıllar soğuk havanın kanaldan geçerken tedrici ısınmasını temin eder ve akciğerlere kadar giren soğuk havayı tadil eder.

Burundaki ifrazat rutubetli tutar ve sümüğün içindeki bazı maddeler virüslerin yaşamasına mâni olur. Bu ödevlerden dolayı burun mekanizmasının nezle hastalığında büyük rolü vardır.

Burunun iç tarafındaki Ayva tüyü gibi milyonlarca kılçıkların diplerinde küçücük guddecikler vardır. Bu guddeciklerin çıkardığı ifrazat burun içindeki muhati gışai (zarı) rutubetli ve yaş tutmak içindir. Kılçıkların istikameti boğaza doğru olduğu için ifrazat da o istikamete doğru akar ve boğazı da ıslak tutar.

Bu küçücük guddeciklerin etrafında kan damarcıkları vardır. Kan damarcıklarının beslenmesi ile guddecikler çalışır ve ifrazatı yapar. Hava soğuyunca bu damarcıklar büzülür ve guddeciklere az kan gelmeğe başlar.

Soğuktan veya kapalı havanın fazla sıcaklığı neticesi kuruyan burunun iç tarafına gelen mikroplar yerleşir. Ve guddecikleri hastalandırır. O zaman burun koku almamağa, teneffüs zorlaşmağa ve aksırıklar ortaya çıkmağa başlar.

Guddelerin ifrazatında hastalığın mikrobundan korunmak için mühim rolü var demişdik.

Çünkü bu ifrazatın içinde mikrop-ları öldürmeğe yarayan Lysozym denilen bir Enzym vardır. Hali tabiide ve Enzym hafif hamizi olduğu için nezle mikroplarını inhilâl ettirip ve mümkün olduğu kadar hastalığın meydana gelmemesine yarar.

Nezle başlayıp ilerledikçe guddeciklerin ifrazatı da azalır. Azalma nisbetinde mikrop burun içinde yerleşir ve derecesine göre hafif veya ağır nezle oluruz. Hele yorgunluk, gıdasızlık gibi vücut mukavemetini azaltan sebebler varsa daha çabuk nezleye tutuluruz.

Amerikalıların meşhur bir darbi meselinin hatırlatmak yerinde olur. Bir gram koruyucu ilaç bir kilo tedavi ilacından daha ucuz ve hafiftir. Bu darbi mesele uyularak nezle için de hastalığa tutulmadan koruyucu tedbirlere baş vurursak süresi ve zararı da o nisbette azalmış olur.

Makinalarda dahi bakım az olur ve gerekli benzin ve yağ yetecek kadar konmazsa motor ya yanar veya bozulur. Bir otomobil radyatöründe su azalırsa motorün yanma tehlikesi o nispette çoğalır. Bozulan makina tamirhaneye gönderilir.

İnsanlar da hastalığa tutulmamak için vaktinde onan radyatörün suyu gibi gereken korunma çarelerine baş vurmak icabeder. Hastalık meydana geldikten sonra da hemen doktora veya bir hastaneye müracaat edilerek hastalığın ilerlememesine çalışmak de yerinde bir tedbirdir.

Nezleye tutulmamak için koruyucu tedbirler nelerdir?

Üşümek, yorulmamak, muntazam gıda almak ve istirahat etmek. İstirahat- Vücudun yorgunluğunu gidermek ve mukavemetini artırmak için büyük insanların en aşağı günde sekiz saat uyuması lâzımdır. Kumar, eğlence, fazla çalışma gibi başka başka sebeblerle yeteri kadar uyumamak vü-

cudu hastalığa müstaid kılar ve çabuk nezleye tutulmasına saik olur. Salgın zamanlarında havası kapalı yerlerde eğlenmek ve vakit geçirmek tehlikeyi çoğaltır.

İdman ve eksersiz — Vücudun kan deveranını intizama koymak ve vücutta toplanan ve işe yaramıyan maddeleri harice ifraz için idmanın çok faidesi vardır. Her gün açık havada ve pençereleri açık yerlerde 30 dakika kadar beden hareketi veya yürüyüş gibi idmanlar hastalığa karşı mukavemeti artırır.

Güneş ışığı - Müsâid havalarda ve zamanlarda güneş ışığı ihmâl edilmemelidir. Güneş ışığına usulünde mâruz kalan vücutlar birçok hastalıklara mukavemet ederler. Güneşe mâruz kalan vücutlarda beyaz kan kürecikleri çoğalır ve mikroplara karşı mukavemeti artırır. Müsâit mevsimlerde çıplak vücutla ve plâjlarda deniz banyosu yapmak sağlık bakımından çok önemli bir tedbirdir.

Muvazeneli yiyecek - İnsan vücudunun birçok hastalıklara mukavemeti için muvazeneli yiyeceklerin çok önemli rolü vardır. Vücudun yıpranan dokularını tamir için yetecek kadar Protein yenmelidir. Her gün bir kilo vücut ağırlığı için bir gram Protein almak gerektir. Protein maddesi de en ziyade et ve balık gibi yiyeceklerde bulunur. Fazla nişastalı, ve yağlı hazmı güç gıdalardan az yemelidir. Bu gibi yiyeceklerin hazmı güç olmakla beraber vitaminden fakirdirler.

Süt ve süten mamûl yiyecekler, sebzeler, meyveler, yumurta, çok faideli gıdalardır. Vücutta biriken zararlı maddelerin harice çıkarılması için mümkün olduğu kadar su ve sulu maddeler içmelidir.

Yalnız sulu maddeler arasında ispirotolu içkilerden sakınmak gerektir. Günde iki bardak limon veya portakal ve domates suyu ile dört beş bardak bayağı su içmek sağlık için faideli ve gereklidir.

Yorgunluktan sakınmak - Fazla çalışma, haddinden fazla idman yaparak vücudu yormak hastalığa karşı istidadı arttırır. Her şeyin kıvamında olması gerektiği gibi fikirle çalışan kimselerin dimağlarını yormamaları, adele ile çalışan işçilerin veya idmançıların da vücudun yorarak hastalığa istidadı arttırmamaları lâzımdır. Her kes programlı çalışmalı, istirahat zamanını ihmal etmemeli ve vücudu yormamağa çalışmalıdır.

Vücudu her türlü hareket derecesine alıştırmak.

Muhitin hararet derecesinin değişmesinin vücut üzerinde mühim rolü vardır. Bu değişme çok defa burun içindeki kan damarlarının büzülmesi ve az kan gelmesiyle burun iç zarının mukavemetini azaltır.

Rutubet, ıslanma havanın çabuk değişmesi ve hararetin yükselip alçalması, rüzgâr veya cereyanlarda bulunmak burun zarı üzerine bir reaksiyon yapar. Bu reaksiyonlara karşı vücudu mukavim yapmak ve çabuk müteessir olmamak için her gün soğuk su banyosu ile vücudu tedrici alıştırmak hastalığa karşı mukavemeti artırır. İlk defa soğuk suya alışmıyan vücutları tedrici az soğuk, ılık su banyoya başlayıp daha soğuga alıştırmak mümkündür.

Derinin altındaki kan damarcıkları rındaki kanın doluşmasını kolaylaştırmak için evvelâ sıcak, sonra ılık en son soğuk su ile banyoya ve friksiyona alıştırmak sağlık bakımından çok yerinde bir tedbirdir.

Banyo olmiyan yerlerde evvelâ ılık su ile ıslanmış peşkirlerle bilâhare soğuk su ile ıslanmış peşkirlerle silip uğuşturmakla da bu alıştırma mümkündür. İlk kolları ve bacakları alıştırmak iki gün sonra bir az daha yukarısını tedrici olarak, beşinci, altıncı günü vücudun her tarafını bu şekilde silip uğuşturmakla mukavemeti arttırmak mümkündür.

Aşı ile korunma - Son zamanlarda nezleye karşı aşı bulunmuştur. İkinci

dünya harbinde Amerikan ordusunda aşı tatbiki sayesinde hastalığın önüne geçildiği yazılıyorsa da ne dereceye kadar müessir olduğu henüz aşı tatbiki ile hastalıktan veya nezleyi hafif geçirmek her halde faydadan hâlî değildir. Fakat nezle aşısı henüz pahalı ve çok miktarda istihsali güç olduğu gibi umumî şekilde tatbikine imkân olmamıştır.

Salgın zamanlarda korunmak için topluluklarda Sülfamit mürekkeplerinden yapılmış merhemler veya enfiyeler kullanılmaktadır. İngiliz ordusunda da bildiğimiz bikarbonat içine % 10-20 nispetinde katılan Sülfamit tozlarını günde iki defa buruna enfiye gibi çekmekle hastalık müddeti azaltılmış veya hastalığa tutulmamak için iyi sonuçlar elde edildiği öğrenilmiştir.

Çiklet gibi sakızlı şekerle karışık Sülfamit şekerlemeleri çiğnemek veya Sülfamitle yapılmış ağızda eriyen tabletlerden de faydalandığı yapılan tecrübelerden anlaşılmıştır.

En son olarak sentetik imale muvaffak olunan Pensilinden de ağız gargarası hapları yapılarak faydalanılmaktadır.

Korunma tedbirlerinin başında vücudun mukavemetini arttırmak, yorulmamak, hastalığın çoğaldığı zamanlarda topluluk olan yerlere ve hastalık olan evlere gitmemek, temizlik, ağız ve burunu mikrop öldürücü ilaçlarla yıkamak veya gargara etmek en kuvvetli ve yerinde tedbirlerdir.

Bir de allerjik dediğimiz bazı vücutların bazı maddelerden müteessir olduğu nezle vardır. Bunlar mikroplu değildir. Sırf o şahsın yalnız bir veya birkaç maddeden müteessir olmasından ileri gelme nezle ve hattâ asmalar da vardır. Bu ancak hastanın hangi maddeden müteessir olduğu tesbit ve o maddeden sakınmakla mümkündür. Meselâ bir hasta yumurtadan müteessir olursa yumurta ve yumurtalı yiyecekleri yememekle korunmak mümkündür.

Hastabakıcı Hemşire

+ Haberleri

AMERİKADA POLİO SALGINLARINDA YARDIM EDEN ELLER

İlk tarih devirlerinin en kuvvetli silâhı olan insan elleri atom devrinde de en emin silâh olarak kalmaktadır. Çünkü çocuk felcine karşı mücadelede en iyi yardım eden insan elleridir.

Modern fennin keşiflerine, felci önlemek ve tedavi etmek için arı arası kesilmeyen ilâç araştırmalarına

te 300 den fazla hastabakıcı temin etmiştir. 1945 senesinde felce tutuluların miktarı 2.913 iken 1946 senesinin 3 ağustosunda 5.459 a çıkmış olduğundan hastabakıcı ihtiyacı müessir bir şekilde hissedilmeğe başlandı. Savunma Bakanlığı orduya başvurarak ordu hastabakıcı hemşirelerinin Kızılhaç emrinde Çocuk felcine karşı savaşa katılmalarını rica etti. Bu yolda çalışmak isteyen hemşireler, Kızılhaç vasıtasıyla muhtelif Kızılhaç şubelerine gönderildiler.

Bu salgının devam ettiği müddetçe lüzum görülen hemşireler, Kızılhaç aracılığı ile bulunacak ve masrafları da "Çocuk Felcine Karşı Milli Teşekkül" tarafından ödenecektir.

Hemşireleri. Çocuk felci sahalalarına Kızılhaç kamyonları taşımakta ve yiyecek temini mümkün olmayan yerlerde, Kızılhaç kantin servisleri, hemşirelere günde üç defa yemek vermektedirler.

İhtiyaç hissedilen hastane malzemesi, buz maskesi, çocukların gecelik elbiseleri, hastane gömlekleri, operasyon gömlekleri, battaniye ve yatak çarşafı da Kızılhaç tarafından temin edilmektedir.

Harpten dönen Amerikalı hasta bakıcı hemşireler şimdi de nazik ve şefkatli elleriyle çocuk felcine karşı savaşa girişmişlerdir.

ARJANTİN KIZILHAÇININ HASTABAKICILIK FAALİYETLERİ

Hastabakıcı mektepleri:- Arjantin Kızılhaç'ı kurulu beri, hastabakıcı Okularından diploma alanların sayısı 3500 ü bulmuştur. Halen Arjantin Cumhuriyetinde mevcut 50 Hastabakıcı mektebinde 1000 talebe bulunmaktadır.

Japon Kızılhaçı hesabına tâhsil eden hasta bakıcı hemşireler, yorucu bir çalışma sonunda aldıkları diplomalarını neşeli olarak tetkik etmektedirler

rağmen, hasta bakıcıların meharetliliğinin müspet tesiri başta gelmektedir. Kası takallüslerine sıcak yastıkların devamlı surette tatbiki, çocuk felclerinde çok önemli rol oynamaktadır. Hemşire eksikliği karşısında faaliyete geçen Amerikan Kızılhaçı bir hafta zarfında 12 eyalet-

**Kızılay
Karagün
Dostudur
O'NU UNUTMA!**

Sağlık Bilgileri ve Tıpta Yenilikler

HASTA CİĞERLER İÇİN YENİ TEDAVİ USULÜ

Her iki ciğeri de durduran yeni bir terapi usulü sayesinde ileri, verem derecesine erişmiş ve tedavisi gayri mümkün addedilen 10 hastadan 6 sınıf hayatı uzatılabilmektedir.

İnsanı, iradi bir şekilde nefes almasını durdurmak sayesinde yaşatan bu hayterler verici tedavi usulü, Columbia Üniversitesi profesörlerinden Dr. Alvan L. Barach tarafından keşfedilmiş ve Newyorktaki Presbyterian Hastanesinde yatan bazı hastalara bizzat kendisi tarafından tatbik edilmiştir.

Tedavi gören ilk 10 hasta, iki ciğerlerinden hastalığa tutulmuşlardı. Hastaneye girdikleri zaman, birkaç haftadan fazla yaşayamayacakları tahmin edilmekte idi. Lâkin, bir iki kere bu yeni usule göre tedavi edildikten sonra, bunlardan altısı bariz bir şekilde iyileşmeğe yüz tutmuştur. Ateşleri inmiş, öksürükleri durmuş ve kilo almışlardı. Evlerine dönüp, normal faaliyetlerde bulunmalarına müsaade edilmiştir.

Bir zamanlar, güneş banyosu verem tedavisi hususunda eşsiz derecede müessir telâkki olunuyordu, fakat bugün, mütahassıslar, fazla ultra-viyole şuanın zararlı olacağını iddia etmektedirler. Dr. Barach'ın usulü, her 2 ciğere de tam istirahat vermektir. Bu, her 2 ciğeri de durdurarak hastayı yeni bir nefes cihazı vazifesini gören çelik bir mahfazanın içine sokmakla mümkün olabilmektedir. Hava bu mahfazaya bir elektrik prizine bağlı olarak işletilen bir tulumba tertibatı sayesinde sokulup, mahfazaya dahil bulunan hastanın başına varmaktadır. Baş, ayrı bir bölme yerleştirilmiş ve bu bölme âdetâ bir yaka vazifesini görmektedir. Bu kısım ile mahfazanın

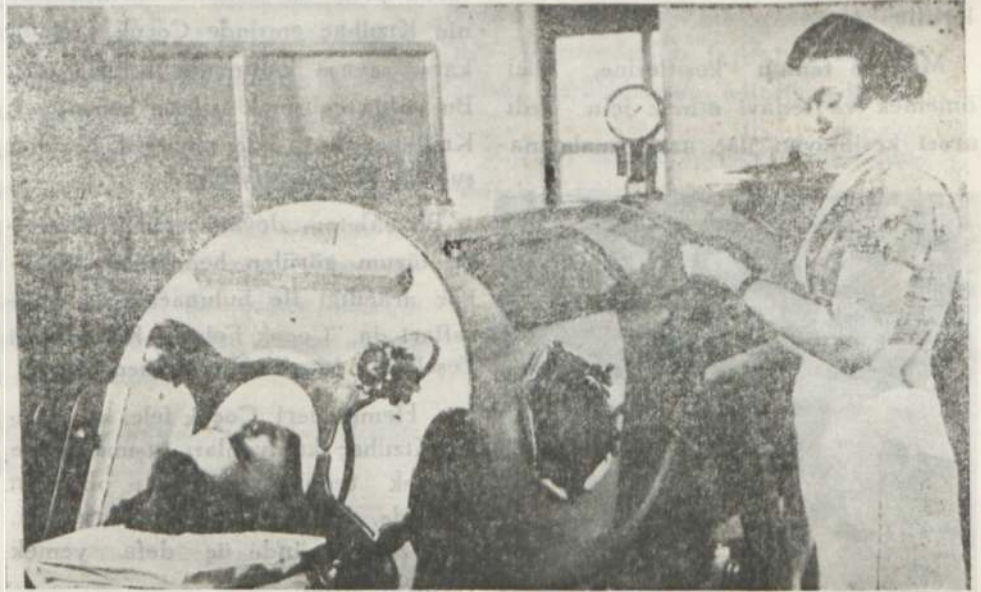
mütebakisi arasında havanın, vücudun diğer kısımlarına erişmesi için bir delik bulunmaktadır. Bu suretle hava, burun deliklerinden geçmekte ve ciğerlere, göğse vurduğu anda erişmektedir, yani ciğerlerin içindeki ve göğsün dışındaki hava tazyiki aynı olmaktadır. Bunun içindir ki, vücudun bulunduğu mahfazanın içinde vukubulan tazyik değişimleri, göğsü müteessir etmemektedir.

Dr. Barach'ın "tevizin edici tazyik odası" sayesinde 60 santimetre küb

uğultu işitmektedirler, fakat, buna da lâstikten kulaklık takmakla mâni olunabilir.

Bu usulün en mânidar ve en beklenmedik neticesi, dimağı ve sinirleri dinlendirmesidir. Tedavi edilenler odada hareket etmek veya sigara içmek ihtiyacını hissetmemektedirler. İllerde yeni terapinin sinir hastalıklarını tedavi etmek hususunda kullanılması muhtemeldir.

Esas olarak tedavi, 4 ay sürmektedir. Dr. Barach'ın hastalarından

Verem tedavi Cihazı Çelik CİĞER

hava, hastanın ciğerlerine her dakika içinde 18 kere dolup boşalmak adır ki, bu, normal nefes alma halindeki hava alıp verme süratine müsaavidir.

Dr. Barach, bu usulün vucuda icabettiği kadar oksijen temin etmekte olduğunu keşfetmiştir. Ciğer hareketinin durdurulması, kan devranına hiçbir surette müdahale etmemektedir. Vücuttan istenilmedik bir tesir vuku bulmaktadır. Bazı hastalar, mütenavip alçak veya yüksek tazyik dalgaları yüzünden kulaklarında bir

biri, insanın ciğer dinlenmesi sayesinde nasıl ölümden kurtarılacağına dair mükemmel bir misal teşkil etmektedir. 4 aylık tedaviden sonra 17 kilo almış, ciğerlerinin yaraları tamamiyle kapanmış ve hastalığın emarelerinden hiçbirisi kalmamıştı. Adam, normal yaşayış tarzına avdet ederek, 4 senedenberi buna muntazaman devam etmektedir.

Dr. Barach, daha ileri ilmi araştırmalar yapmak niyetindedir. Bugün ise, usulünü verem başlangıcında olanlara tatbik ediyor.

ŞEKER HASTALIĞINDAN MUZTARIP OLAN HASTALAR, B VİTAMİNİ İLE TEDAVİ EDİLİYOR

Bundan yıllarca evvel B vitamini kompleks'leri alınmadığı takdirde vücudun, şeker ve nişastayı iyi bir şekilde kullanamayacağı telâkkisi herkes tarafından kabul edilmişti. Aynı zamanda, şeker hastalıklarında kâfi miktarda B vitamini verildiği takdirde, daha az ensülin'e lüzum olacağı tesbit olunmuştu.

Nevyork'taki Bet Israel ve Gou-verneur Hastahaneleri doktorlarından Morton S. Biskind, ve Herbert Schreir, bu ip uçlarında hareket ederek, müşahedelerinin sonunu "Tıbbi ve Cerrahi Denemeler Dergisinde" neşrettiler. Elde edilen sonuçlar, gayrikabili ictinaptır. Şayet, şeker hastalığından muztarip olanlar bira mayası, karaciğer hülâsası şekillerinde B vitamini aldıkları ve bu kürler de enjeksiyonlarla takviye edildiği takdirde, ensülin miktarı azaltılabilir; hatta, bazı vakalarda büsbütün terkedilebilir.

Biskind ve Schreir, vucuda ensülin hazırlayan pankreası, deneme yaptıkları hayvanlardan çıkardıkları ve bunun yerine ensülin şırınga ettikleri zaman, "dextrose" şeklindeki şekerin organizma tarafından matluup olan şekilde dağıtıldığını büyük bir hayranlıkla müşahade etmişlerdi.

Pankreas yerine karaciğer çıkarıldığı ve "dextrose" şeklinde kâfi miktarda şeker, tedricen verildiği zaman, kan muayeneleri fazla miktarda "dextrose" verildiği andaki aynı tolerans münhanisini göstermiştir.

Kara ciğer sakatlandığı takdirde, hayvanlarda şeker hastalığı inkişaf etmektedir. Bütün bunlardan anlaşıyor ki, ensülin'in en ziyade tesir ettiği karaciğerdir.

Biskind ve Schrier'e göre, bütün bunlar şeker hastalığının yalnız ensülin noksanlığından mütevellit bir illet olmayıp, aynı zamanda karaciğerin iyi bir şekilde faaliyet göstermemesinden husule gelen bir rahatsızlık olduğuna delâlet etmektedir. Pankreas, kâfi miktarda ensülin istihsal edebilir, fakat, bozuk karaciğer mekanizması bunun lâıyık veçhile

kullanılmasına mani olabilir. Bu takdirde, yardımcı ensülin, sakatlanan karaciğeri tanzim eder; ve karaciğer de iyi olduğu zaman ensülin artık normal olarak vazifesini görür.

Biskind ve Schreir, noktai nazarlarını 2 yıllık devamlı bir klinik çalışması, 92 diyabetik hasta üzerinde yaptıkları etüdler sonunda ispat ettiler. Bütün bu vakalardan hemen hepsi, B vitamini noksanlığını gösteriyordu. Hemen hemen bütün hastalar, B vitamini ile tedavi edildikleri zaman, iyileşme tezahürleri göstermişlerdi. Bir kaç vakada, evvelce kullanılan ensülin miktarı azaltılamamış, diğer birkaçında ise, tamamen terkedilmişti.

Biskind ve Schreir, hastalarına ağızdan alınmak suretiyle büyük miktarlarda Thiamin, Riboflavin, Niacin, Pyridoxine ve asid folik veriyorlardı. Bütün bunlar, B vitamini kompleksleridir. Bundan maada hastalara bira mayası, karaciğer hülâsası, kurutulmuş karaciğer veriyorlardı. Ayrıca, ihtiyaç hissedilince bu terkipler C ve B vitaminleri enjeksiyonlarıyla takviye ediliyorlardı.

Biskind ve Schreir diyorlar ki: "Tecrübelerimize istinaden karaciğerle ağızdan yapılan tedavi ve bilhassa kurumuş karaciğer tedavisi, en iyi bir kürdür. Fakat bunlar üzerinde uzun zamanlar çalışmamız lâzımdır."

KANSERE DAİR

Dr. Harlow Shapley'e göre, Fransa'da Normandie sahillerine Birleşmiş Milletlerin çıkarma yaptıkları 11 gün zarfında, vasati olarak günde 300 Amerikan eri ölüyordu. Bu meyanda kanser, bu cepheye her gün 400 eri öldürüyordu. Birleşik Amerika'da yabancı düşmanlara karşı yapılan savaş masraflarının her 1.000.000 dolarına kanser savaşı için 2 dolar isabet etmektedir.

KARBON XIII — YENİ KANSER DETEKTİFİ

"The New-York Times" gazetesi-nin bildirdiğine göre, Birleşik - Amerika'nın en mühim müesseselerinden "Sunoil Co." ve "Houldry Pro-

cess Corporation"un laboratuvarlarında, atom bombasının imalinde çalışan belli başlı Amerikan bilginlerinin yardımı ile, kanser ve bunun gibi metabolik hastalıkların sırlarını etüd edebilmek için kullanılacak olan karbon XIII, ün imali hususunda ki çalışmalar bir hayli inkişaf etmiştir.

Bu ağır karbon maddesinin kâşifleri, kanserin sebebinin keşfedilmesi hususunda tıp ilmine büyük faydası dokunacağına inanmaktadırlar. Aynı zamanda bu madde, hastalığın tedavisini kolaylaştıracak, ona sed çekecek ve vücuttaki kimyevi tahavvülleri kimyagerin müşahade ve etüdüne arzemesinden dolayı, tıp ilminde Röntgen kadar faydalı bir âlet olacaktır.

Yine bu bilginlere göre, biochimique araştırmada, karbon XII bütün canlı cisimlerin başlıca uzvi faaliyetlerinin sırlarını meydana çıkardığı gibi, metabolik hastalık safhalarından olan kanser, şeker hastalığı, damar sertliği ve kalp hastalıklarının sebeplerini de açıklayacaktır.

Alelade karbondan tefrik edilmiyen karbon XIII, canlı nesicler tarafından massedilir ve adi karbonlar gibi metabolik safhalara tâbi olur. Adi karbon, faaliyetlerin esas olan muğlak kimyevi tahavvüllere tâbi olurken asla takip olunamaz. Halbuki karbon XIII, "Mas-spectrometer" denilen elektrik cihazı vasıtasile kolaylıkla takibolunabilir.

Bundan başka, Karbon XIII ün atomik sıklığı, 12 olan şeker, alkol ve bunun gibi binlerce karbon halitalarını imal etmek hususlarında kullanılabileceği de izah edilmektedir. Atom sıklığı 13 olan bütün karbon terkipli nebatların yetiştirilmesi hususunda kullanılabilirler.

Bu terkipler ve sebzeler, insanlar da dahil, yaşayan organizmalara şırınga edildiği veya bunlar tarafından yenildiği takdirde, vücut faaliyetlerini keşfedecek olan lüzumlu arayıcıyı ihtiva etmiş olurlar.

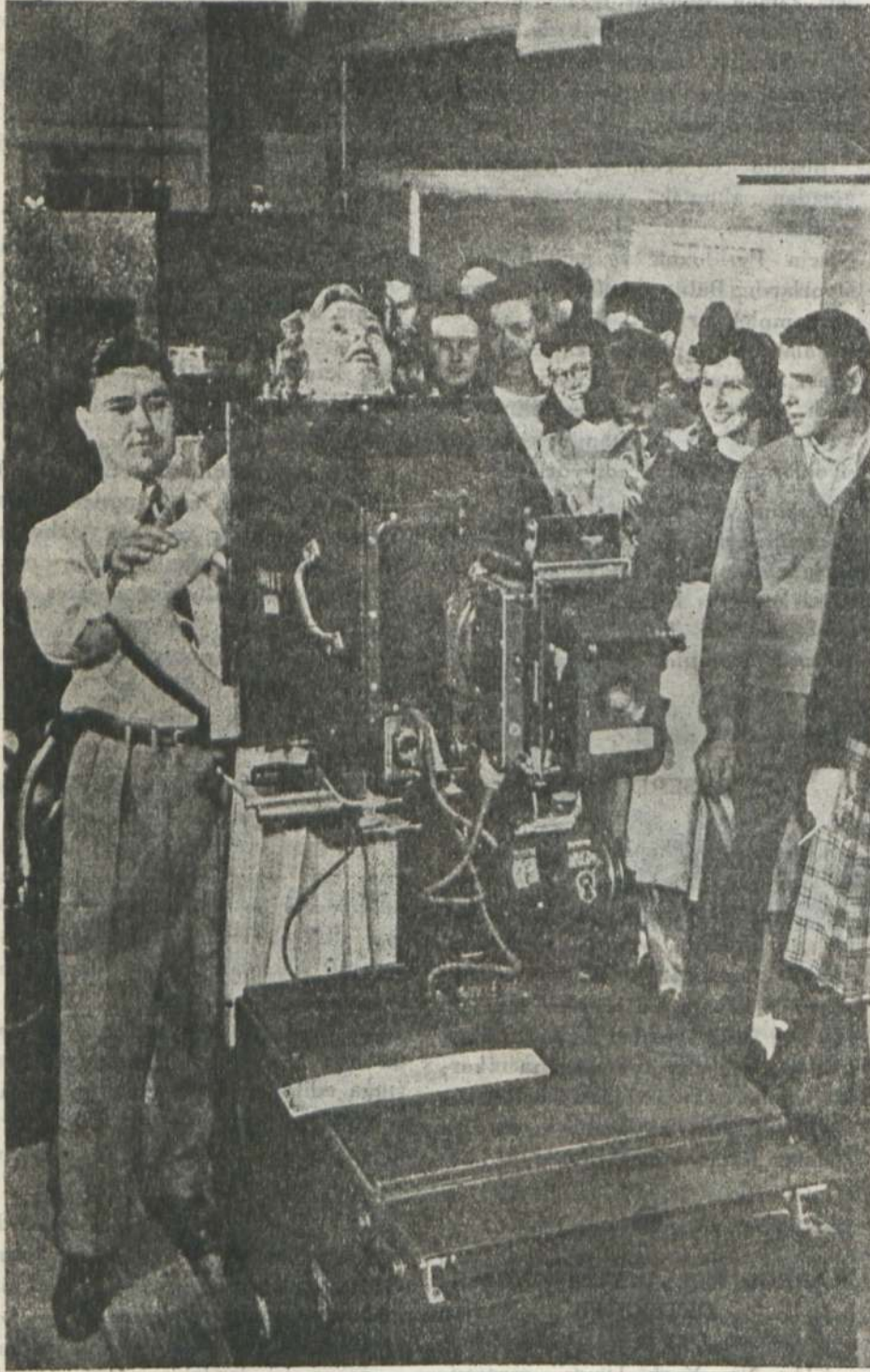
İki yıllık araştırma devresinde Karbon XIII, yılda ancak 14 gram olarak imal edilmiştir. Yine bu bilginlerin iddia ettiklerine göre, bu zamana kadar ancak tahmin edilen, yaşayan cisimlerdeki yağların yırtılması hadisesi, çok cüzi miktarda Karbon XIII ün kullanılmasıyla keşfolunmuştur.

Amerika'da kütlevî röntgen muayeneleriyle veremle savaş

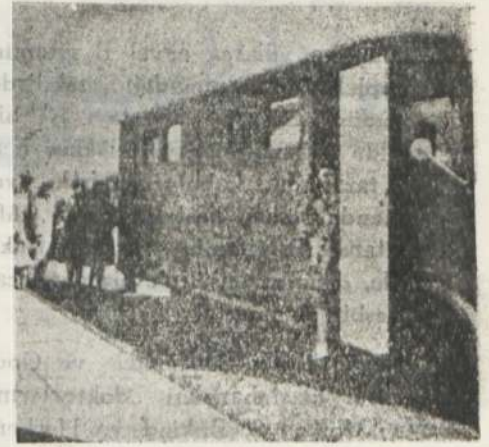
Son zamanlarda bir çok memleketlerde, topluluk olan yerlerde, hatta büyük şehirlerin mahallelerini bölgelere ayırarak halkı seri usullerle radyofotoğrafi denilen röntgen muayenesinden geçirerek vereme müsait olanları ve gizli veremlileri aramak-

ta ve teşhis koyarak tedaviye almak-
tadır.

Amerikada Minneapolis şehrinde bu muayenenin temini için halk arasında yapılan propaganda ve muayene-
neye gösterilen rağbeti tebaruz ettiren bazı resimleri koyuyoruz:

Röntgen muayenesini neş'e içinde ve sıra ile bekleyen halktan bir görünüş

Seyyar röntgen cihazı ve ekibi

Herkesin parasız röntgen muayenesi yapıldığına dair ayaklı afiş propagandası

Evlere bırakılan süt şişeleri üzerine parasız röntgen muayenesine davet için konulan etiketler

Kızılay ve Kızılhaç

+ Haberleri C

Kızılay Haftamız

29 Ekim - 4 Kasım 1947 Kızılay haftası olarak kutlanırken, Derneğimizin kuruluşunun 70 inci yıl dönümünü de kutlamış bulunuyoruz. Bu haftanın Kızılay bakımından canlı geçmesini temin için, Kızılay Genel Merkezi uzun bir genelge hazırlayarak Şubelere göndermiştir. Haftamız ile yakından ilgilenen İçişleri Bakanlığı da Idare âmirlerine hususî bir

Kızılay dâvasının halka anlatılması ve sayın halkımızın şükranla karşıladığımız yardım ve yakın ilgilerinin devamını ve artmasını sağlamak maksadıyla, Genel Merkez Kurulu Vezne denetçisi Ankara Milletvekili Dr. Naki Cevad Akkerman, Erzinca Milletvekili Behçet Kemal Çağlar, Kızılay Genel Müdürü Dr. Remzi Gönenç ve Muameleât Müdürü Reh-

sevdirmek için hazırlanan 3-5 dakika süreli filmlerden 60 tanesi Yurdun muhtelif yerlerindeki Şubelerimize gönderilmiş ve sinemalarda halka gösterilerek, halkımızın Derneğimize karşı olan bağlılığı artırılmıştır.

Türk Hava Kurumu uçakları bu sene 29.10.1947 ve 3.11.1947 de olmak üzere 2 defa Kızılay Genel

Kağızman Şubemizin Rozet dağıtımı

genelge göndererek kanunî mevzuat dairesinde dâvamızın desteklenmesini tavsiye etmek lütfunda bulunmuşlardır.

mi Argon tarafından radyo konuşmaları yapılmıştır.

Kızılay'ın çeşitli çalışmalarını halka tanıtmak ve Kızılay'ı daha çok

7/9/47 de Yalovada tertiplenen sünnet düğünü

Merkezi tarafından hazırlanan vecizeleri Ankara'nın kalabalık yerlerine atmışlar ve bu suretle Türk semalarının çelik kanatları, karagün dostu Kızılay dâvasını desteklemek lütfunda bulunmuşlardır. Esasen Yurt müdafaasının temeli, Vatan uğrunda beraber yaşamakta ve gerekirse beraber ölmekte değilmi?

Muhtelif şubelerimizden aldığımız raporlara göre yurdun her tarafında canlı bir çalışma yapılmış ve mahallin hususiyetlerine göre çeşitli sahalarda önemli faaliyetler gösterilmiştir.

Rozet dağıtılmış, temsil yapılmış, konser verilmiş, eğlence v. s. tertiplenmiş, aydınlatılmış; hem de Kızılay'a yardım sağlanmıştır.

Derneğimize yapılan bağışlar

Kızılay'ın bütün âfet ve felâketlerde yurttaşların yardımına koşup onlara elinden geleni yapması, kadir bilir kardeşlerimiz üzerinde çok müsbet tesir yapmaktadır. Bu yüzden Kızılay sevgisi gün geçtikçe artmakta ve dolayısıyla Derneğimize yapılan ba-

havayı buğday ve arpa Derneğimize teslim edilmiştir. Bu değerli bağışı yaptıktan sonra hakkın rahmetine kavuşan Bay Mustafa Ali'yi hürmetle anarız.

Karagün dostu olan Derneğimizin yerinde yapılan yardımlarını gören, her felâket ve âfette bütün imkân ve vasıtalarıyla Kızılayı hazır bulan yurttaşlarımız her fırsatta, her çeşit yardımlarını esirgememektedirler. Son günlerde Bozüyük İlçemize bağlı olan Dodurga Bucağı halkı, aralarında 100 lira tutarında buğday toplayarak Derneğimize bağışlamışlardır.

Sayın köylü kardeşlerimizin bu güzel hareketleriyle iyi bir örnek verdiklerinden dolayı, kendilerini tebrik eder ve teşekkürlerimizi sunarız.

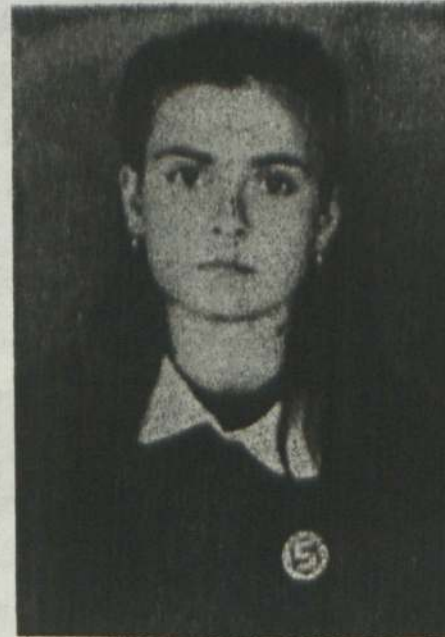

Sürekli Üye: Bn. Emine Türker

ğışlar da çoğlamaktadır. Çumra'nın Dinek Bucağına bağlı Mehmet Ali Köyü halkından Gök Mustafa oğullarından Bay Mustafa Ali 4 parçadan ibaret 10 dönümlük tarlasını Kızılay'a bağışlamıştır. Satış tutarı olan 330 lira ile icar bedeli olan 30,5

Sürekli Üye: B. Mustafa Türker

CEVRIYE KIREÇ
nemli bir rolü olan sanat meselesini de takdir etmekten geri kalmamış ve sa-

nat sevgisi ile tanınan Cevriye Kireci Sanat öğretmeni yetiştirmek üzere Savaştepe Enstitüsüne yazdırmıştır.

Havran Şubemizden ayakkabı alan
Halit Oruç

Bu öksüz, fakat çok zeki olan öğrencinin örnek bir şekilde yetiştirilmesinin iyi bir tesir yapacağına şüphe etmiyoruz. Hayırlı başarılar dileriz.

Havran Şubemizden ayakkabı alan
Kadri Gemici

Katıldığımız Milletlerarası Kızılay ve Kızılhaç Toplantıları

Cenevre Toplantıları

Cenevre'de 11-19 Eylül 1947 tarihinde Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Birliğinin bir kaç kurulu toplantılar yapmış ve bu toplantılarda Derneğimizi Genel Kâtip Sayın Ziya Yörük temsil etmiştir.

1 — Birlik içtüzüğünü hazırlama komisyonu toplantısı.

Birlik iç tüzüğünü hazırlamakla ödevli Komisyon 11-16 Eylül 1947 de toplanmış. Birlik Genel Sekreterliğince hazırlanan tasarıyı esas olarak ele almış. Derneklerin ve bilhassa Derneğimizin teklif ve düşüncelerini gözönünde bulundurmak, Yönetim Kurulunun gelecek oturumuna sunmak üzere 15 maddelik yeni bir tasarı hazırlamıştır.

2 — Yönetim kurulu toplantısı:

Bu toplantıda şu meseleler hakkında karara varılmıştır.

1947 Mayısında Paris'te yapılan toplantının özeti onandı. Ve tutanakların esaslı şekilde hazırlanması için 4 kişilik bir tâli Komisyon teşkil edildi.

Suriye Kızılayı, Lübnan ve Filipin Kızılhaçları Birlik üyeliğine kabul edildiler.

Kızılay ve Kızılhaç Dernekleri Birliğinin faydalı olup olmadığını tetkik edecek bir komisyon teşkil edildi.

1948 senesi bütçesi onaylandı.

Birliğin sulh ile uğraşması için Derneğimizin de üye seçildiği dokuz üyelik bir komisyon kuruldu.

Kızılay ve Kızılhaç Dernekleri Birliğiyle Birleşmiş Milletlerin müasebetleri mevzuunun hükümetleriyle temas etmek ve düşünceleri öğrenilmek üzere Kızılay ve Kızılhaç Derneklerine yazılması kararlaştırıldı.

Yönetim Kurulunun toplu olmadığı zamanlarda, bu Kurulun yetkilerinin Başkan tarafından kullanılmasına karar verildi.

Tâli Komisyonun hazırlıyacağı içtüzük tasarısının Kızılay ve Kızılhaç Derneklerine gönderilerek fikirlerinin sorulmasına ve sonra toplanacak Yönetim kurulunun gündemine alınmasına karar verildi.

Belgrad Toplantıları

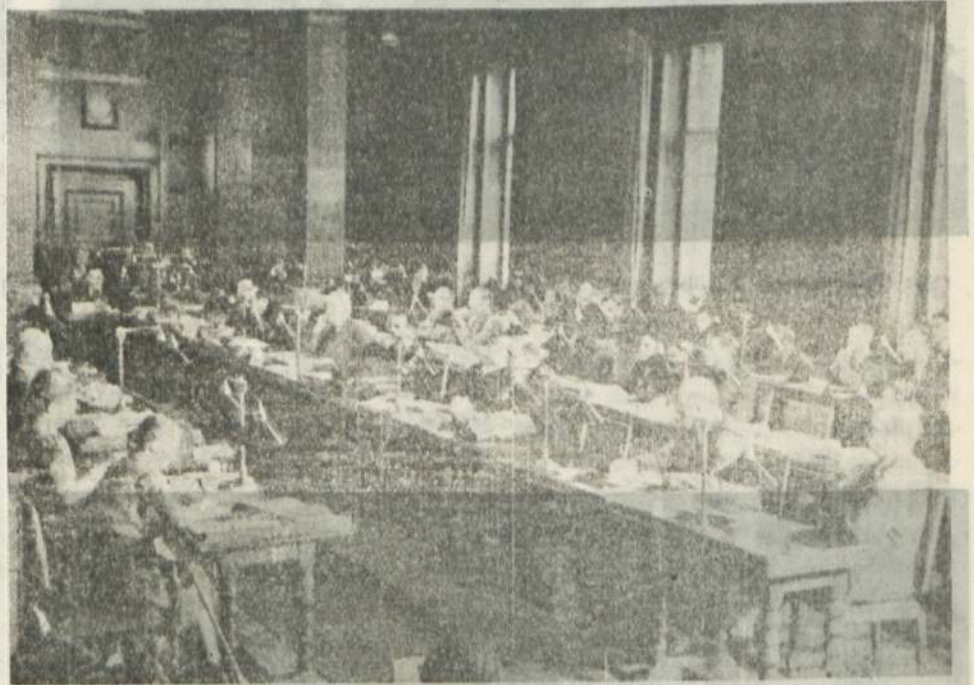
Avrupa Kızılay ve Kızılhaçlarının Bölge konferansı 24 Eylül - 1 Ekim 1947 de Belgrad'da toplanmış ve bu konferansta Derneğimizi Kızılay Genel Merkezi, Milletlerarası İşler Müdürü Nedim Abut temsil etmiştir.

Bu konferansta şu kararlar alınmıştır:

1 — Yardım isteyen Dernek Kızılay ve Kızılhaç birliğine etraflı bilgi vermeli, yapılacak yardım çok acele olursa doğrudan doğruya yapılmalı fakat Birlik haberdar edilmeli.

4 — Yardım eşyasının Gümrükten muaf tutulması, müntefi memleketlerde ve transit yardım eşyası için nakil kolaylıkları sağlanması hususunun hükümetlerine, Temmuz 1946 da Oxford'da kabul edilen 13 No. lu kararın D ve E maddelerine ve keza Oxford'da alınan ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul edilen 1 No. lu karara göre müracaat etmelerini ve desteklenmeleri için Kızılay ve Kızılhaçlar Birliğini haberdar etmeleri.

5 — Yurtlarından uzaklaştırılanların Yurtlarına iadesi için her vasyata başvurmaları aynı zamanda

Belgrad Konferansında Genel Kurul toplantısı

2 — Bağışı alan Dernek Memleket ihtiyaçlarını en iyi bilecek durumda olduğundan, dağıtım ve memleketi içinde nakil işlerini yapmalıdır.

Bağışta bulunan Dernek ancak, müntefi Derneğin mutabakatını aldıktan sonra, dağıtım ile ilgilenecek delege gönderebilir.

3 — İkinci cihan harbinde tecavüze uğrayan memleketlere esaslı yardım yapılmalı ve bunlar Kızılay ve Kızılhaç prensiplerine uygun olarak dağıtılmalıdır.

Hükümetleri nezdinde teşebbüste bulunmaları.

6 — İkinci dünya savaşında Almanya'ya sürülen çocukların derhal ailelerine iadesine çalışılması.

7 — Bazı Derneklere isnad olunan ağır ithamların Kızılay ve Kızılhaçlar Birliği Yönetim Kurulu tarafından tahkiki.

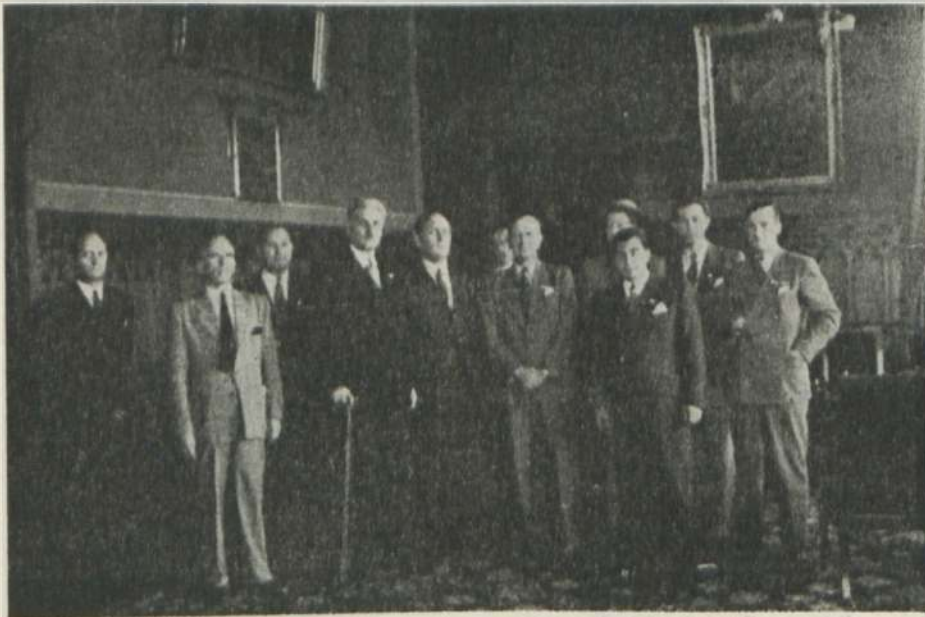
8 — Harpten zarar gören Ülkelerde çocuk ölümüne, sıtma, verem, kanser v. s. hastalıklara karşı savaş katılmak ve harp malûllerinin ev sıkıntılarını telâfiye çalışmak.

9 — Belgrad'da toplanan Avrupa Kızılhaçları Bölge Konferansı, barış lehinde yapıcı çalışma konusunda Kızılhaçlar Birliği Genel Kurulu tarafından kendisine verilen ödevi yerine getirmek maksadiyle Birlik Sek-

reterliği tarafından sarfolunan gayretleri memnurlukla kaydeder ve bu konudaki gayretlerin Millî Derneklerde de devam ettirilmesi ve mümkünse artırılmasını diler.

Milletlerarası Kızılhaç günü dolayısıyla Macar Kızılhaçının ziyareti.

Milletlerarası Kızılhaç günü dolayısıyla Macar Başbakanı Dinyeş tarafından kabul edilen Heyet.

TÜRK KIZILAYININ ENDONEZYALI HASTA VE YARALILARA BAĞIŞI

Bay Başkan

Türk Güneysu vapuru ile İskenderiye yolu ile Endonezyalı hasta ve yarahlara 7.050 T.L. değerinde aşağıda yazılı tıbbi malzeme yardımını zı bildiren 14 Ekim 1947 tarihli nazik mektubunuzu aldığımızı bildirmekle şeref duyarız.

Bu yardımın "Egyptian Mission to Indonesia"nın delâleti ile Endonezyaya sevk edilmek üzere Kahiredeki Delegasyonunuza gönderildiğini memnurlukla öğrendik.

Endonezyalı hasta ve yarahlara yaptığınız bu âlicenap jestiniz için Cemiyetinize candan teşekkürlerimizi sunarız. Bu işe müteallik, müteferrik malûmat, yardımların koordine edilmesi için sene sonundan evvel yayınlanacak olan gelecek "Bulletin d'Information"ımızda neşredilecektir.

Yüksek saygınızı teyide müsaadelerinizi rica ederiz. Bay Başkan.

4000 Harp paketi
10.000 Sargı bezi
2.500 M² Gaz idrofil
0.200 Kgm. Pamuk
5 Kgm. Sulfadiazine

MISIR'A GÖNDERİLEN SAĞLIK EKİBİ

Mısır'da çıkan kolera salgını bütün dünyaca önemle takip edilmekte ve dâvası insanlık olan Kızılay ve Kızılhaç dernekleri bu konu ile ciddi surette ilgilenmekte, elinden gelen yardımı yapmaktan çekinmemektedirler. Derneğimiz de bu hususta gereken hassasiyet ve sempatiyi göstermekten geri kalmamış 160.000 kişilik kolera aşısı ile birlikte Dr. Turan Gönen'in başkanlığında 6 kişilik sıhhi ekibi 25.10.1947 de bir özel uçakla Mısır'a göndermiştir.

BULGARİSTANA GÖNDERİLEN KİNİN

Mısıra giden Ekip teşyi edenler arasında

Kolera ile Savaşmak için Mısıra giden Ekip teşyi edenlerle birarada

Mısıra gönderilen Kolera aşısı ve Serumları

Ekibi Mısıra götürecek uçak

Kızılay ve Kızılhaç kuruluşunda ki gayeler ırk, din, dil ve renk farkı gözetmeksizin insanların ıstıraplarını dindirmek, onları sıhhatli ve mesut yaşatmaktır. Eğer bu ülkü ile yetişen insanların miktarı dünyada çoğunluk sağlayabilirse, Kızılay ve Kızılhaç bayrakları altında birleşen bu insanlar dünyanın refah ve saadetini bu zaviyeden görerek insanlığı her türlü felâket ve âfetten kurtarmaya çalışacaklardır. Buna canlı bir misal mi arıyorsunuz? İşte Türkiye Kızılay

Bulgaristana gönderilen Kinin kamyonu yükletirlerken.

Derneği, Bulgaristan'da su baskınları dolayısıyla ortaya çıkan ve ciddi surette halk sağlığını tehdit eden Sıtma savaşına yardım etmek, bu insanı dâvaya katılmak için Bulgar Kızılhaçına 30 kilo kinin göndermiştir.

Bulgaristana gönderilen Kinin Vagon'da

Sofiya, 18. X. 1947

Bay Başkan,

30 kgr. kinin göndermekte olduğunuzu bildiren, 20 eylül 1947 gün ve 1668 sayılı mektubunuzu aldığımızı bildirerek şeref duyarız.

Derneğinizin ve bütün Bulgar milletinin, bu pek asil ve muhteşem alıcenap jestinize karşı en samimi minnet hislerini sunarız Bay Başkan.

Bize göndermek lütfunda bulduğunuz ilâç, son zamanlarda memleketi harabeden korkunç feyezanların kurbanı olan bir çok felâketzedelere yardım etmemize ve böylece, hayli sefalet ve ıztırapı dindirmemize imkân verecektir.

Diğer taraftan, jestiniz, kardeş Kızılhaç Dernekleri arasındaki Milletlerarası tesanüt ve karşılıklı yardımlaşmanın, paha biçilmez değerini bizlere bir kere daha ispat etmiş oluyor.

Bay Başkan, size ve Derneğinizin bütün üyelerine bir kere daha canlan teşekkürlerimizi sunarken, hürneti mahsusamızın teyidinde müsaaderinizi rica ederiz.

Başkan

İNGİLİZ KIZILHAÇINDAN ALDIĞIMIZ TEŞEKKÜR MEKTUBU

*Children's Convalescent Home
Woodhouse Eaves
Nr. Laughbarough*

28.8.1947

Sayın Bay,

Çocuk nekahathanesi için gönderilmiş olan çok değerli hediyeleri alan Wolley Derby'nin teşekkürlerini bildirmek isterken sözü geçen bağışların vasil olduğu dükkü günde ne kadar heyecanlı olduğunu tasvire yetecek kelime bulmaktan aciz bulunuyoruz. Bizi düşünmek lütfunda bulunduğunuzdan dolayı minnettarız. Gelecek aylar içinde bunlardan faydalanacak olan küçükler adına en acık teşekkürlerimizi bildiririz.

Gönderilen şekerle bol bol reçel ve komposto yapmak istiyoruz. Mutfak işlerini idare edenler hiç bir zaman reçel yapmağı düşünmemişler iken, şimdi plânlarını değiştiriyorlar, çünkü şekerin muvassalatını işiten bir arkadaşımız tam bir saat sonra bir yük elma göndermiş olduğundan bu işe derhal başlayabileceğiz.

Bağışlanan şeker, en çok ihtiyaç hissettiğimiz bir zamanda geldiğinden kıymeti çok büyük olmuştur.

Teşekkür ederiz! Teşekkür ederiz! Teşekkür ederiz!!

İmza: *Dorothy M. Palme*
Daire Müdürü

Kızılay'ın Çeşitli

Ölümsüz Atatürk'ün Geciği Kabrinde
Kızılayda Hazırlanan Çelenk
10/XI/1947

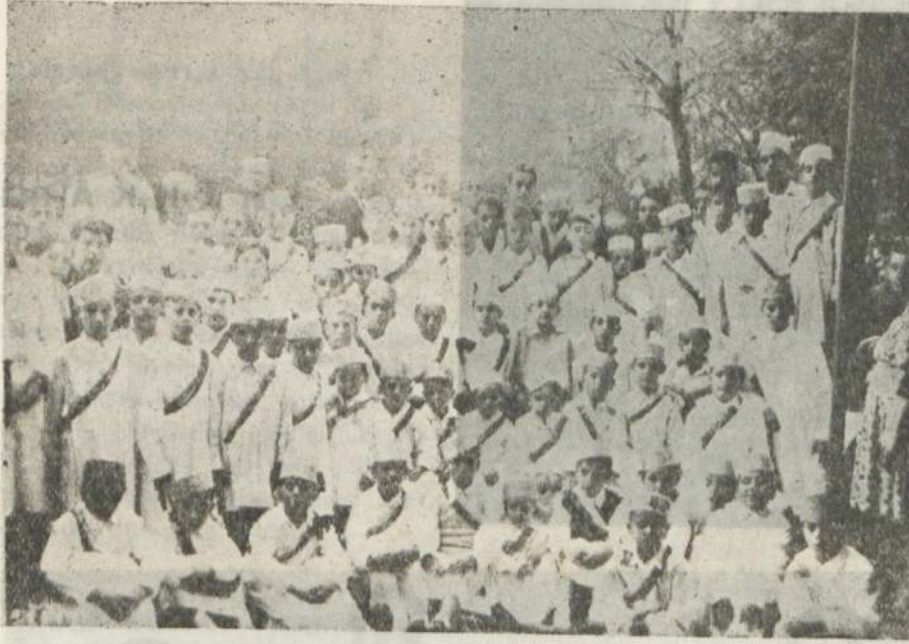
25. Ağustos 1947 de Beyoğlu-
Kasımpaşa Şubemizin tertipledeği
sünnet düğünü

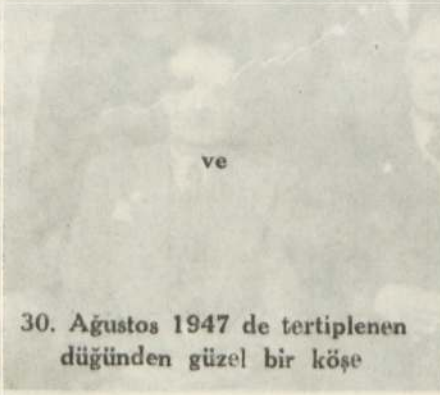
13/9/947 de Ankara - Mamak
Şubemiz tarafından tertiplenen
sünnet düğünü

Çalışmaları

İstiklâl Bucağı tarafından 30 Ağustos 1947 de tertiplenen sünnet düğünü

ve

30. Ağustos 1947 de tertiplenen düğünden güzel bir köşe

7/9/947 de Yalovada Kızılay tarafından tertiplenen sünnet düğününden görüşmeler

Gençlik Kızılayı ve Kızılhaç Haberleri

FAKİR VE YOKSULLARA EŞYA DAĞITIMI

Kurban bayramı, Cumhuriyet bayramı ve Kızılay haftası gibi üç bayramın bir arada gelmesi dolayısıyla fakir ve yoksulların yardımına koşmayı bir vazife bilen ve her zaman her yerde bunu yapmakta bir an bile tereddüt etmeyen Kızılay Gençlik Kurumu tarafından muhtaç aile ve öğrencilere palto, elbise, entari, manto, ayakkabı, entarilik basma ve öğrencilere ayrıca göğüslik yapmak için grizet v. s. gibi giyim eşyası dağıtılmıştır.

Dağıtılan bu eşyanın miktar ve cinsi şöyledir:

- 3500 parça çeşitli giyim eşyası
- 5000 metre boyalı basma
- 500 metre grizet
- 300 metre Amerikan bezi

Sayın Bay Cemil Uygadın

Türkiye Kızılay Derneği
Gençlik Kurumu Başkanı

Ankara

Sayın Bay Başkan,

Lig Gençlik Bürosunun, Harp felâketine uğrayan Avrupa çocukları lehine Milli Kurumlardan âcil yardım talebinde bulunalı bir yılı geçmiştir.

Bu yardımlaşma hareketinin daha ziyade Avrupa'daki yıkılmış okulların çocuklarına yardımda bulunulmasına yönetilmesini tavsiye ederken, Memleketlerin çoğunda Kızılhaçın bilhassa Okul çerçevesi içinde çalıştığını göz önünde tutuyorduk.

Bugün, Türk Kızılayının Avusturya ve Macaristan çocukları lehinde önemli bir rol aldığı bu Kollektif hareketin neticeleri hakkında kısa bir Raporu ilişik olarak göndermekle haz duymaktayız. Bu neticelerin ce-

saret verici olduğunu ve bütün Milli Kızılhaç Gençlik Kurumlarını birbirine bağlayan sıkı tesanüdü bir kere daha ispat ettiğini müşahade edeceksiniz.

Yardımların, savaşın tahribettiği memleketlerin Kurumları tarafından sevinçle alındığını belirtmek isteriz. Ve bize gelen teşekkür mektuplarını bağışta bulunan Derneklere ulaştırmakla bahtiyarlık duyduk.

Halen, Birçok memleketlerde durum vahimdir ve böyle devam etmek tehlikesi de mevcuttur. Bu itibarla, bu hareketin bütün imkân nisbetinde genişletilmesine devam olunması hususunda hararetle ısrara ictisarı ediyoruz.

Gerçekten, bize gelen ve belli başlı kısımları aşağıda hülâsa edilen raporlardan anlaşıldığı gibi, bazı memleketlerin ihtiyaçları halâ pek büyük ve müstaceldir.

— Romanya'daki misli görülmemiş kuraklık, bu memleketin yiyecek durumunu ciddi suretle vahimleştirmiştir. Birçok çocukların süte, mukavvi maddelere ve elbiseye ihtiyaçları vardır.

— Yugoslavya'da, süt, çocuk ayakkabı ve elbisesi fıkdanı çok ciddidir. Bundan başka, memleketin muhtelif yerlerine dağıtılmış okul kantinleri en zaruri ihtiyaçlarından mahrumdurlar ve hassaten çatal, kaşık, yemek ve mutfak âlet ve levazımına ihtiyaçları vardır.

— Macaristan'da, yiyecek ve giyecek bakımlarından durum vahimeti muhafaza ediyor. Macar Kızılhaç, harpten evvel güzel çalışmaları tanınmış olan Sopron yurdu lehinde bazı Milli Kurumlardan yardım isteğinde bulunmanızı rica etmiştir. Bu müessese bombardımandan hasar görmüştür. Eşyası yağma edilmiştir ve malzeme kıtlığı yüzünden yerli halk metruk vaziyette bulunan bu yurdun yıkılan duvarlarından,

kendi evlerini tamir için gereken malzemeyi almaktadır. Bu yurdu tamir etmek ve birçok öksüz ve metruk çocuğu burada barındırmak imkânını sağlamak için gerekli âcil tedbirlerin alınması bahis mevzuudur.

— Polonya'da da durum keza ciddidir; Öksüz sayısı çok yüksektir. Büyük sayıda okul tahrip edilmiştir; Elbise, ayakkabı ve okul levazımı da yoktur.

— Arnavutluk'tan acele yiyecek, giyecek, ayakkabı ve ilaç dilekleri alıyoruz.

— İtalya'da, çocukların kuvvet verici maddelere temizlik malzemesine, giyecek ve ayakkabıya ihtiyaçları vardır.

— Büyük tahripler yüzünden Yunanistan hâlâ yardıma muhtaçtır. Yunanistanın ihtiyaçları yiyecek, giyecek, ayakkabı, temizlik malzemesi ve hassaten sabun ve diş fırçasıdır.

— Genel olarak, ilk yardım kutularının bütün felâketzede memleketlerde bilhassa iyi karşılanacağını da belirtmeye ictisarı ediyoruz.

Esasen sonsuz ihtiyaçları ihtiva eden bu liste, yardım faaliyeti-mizin henüz çok lüzumlu olduğunu ve yeni bir gayret gösterilmesi gerektiğini isbat etmektedir. Binaenaleyh, Milli Kurumunuzun kendiliğinden başladığı bu yardım faaliyetini arttırabilecek durumda olacağını ümit etmekteyiz. Bize bu hususta verebileceğiniz bütün bilgiler büyük bir hüsnü kabul görecektir. Ve onları ilk sayısı yeni çıkmış olan aylık (Haberler) (Nouvelles) neşriyatında yayınlamakla zevk duyacağız. Keza bu haberlerde, Milli Kurumların en müstacel ihtiyaçlarını, bize bildirildikçe, yayınlıyacağız.

Derin Saygılarımızın lütfen kabulünü dilerim, sayın Başkan.

Kızılhaç Gençlik Büroau Mûdürü
G. Milson

POLONYA KIZILHAÇINDAN 22 6. 1947 TARİHLİ TEŞEK- KÜR MEKTUBU

Sayın Genel Müdür,

Sizlere, Gençlik Kurumunuzun yol-
lanmış olduğu kuru üzümün dağıtılışı-
nı gösteren bir fotoğrafı göndermek-

Polanyada Brzerk ilk okulu

le şeref duyarız. Bunlar, Cracovie de
Polonya mahalli Kızılhaç Komitesi-
nin Brzesk bölgesindeki ilk okulunun
talebeleridir.

Saygılarımızın kabulünü rica ede-
riz Bay Genel Müdür.

Başkan

Dr. Br. Kostkiewicz

§ KIZILHAÇLAR BİRLİĞİ

Gençlik Kızılhaçının Avrupa'da
harpten zarar gören çocuklara yar-
dımları.

Bağışta bulunan kurum	Bağışın cinsi	Mütefi Kurumlar
Türkiye	5000 Kilo Şeker	Avusturya
	500 „ Süt hülasesi	ve
	2700 „ Kuru üzüm	Macaristan
	2700 „ Kuru incir	(arzett de yar
	8000 Metre Pamuklu	yarıya bölün
		mütefi.)

dan müteşekkil önemli birbağış

§ KAZALARDAN ÖLEN ÇOCUKLAR

Kazalardan dolayı ölen çocukların
sayısı, diğer sebeplerden ölenlerden
pek daha çoktur. 20 yaşından aşağı
olan beyaz ırka mensup çocuklardan
kaza neticesi ölen:

	Senelik sayısı
Erkek çocukları	34.129
Kız	14.946
B. İrka mensup olmyan	
Erkek çocukları	5.977
Kız	2.990 dir.

Bu rakamlar bize beyaz ırkın siyah
ırka ve erkek çocukların kızlara na-
zaran daha çok kazaya kurban git-
tiklerini gösterir. 5-9 yaş arası olan-
larda beyaz ırktan kazaen ölen çocuk-
ların sayısı ise kızlara nazaran 2 mis-
li fazladır. 15-19 yaş grubunda ise
erkek çocukların kazaen ölüm sayısı
kızlara nazaran 4 misli fazladır. Bu
nisbet beyaz ırktan olmyanlar ara-
sında daha da fazladır. Bu kazaların
başında motor, bisiklet kullanmak,
silâh taşımak gibi haller yanma, düş-
me v. s. sebepler gelmektedir. Er-
kek çocukların daha atılgan olma-
nın onlar arasında ölüm nisbetini art-
tırmaktadır.

§ İNGİLTEREDE KIZILHAÇ TARİHİ YAZILIYOR

İngiliz Kızılhaç Gençlik Kurumu,
Kızılhaçın tarihini basmak için ha-
zırlanmaktadır. Bu maksadın temini
için bir çok Derneklerden gereken
vesaiki toplamış ve kitabı hazırla-
mış bulunmaktadır.

§ KÖRLER OKULUNUN İLK YARDIMCI YETİŞTİRMESİN- DEKİ BAŞARISI

Miss Lowensen idaresinde bulu-
nan körler Okulunda Gençlik Kuru-
munun tesis ettiği ilk - yardım kur-
sundan, sevindirici başarılar elde e-
dilmiş ve Mrs. Stoelridge tarafından
öğretilen kör çocuklar, kendi yaşla-

Kör olan McDonald bandaz yaparken

rında olanlardan daha üstün başarı
elde etmişlerdir. Körler bandaj yap-
mak hususunda nazari olduğu kadar
da pratik bilgi elde etmişler. İlk-yar-
dım sertifikası alanlar arasında 15
yaşında olan Evelyn Wilson 90 ve
Janet McDonald yüz üzerine 93
numara almışlardır. Kısmen kör olan
bu iki kızdan sonra derece alan Fay
Cumper ve Lourie Hoore ise büsbü-
tün kördürler.

§ POLONYA KIZILHAÇININ İJYEN PROPAGANDASI

Polanya Kızılhaç, fabrikalarda,
kasaba ve köylerde, gençlik mahfil-
lerinde halkın sıhhatini sağlamak
için, elinde olan bütün imkânlarla
konferanslar tertip etmektedir.

Bu sahada Polonya Kızılhaç pek
büyük bir faaliyet sarfetmektedir.
Gençler, temizlik müsabakaları ter-
tip etmekte, umumî sıhhat bilgileri
kursları yapmakta, her mektepte bir
"Temizlik köşesi" tesis edilmesine
gayret etmektedirler.

Gençlik kolu üyeleri aynı zaman-
da tıbbî otlar toplamak hususunda
da çalışmaktadırlar.

Preventoryum, yetimhane, fakir
çocuklara yardım, ana ve çocuklara
bakımevleri gibi Polonya Kızılhaç
tesisleri de sıhhat ve sağlık bilgileri-
nin yayılmasını sağlamağa çalışmak-
tırlar. Polonya Kadınlar Ligi, Köy-
lüler arasında karşılıklı Yardım Bir-
liği, Çocuk Severler İşçi Derneği gibi
sair teşekküllerin de bu sahada Po-
lonya Kızılhaç ile işbirliği yapmak-
ta olduklarını da ilâve etmek gere-
kir.

§ YUNANİSTANDA

Yunan Kızılhaç Gençlik Kurumu
yeni binaya taşınmış olup adresi şu-
dur:

2. Argentis Democratias and
7. Colocotroni, Athens.

§ İRLANDADA

İrlanda Kızılhaç Gençlik Kuru-
mu, gelecek senenin yazında, Genç-
lik Kurumu üyelerinin çalışmamala-
rını gösterir bir sergi tertiplemeği
tasarlamaktadır.

Aynı zamanda, bu fırsattan fayda-
lanarak öğretmenleri bir etüd ziya-
retine davet etmeği düşünmektedir.

§ JAPONYADA

Japonyada Gençlik Kızılhaç ye-
niden kurulmuştur.

§ KIZILHAÇ GENÇLİK MERKEZLERİ

Arjantin'de halen 50.000 çocuğu
sinesinde toplayan 1.088 merkez
vardır. Ayrıca yeni merkezler de
kurulagelmektedir. Bir hastabakıcı
hemşiresinin idaresinde ilk yardım
postaları mevcuttur.

§ İJYEN SAHASINDA İRLANDA KIZILHAÇ GENÇLİĞİNİN PROPAGANDASI

İjyen hakkında konferanslar bastırılmış olup, Eğitim Bakanlığı yolu ile bütün sınıflarda ijyen dersleri okutulmasını tavsiye eden bir mektupla beraber bütün ilk mekteplere gönderilecektir.

§ MISIR KIZILHAÇININ GENÇLİK FAALİYETİ

Mısır Kızılay'ı çok mühim bir faaliyet göstermektedir. Kahire'de Kırılçe Nazlı cad. 34 numarada bir hastanesi, dispanseri, ve çocuk evleri vardır, hemşire ve yardımcı yetiştirmektedir. Çok faal bir Kızılay Gençlik Teşkilâtına sahiptir, pek yakında bir gençlik evi açılmıştır. En nihayet, geçen seneki hümma salgınında, memleketin bütün bir bölgesinde, bu hastalığa karşı mücadeleyi organize etmek vazifesini üzerine almıştır.

Geçen sene içinde, Kadınlar Komitesi, Armant, Lower, Sohag ve Assiout'da yeni ecza merkezleri ve sosyal Merkezler kurmuşlardır. Beni souef'de bir hastane ve Fayoumda da büyük bir dispanser inşa halindedir. Kahire'de İnche caddesinde, Kızılay Gençlik Kurumunun, fakir çocuklar bakım hastanesi ile, fakir kadınlara mahsus bir imalâthanenin açılış töreni geçenlerde Majeste Kırılçe tarafından yapılmıştır.

§ YUNAN KIZILHAÇ GENÇLİĞİNİN FAALİYETİ:

Yunan Kızılhaç Gençliği, gençlik arasında Kızılhaç ideali ve ijyen bilgisinin yayılması için elinden geleni yapmaktadır.

1944 - 1945 yılı içinde fakir ve hasta çocuklara vitamin, süt ve kuvvetli gıdalar dağıtmıştır. Atina ve havalisindeki mekteplere Amerikan Kızılhaçının hediyesi olan 1.000 tane mektep ecza kutusu ve gene Amerikan çocuklarının başışı olan 19.872 kalem sapı ile 13.338 parça çukulata dağıtmıştır. Halen elinde 9.423 ecza kutusu vardır ki, böylece memleketteki bütün mekteplerin ihtiyacını karşılayabilecektir.

Parnos, Livadia, Volos, Tarise, Chalcis ve Rgostolide 6500 çocuğun bulunduğu tatil kampları açılmış ayrıca 125 erkek ve 140 kızın yetişmekte olduğu kamp şefi kursları açılmıştır.

§ Danimarka Kızılhaç haberleri:

1947 OCAK — HAZİRAN DEVRESİNE AİT RAPOR:

Danimarka Kızılhaç 1947 Ocak Haziran devresindeki faaliyetleri hakkında, Lig'e bir rapor sunmuştur.

Bu raporun birinci kısmında, Danimarka Kızılhaçının milletlerarası yardımlarından bahsedilmektedir.

Harpten zarar gören muhtelif memleketlere yardım, bakımları bu Dernek tarafından temin edilen evler, hastaneler, ecza merkezleri, konsultasyonlar, Danimarka'nın aldığı çocuklar, kayıp araştırmaları v. s.

İkinci kısmında Danimarka Kızılhaçının yurt içi faaliyetlerine tahsis edilmiştir. Kızılhaçın ordu ile işbirliği, tatil kampları, yolda ilk yardımlar, kurtarma ve yüzme, Kızılhaç gençliği, senelik iane toplanması, Hastabakıcı Hemşireler, nekahat halinde olanlar için Danimarka Kızılhaç Merkezi v. s. vardır.

Sen de

KIZILAY'A

Yardım

Elini

Uzat

İlân tarifemiz

1 Sahife	T. L. 50
1/2	T. L. 30
1/4	T. L. 20
1/8	T. L. 10

Bir defalık
tatlar

RENKLİ

Olanlar

İki misli

Fiatla basılır

İLÂNLARIN

Mes'uliyeti

Onu verene aittir.

Ok sürük ve bronsite karşı

KIZ KÖPRÜSÜ

(Stockholmda 30 ağustos 4 eylül 1946 da toplanan Beynelmilel Gençlik Kızılhaç konferansında Türk delegesi Dr. Remzi Gönenç tarafından anlatılan halk hikâvesi.)

Kız köprüsü Küçük Asyanın batı volkanik mıntakasinda akan Gediz nehri üzerindeki en eski köprülerden biridir. Bu köprünün adı bütün üzerinden geçenleri meraklandırır ve Adala köyü ihtiyarları da aşağıdaki hikâyeyi anlatırlar.

Bir zamanlar kaprisli Gediz nehri kudretinin en had halinde iken, yani daha henüz üzerine köprü kurulup emniyetle geçilmesi temin edilmeden evvel, nehrin karşı tarafındaki bir köyde oturan üç zengin atlı tüccar nehrin kenarına gelirler. Bunlardan ikisi bir çeyrekten az zamanda karşıya geçer, fakat üçüncüsü geride kalır. Geçen iki kişi karşıda arkadaşlarını beklerken, bir müddet sonra arkadaşların n. yaklaşıcağı yerde cereyanla aşağı doğru sürüklendiğini görürler.

İki tacir arkadaşlarının bağırışını işitir, fakat bu âni hadise dolayısıyla şaşırılmış bir vaziyette hareketsiz kalırlar. Hiç biri kurtarmak için bir hareket yapamaz ve zavallı da yardım istiyen bağırışlarına devam eder. Birdenbire fevkalâde bir ata binmiş bir kız, sanki cennetten gelen bir melek gibi, nehrin kenarında belirir ve iki tüccarın ne olduğunu anlamasına zaman kalmadan nehre girer ve her şeyi ile arkadaşlarını salimen yanlarına getirir. Kız o kadar güzel, kuvvet ve sıhhatçe o kadar cazipmiş ki tüccarlar teşekkür etmeği bile unuturlar. Nihayet hepsi birdenbire,

Bu arada keselerini çıkarır ve ona, kurtarıcı meleklerine verirler. Fakat kız hediyeleri red eder, "Böyle bir mükâfatı hak edecek bir şey yapmadım," der ve anide geldiği gibi kaybolur.

Tüccarlar şaşkınlıklarından kurtulunca bir müddet oldukları yere oturur ve etraflarına bakınırlar. Yakınlarda, otlayan koyun sürüleri; biraz daha uzakta ise bir kaç köy görürler. Kendilerine böyle büyük bir hizmette bulunan genç kıızı mükâfatlandıramadıkları için utanır ve merhametli güzel garip kıza dair bir malumat bulabilmek ümidiyle etraflarında görebildikleri bütün köyleri gezerler. Fakat kimse onlara hiç bir malumat veremez, zira o zamanlar Türkiye'nin o taraflarındaki hemen

bütün kızlar güzel, sıhhatli, cazip ve aynı zamanda, kendi hayatları pahasına da olsa, tehlikede olan bir şahsa yardım etmekten çekinmeyecek kadar iyi biniciydiler.

Tüccar kurtarıcısını aramanın boş olduğunu ve ona şahsen teşekkür etmeğe hiç bir zaman imkân olmadığını anlayınca, nerdeyse kendi hayatına mal olacak olan nehrin o kısmından ahalinin geçmesini temin için, tam kurtarıldığı yere bir köprü yaptırmaya karar verir.

Çok kısa zamanda tehlikeli Gediz'in üzerine ilk köprü kurulur, ve tehlikede olan bir hemcinsini kurtarmak için hayatını tehlikeye atan kızın hatırası için "Kız köprüsü," adı verilir.

Sayın Kızılay Okuyucularına

Kızılay Dergimize karşı sayın okuyucularımızın gittikçe artan ilgisine çok teşekkür ederiz. Bu artan ilgiye lâyık olmak için daha çok okuyucuya hitap etmek imkânlarını araştırdık ve Kızılay mecmuasını daha cazip, daha kolay taşınabilir ve bir bakışta tanınabilir bir hale getirmek için hacminin 16,5×21,5 ve kapağının Türk tezyini sanatları motifleri ile işlenmiş olmasını faydalı bulduk.

1948 den itibaren yeni şekilde çıkacak olan Kızılay mecmuasının fiatı değişmeyip yine 20 kuruş olarak kalacaktır.

Sayın okuyucularımızın esirgemedikleri ilgilerinin yalnız devam edeceğine değil fakat artacağına da kuvvetle inanıyoruz.

— Kimsin ?

— Adın ne ?

— Nerelisin ?

— Sana nasıl teşekkür edebiliriz? diye sorarlar.

II inci Dünya savaşının öksüz, sakat ve sefil bıraktığı çocukların acıklı durumu

III ncü dünya Savaşının tohumları nı ,II nci Cihan Harbinin arkada bıraktığı öksüz, bakımsız ve ahlaktan düşmüş çocukların ihmal edilmesinde aranmalıdır. Akademi mükâfatını kazanmış olan «Amerikan Ordu» filmi «Seeds of Destiny» «İstikbalin tohumları» adlı filmde alınan resim ve yazılar bu hususta bir fikir verebilecek mahiyettedir

Bir milletin istikbali, onun temeli çocuğa dayanır. Acaba yeni dünyanın üzerine kuracağı temeller nasıldır? İşte temel taşlardan bir tanesi

Aşlık ve sefaletin hüküm sürdüğü ülkelerde, intikam hisleri ile yetişenlerde nasıl bir mukadderatın tohumu yeşerebilir? Yeni Hitler mi yoksa yeni Hürriyet aşklarını?

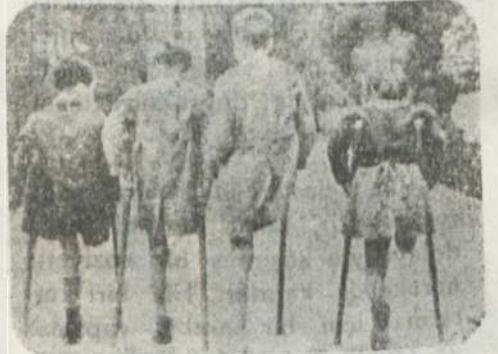

Gıda eksekliği yüzünden beslenip büyümemiş ve raşitizme yakalanmış 3 yaşında bir çocuk. Yarının kahramanları olacak olan bu çocuklar ana ve babalarının adlarını hatırlamıyor bile

General Von Rundsdtend'tin şu sözleri: " Biz ancak sistematik bir fena beslenme ile bunu kazanabiliriz. Bilhassa çocuklar üzerinde bunun tevlit edeceği tahribat makineli tüfekten daha çok yakıcı olacaktır."

Bir zamanlar kapıştı Gedix nehrin kudretinin en had halinde iken, yeni daha bunda üzerine köpükler, kurtuluş emniyeti geçilmesi için edilmeyen evvel, nehrin karşı tarafındaki bir köyde oturan üç kengir aklı lüccat nehrin karşı tarafı gelirdi. Hattından iki tane çeyrekten az zamanda karşıya geçti. İktisat ünlüleri yeride kalı.

Bunun cevabını mı istiyorsunuz? Her Milletten yetişen yeni neslin kalbini atom bombasından daha kuvvetli bir sekile sokmakla

Bilhassa Almanya'da bütün bir Millet yapısını bozacak kadar ahlâk bozukluğu tevlit etmiştir. Bu durumun sonunun ne olacağı düşünülmeğe değer

"Bir çok kimseler ve Milletler o kanaata varmışlardır ki, dünya ikinci bir harbe tahammül edemez. Birleşmiş Milletlerin kuvvetli inancı da budur." Kübalı bir Doktor

Kızılây Gençlik Kurumumuz Yurt içinde ve Yurt dışında muhtaç ve sefil çocuklara yardımını şiar edinmiştir.

1. 9. 947 tarihinden 15. 11. 947 gününe kadar Genel Merkezce yapılan çeşitli yardımlar

Su baskınından zarar görenlere yapılan yardımlar

L İ R A

200	Su baskınında evleri yıkılan 4 aileye ilk yardım olmak üzere Keskin ilcesine
1000	Mezere köyünde doludan zarar görenlere dağıtılmak üzere Kars iline
2500	Çamurluyurt köyünde doludan zarar görenlere ilk yardım olmak üzere Konya iline
5000	Su baskınından işe muhtaç olan 494 kişiye ilk yardım olarak Gaziantep iline
5000	Su baskınından işe muhtaç olan 500 kişiye ilk yardım olarak Seyhan iline
200	Çadır
200	Battaniye
1800	Parça iç çamaşırı
	Seyhan ilindeki felâketzadelerin barındırılması ve giydirilmesi için Seyhan iline

Yangından zarar görenlere yapılan yardımlar

E İ R A

1850	Darıcı köyünde evleri yanan 37 aileye ilk yardım olmak üzere Simav ilcesine
1400	Koçakamış köyünde evleri yanan 27 aileye ilk yardım olarak Orhaneli ilcesine
150	Karaçayır köyünde evleri yanan 3 aileye yardım için Bolu iline
1450	Akçakoca'da evleri yanan 19 aileye ilk yardım olmak üzere Akçakoca ilcesine

Yurt dışı yardımlarımız:

Endonezya'ya

4000	adet harp paketi		
10000	adet sargı		Endonezyadaki yaralıların tedavisinde kullanılmak üzere yardım komitesine gönderilmiştir.
2500	m ² gaz idrofil		
200	kilo pamuk		
5	kilo sulfadiyazin		

Bulgaristan'a

30	kilo kinin		Su baskınından husule gelen ve ciddi bir tesir gösteren sıtma salgını ile mücadeleye yardım için Bulgar Kızılhaçına
----	------------	--	---

Mısır'a

10000	kişilik 500 kilo kolera aşısı ve 6 kişilik bir tıbbi ekip		Kolera salgını ile savaşmak için Mısır'a gönderilmiştir.
-------	---	--	--

Pakistan'a

Adet	Eşyanın cinsi	Adet	Eşyanın cinsi
1000	Palto, erkek için, kullanılmış	500	Ceket erkek (formal)
1000	" çocuk " "	1000	" " (Çeşitli)
1000	Manto " " "	500	" kadın " (yün örme)
500	Entari " " "	1000	Başlık kar yeni
500	" " " "	500	Örtü, yün kullanılmış
		7500	

Çin'e

İode	50 Kg.	Phénacétine	25 "
Tab. Atebrin	15 şişe	Glucose	50 "
Amp. Kinin klor.	200 şişe	Permanganate de potassium	50 "
Bismuth S. Nitrate	50 kg.	Oxide de zinc	50 "
İodure de potassium	50 kg.	Boromure de potassium	50 "
Tab. Sulfoguanidin	5000 Kompr.	Amp. émetine	1000 amp.
Acide borique	150 kg.	Komp. Sulfadiazine	5 kg.
Aspirine	50 "	Tannalline	15 "
		Amp. huile camphrée	200 kutu

Çekoslovakya Kızılhaç Gençlik Kurumuna

1000 liralık el işi Kızılay Sanatevi İstanbul mamulâtından

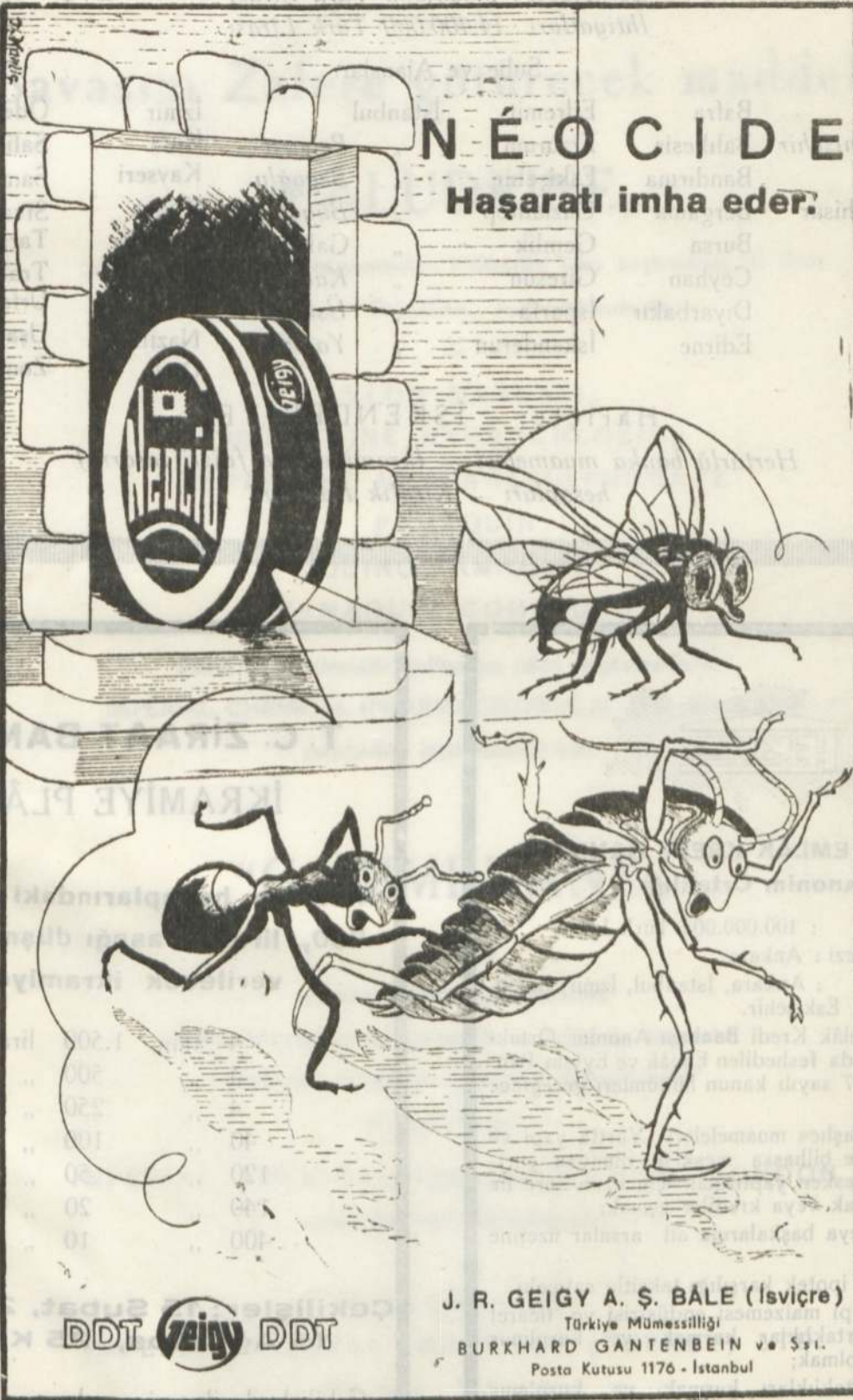
Kızılay Dispanserlerinin faaliyeti

1947 yılı birinci üç aylık devresi (Nisan, Mayıs, Haziran) esnasında Kızılay Dispanserlerinde bakılan hasta sayısı ve hastalık çeşitleri

HASTALIKLAR	İZMİR			İZMİR			İSTANBUL			İSTANBUL			Genel Toplam		
	İkiçegmelik Dispan.			Karşıyaka Dispan.			Beyoğlu Dispanseri			Nisantasi Dispan.					
	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM
Boğmaca öksürüğü	2	3	5	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	5	7
Teneffüs cihazı veremi	50	100	150	1	2	3	3	—	3	11	15	26	65	117	182
Bütün diğer veremler	6	11	17	1	—	1	—	—	—	4	8	12	11	19	30
Sıtma	323	647	970	67	69	136	—	—	—	15	9	24	410	725	1130
Frengi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grip yahut Enflüenza	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	5	6	2	6	8
Kızamık	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Başka mikrop ve parazit hastalıkları	21	49	70	—	—	—	—	—	—	4	11	15	25	60	85
Kanser	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Habis olmıyan ırlar	3	9	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	9	12
Müzmin romatizma ve damla	62	148	210	6	14	20	2	5	7	3	16	19	73	183	256
Şeker	—	—	—	—	—	—	3	2	5	—	5	5	3	7	10
Vitaminsizlikler, başka umumî hastalıklar ve müzmin zehirlenmeler	150	702	852	20	23	43	—	—	—	—	—	—	170	725	895
Basit Menenjit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Menşei veal kınif içi âfetleri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sinir sistemi ve duyu uzuvlarının diğer hastalıkları	95	190	285	1	—	1	2	3	5	2	3	5	100	216	316
Kalp hastalıkları	16	34	50	1	—	1	—	—	—	4	13	17	21	48	67
Deveran cihazının başka hastalıkları	44	88	132	—	—	—	1	11	12	16	51	67	61	150	211
Bronşit	98	252	350	6	7	13	10	11	21	16	32	48	130	302	432
Zatürrie	5	11	16	4	1	5	—	—	—	—	—	—	9	12	21
Teneffüs Cihazının diğer has.	23	47	70	4	10	14	—	—	—	4	12	16	31	69	100
İshal ve bağırsak iltihabı	152	456	608	13	10	23	2	8	10	1	3	4	168	477	645
Apandisit	2	5	7	—	—	—	—	—	—	2	3	5	4	8	12
Karaciğer ve safra yolları hastalıkları	9	21	30	—	—	—	4	2	6	3	17	20	16	40	56
Hazım cihazının diğer hastalıkları	29	71	100	10	23	33	2	6	8	16	37	53	57	137	194
Böbrek nefritleri iltihapları	35	63	98	1	1	2	—	—	—	1	9	10	37	73	110
Bevil ve tenasül cihazının diğer hastalıkları	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	25	—	25	25
Gebeliğin, doğurmanın ve lohusalığın diğer hastalıkları	—	48	48	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	51	51
Deri, derialtı, kemik ve hareket uzuvları hastalıkları	15	—	15	1	—	1	2	2	4	23	66	89	41	68	109
Vilâdî zafiyet, vilâdî deformasyon ve vaktinden evvel doğum hastalıkları	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	23	33	10	23	33
Bunama ve ihtiyarlık	10	25	35	—	—	—	—	—	—	5	16	21	15	41	56
Septisemi ve nifasi intanlar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	2	2
Anemie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	22	24	2	22	24
Kulak ve vegetation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	15	19	4	15	19
Sağır ve dilsiz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kabakulak	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sağlam	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5	3	2	5
Tasrih edilemeyen	—	—	—	—	—	—	20	81	101	—	—	—	20	81	101
Toplam	1150	2980	4130	136	161	297	52	132	184	150	443	593	1488	3716	5206

NÉOCIDE

Haşaratı imha eder.

DDT **Geigy** DDT

J. R. GEIGY A. Ş. BALE (İsviçre)
Türkiye Müessesiliği
BURKHARD GANTENBEIN ve Şti.
Posta Kutusu 1176 - İstanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

Genel Merkezi : ANKARA

Sermayesi : 5.000.000 Türk Lirası

İhtiyatları : 14.400.000 Türk Lirası

Şube ve Ajansları

Ankara	Bafra	Edremit	İstanbul	İzmir	Ödemiş
" Yenişehir	Balıkesir	Erzurum	" Beyazıt	Kars	Salihli
Adana	Bandırma	Eskişehir	" Beyoğlu	Kayseri	Samsun
Afyonkarahisar	Bergama	Gaziantep	" Büyükkada	Konya	Şivas
Akhisar	Bursa	Gemlik	" Galata	Malatya	Tarsus
Antalya	Ceyhan	Giresun	" Kadıköy	Manisa	Trabzon
Aydın	Diyarbakır	İsparta	" Üsküdar	Mersin	Urfa
Ayvalık	Edirne	İskenderun	" Yalova	Nazilli	Uşak
				Ordu	Zongulda

Hariçte: İSKENDERİYE

Hertürlü banka muamelesi — İkramiyeli ve faizli tasarruf hesapları — Kiralık Kasalar

TÜRKİYE EMLAK KREDİ BANKASI

Anonim Ortaklığı

Sermayesi : 100.000.000 Türk Lirası

İdare Merkezi : Ankara

Şubeleri : Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Samsun Eskişehir.

Türkiye Emlak Kredi Bankası Anonim Ortaklığı; 31/8/1946 da feshedilen Emlak ve Eytam Bankası yerine 4947 sayılı kanun hükümleri gereğince kurulmuştur.

Bankanın başlıca muameleleri: Yurtta yapı ve onarma işleri ve bilhassa meskeni olmiyan yurtdaşılar ucuz mesken yaptırmak için uzun süre ile ikrazda bulunmak veya krediler açmak;

Bankaya veya başkalarına ait arsalar üzerine bina yapmak,

Pesin veya ipotek karşılığı taksitle satmak;

Yapı ve yapı malzemesi endüstrisi ve ticaret yapmak ve ortaklıklar kurmak ve kurulmuş olanlara ortak olmak;

Sigorta ortaklıkları kurmak ve kurulmuş olanlara ortak olmak;

Diğer her türlü Banka muameleleriyle uğraşmak bu meyanda müsait şartlarla mevduat kabul etmek,

Banka, mesken inşa ettirmek isteyenlere % 5 faizle yardım yapmaktadır. Daha fazla malumat alınması için şubelerimiz emre âmededir.

T. C. ZİRAAT BANKASI

İKRAMİYE PLÂNI

Arttırma hesaplarındaki paraları

"50,, liradan aşağı düşmiyenlere

verilecek ikramiyeler

4	tane	1.500	lira
4	"	500	"
4	"	250	"
40	"	100	"
120	"	50	"
140	"	20	"
400	"	10	"

Çekilişler: 15 Şubat, 24 Nisan
15 Ağustos, 25 Kasım.

Çekilişlerde ikramiye çıkmıyan yerler için ayrıca 20 Haziran ve 10 Aralık'da 2 ilâve çekiliş daha yapılarak 6100 lira dağıtılacaktır.

SITMA

Savaşını Zafere götürecek maddeler

“PALUDRINE,,

Sıtma mücadelesinde mükemmelen kullanılan yeni keşfedilmiş bir tıbbi
mustahzar “Paludrine,, hydrochloride'dir
ve

“AVLON MARKALI,,
MEPACRINE HYDROCHLORIDE
MEPACRINE METHANESULPHONATE
PAMAQUIN
QUINO-PAMAQUIN
PAMAQUIN COMPOUND

Sıtma mücadelesinde kullanılan tıbbi mustahzarlardır
IMPERIAL CHEMICAL (PHARMACEUTICALS) LTD. ENGLAND
tarafından imâl edilmektedir.

“GAMMEXANE,,

markalı

gamma benzene hexachlorure

Sıtma mücadelesinde sivrisinek ve bilûmum haşeratin
imhasında kullanılan fevkalâde müessir yeni
bir müstahzardır.

IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES LTD. LONDON
tarafından imâl edilmektedir.

Türkiye Umum Vekili :
IMPERIAL KEMIKAL INDUSTRIES (TURKEY) LTD.
Galata - İstanbul

ANADOLU

SİGORTA ŞİRKETİ

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat ve Türkiye İş Bankalarının Kurumudur

Sermaye ve ihtiyatları : 5.832.000 Liradır.

Tesis tarihi olan **1925** senesinden beri yaptığı sigortalar

- KARADA** : Yangın - kiracı şağıl, malsahibi ve komşu mes'uliyeti kâr zararları - yıldırım - zelzele - infilâk - havagazı ıstıali - makina kazası ve motör ıstıali - kara nakliyatı - kara harp sigortaları.
- DENİZDE** : Bütün deniz tehlikelerine karşı deniz nakliyatı - gemi ve motör teknele-ri - mayın - torpil - alelûmum deniz harp sigortaları.
- HAVADA** : Tayyare sigortaları - tayyare seferlerinde pilot ve yolcuların sigortaları.
- KAZADA** : İnsanın maruz kalabileceği her türlü kaza - iş kazaları - otomobil - oto-mobil - kazaları - malî mes'uliyet - makina kırılması sigortaları.
- HAYATTA** : Temettülü veya temettüsüz olarak ölüm tehlikesiyle beraber Tasavvur için : "Muhtelit,, ve "Tam muhtelit,, - aile istikbalini temin için : "İratlı aile,, - kızlar için : "Cihaz,, çocuklar için : "Tahsil ve Terbiye,, - ihtiyarlık için : "İrat,, - Hastalık veya kaza neticesinde malûl kalmaya karşı : "Malûliyet,, sigortaları.
- İŞ SAHASINDA** : Atölyeler, fabrikalar, maden ocakları gibi iş yerlerinde ve ticarethane, bankalarda ve meslekî teşekküllerle birlikte çalışanların hayat, ölüm ve kazaları temin eden grup sigortaları.

İSTANBUL : Yenipostahane karşısı Büyük Kınacıyan Han - Telefon : 24294 - Hayat kısmı : 20541

Abone bedeli :

Seneliği 4 sayı itibarıyla
80 Kuruş

Genel Negriyat Müdürü :

Dr. Remzi GÖNENÇ

Çankaya Matbaası

A N K A R A

ARALIK : 1947

Kuruş : 20

Sayı : 26

Müracaat yeri :

KIZILAY GENEL MERKEZİ

A N K A R A

Telefon : 5458 - Telgraf : Kızılay

KIZILAY

Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkez Kurulunun 4 Kasım 1947

Salı günü saat 10 da Başkan Ali Rana Tarhan'ın reisliğinde yaptığı toplantıda, rahmetli Dr. Celâl Muhtar Özden'in Kızılay'a yaptığı değerli ve başarılı hizmetler şükranla ve överek anıldı ve aziz hatırasına hürmet için ayakta bir dakika sukûttan sonra :

1) Ailesine taziye mektubu yazılmasına;

2) Resminin Genel Merkez Kurulu toplantı odasına ve Eminönü şubemize asılmasına;

3) Kızılay Mecmuasının çıkacak ilk sayısının Dr. Celâl Muhtar Özden'e ithaf edilmesine;

4) Bu husustaki kararın neşredilmesine;

karar verildi.

Prof. Dr. Celâl Muhtar Özden

Kuruluş : 20 Sayı : 26

Müdürlük Yeri :

KIZILAY GENEL MERKEZİ

ANKARA

KIZILAY

Dr. Âkil Muhtar Özden

Dr. Remzi GÖNENCİ

Dr. Celâl Muhtar Özden, 1865 senesi Ağustosunda İstanbulda dünyaya gelmiştir. Babası, Tıbbiye Şahane mektebi Başkâtibi, Tıbbiye ve

Celâl Muhtar iptidai tahsilini Üsküdar'da, şahsiyeti çok muhterem olan hoca Sabri efendinin idare ettiği Fıstıklı mektebinde yapmış, ozaman İs-

1887 de buradan yüzbaşı rütbesiyle doktor diplomasını almıştır. Sonra iki sene kadar Dr. Zoiros Paşanın idare ettiği Pasteur Kuduz Enstitüsünde muavin olarak kalıyor, ve Pasteur'un keşifleriyle yakından meşgul oluyor. Bu sayede 1889 da tahsilini tamamlamak için Paris'e gönderildiği zaman bakteriyoloji'ye dair mühim nazari malumata sahip bulunuyordu.

Dr. Celâl Muhtar Pariste 4 sene kadar kalmıştır. St. Louis hastahanesinde Fransanın ve belki bütün dünyanın en büyük cilt hastalıkları ve frengi üstadları olan Alfred Fournier, Emil Vidal, Ernest Besnier, Hallapeau, J. Darier gibi profesörlerin yanlarında çok ciddi bir surette çalışıyor aynı zamanda Institut Pasteur'e de devam ediyor. Büyük Pasteur daha hayattadır. Celâl Muhtar muntazaman Dr. Roux ve Metchnikoff'un laboratuvarlarında çalışıyor. Doktorun Paris'te geçirdiği seneler çok verimli olmuştur. Daha 1890 senesinde ayak altında, ellerin içinde, parmaklar arasında bulunan ekzemaya, frengiye, veya dezidroza atfedilen bir âfetin hakiki âmilinin trikofiton (Trichophyton) olduğunu keşfediyor. Hastalarını, o esnada cildiye cemiyeti tatilde olduğundan St. Louis hekimlerine gösteriyor. 1892 ye kadar bu mesele ile yakından meşgul oluyor. Bulgularını neşrediyor. Hastalarının muayenelerini hastahananın müzesine kabul ediyorlar. Bu suretle tıbbı büyük bir hizmet ediyor, ve unutulmaz bir isim bırakıyor. Bu tarihlerde doktorun neşretmiş olduğu vakalar arasında bir hastanın müşahedesi vardır. Bunun hem ellerinde ve hem de ayakları arasında birbirlerine çok benzeyen, eskiden ekzema denilen şekilde bir deri hastalığı görülüyor. Ayaktakilerde trikofiton bulunuyor. Halbuki eldekilerde bulunmuyor. Bu mesele sonraları büyük bir ehemmiyet kesbetmiştir. Eldekilerin trikofiton toksinlerinden hasıl olduğu kabul ediliyor. Bunlara şimdi (trichophytide) deniyor. Trikofitonları hâvi kıymatlılar Celâlin gösterdiği usulle tedavi edilince ötekiler de geçiyor.

Rahmetli Celâl Muhtar kardeşi ve yeğeni ile bir arada

Harbiye Şahâne edebiyat hocaı, Cemiyeti Tıbbiye Osmaniye müessislerinden merhum Muhtar Beydir.

tanbulda Demirkapıda bulunan, Galatasaray Sultanisine geçmiştir. 1881 de Askeri Tıbbiye Şahâneye girmiş,

1914 — 1919 Umumi harbinde Celâl'in keşfinden çok istifade edilmiştir. Gerek Almanların gerekse Fransızların siperlerinde trikofisi oluyor. Eskiden bu hastaları uzun zaman hastahanelerde tutmak lâzım gelirken, 1890 danberi doktorumuzun bildirdiği tedavi usulü sayesinde elleri ve ayakları iyi edilebilmiştir.

Dr. Celâl Muhtar İstanbula gelince Askerî Tıbbiye mektebinde Cilt ve Frengi hastalıkları hocası oluyor. Birçok talebe yetistiyor. Frengi ile mücadeleye ciddi yardımları olan makaleler ve «Frengi ve İzdivaç» kitabını nesrediyor.

1893 de İstanbulda çıkan kolera hastalığı esnasında Celâl'in büyük hizmetleri olmuştur. Bakteriyolojideki derin vukufundan memleketi müstefit etmiştir. Yaptığı işler Pasteur Enstitüsünün hakkındaki tavsiyeleri Sultan Hamid'in dikkatini celbediyor. Celâl Saraya hekim olarak alınıyor. Orada sırf bir fen adamı mevkiini cidiyetle ve namusla tutuyor.

Celâl Muhtar Meşrutiyetin ilânından sonra askerlikten çekildi. 1925 te de 32 sene hizmetten sonra hocalıktan istifa etti. Balkan harbinde, Umumi harpte umumi müfettiş olarak Hilâliahmerde çalıştı.

Melûm olduğu üzere Kızılhan cemiyetlerinin kurulmasına esas teşkil eden mukavelenâme 1864 de Cenevrede toplanan Milletlerarası bir konferansta yapılmıştır.

Osmanlı Hükûmeti bu mukavelenâmeyi 5 Temmuz 1865 de imza etti. Lâkin bu mukavelenâmeye tevafuk eden ilk cemiyet ancak 1868 de kuruldu. İsmi «Mecruhîn ve Marazî Askeriyeye Muavenet Cemiyeti» idi. 1871 — 78 Rus harbi esnasında da hilde ve hariçteki Müslümanlardan 72.000 lira kadar tane toplandı. Onun 61.000 lirası ile 22 hastane açıldı ve 25.000 den ziyade yaralı ve hasta askere bakıldı. Geri kalan 11.000 lira fahrî veznedar Dellasuda Faik Paşa tarafından Osmanlı Bankasına

ihtiyat ekçesi olarak emanet bırakıldı. Cemiyet kelimesinden bile ürken Abdülhamid'in vehmi sebebiyle bu müessesese harpten sonra unutturuldu. 1896 Yunan harbi esnasında Padişahın irâdesiyle yeniden tayin olunan bir kaç azanın himmetiyle bu cemiyet biraz faaliyet göstermiş lâkin sonra tamamiyle unutturulmuştu.

Asıl Hilâliahmer cemiyetinin teisi ancak Meşrutiyetin ilânından sonra Dr. Besim Ömer Paşa, Dr. Esat Paşa, ozamanki hariciye nazırı Rifat Paşa ve refikası, Dr. Mehmet Ali Bey, Dr. Kâsım İzzettin ve Dr. Galip Bey gibi bir kaç zatin gayretiyle olmuştur.

7 Nisan 1911 de Tokatlıyan oteli salonda toplanan 100 âza cemiyetin umumi merkezini teşkil eden 24 kişi intihap ettiler. İntihap olunanlar arasında Celâl Muhtar da bulunuyordu. Cemiyet başlangıçta Tophanede iki odalı küçük bir evde çalışmaya başladı. 6 ay sonra Trablus muharebesi çıktı. Ambarında hiç bir şeyi olmayan cemiyet harp meydanlarına ahbi heyetler göndermek mecburiyetini hissetti. Fedakâr arkadaşların teşkil ettikleri bu heyetlere malzemelerini ecnebi memleketlerden satın almak için para verdi. Bu durum cemiyetin bir çok levazımı evvelden hazır bulundurulması lüzumunu çok acı bir surette hissettirmişti. O esnada büyük zelzeleler oldu. Bu da hemen ambar ve depolar yapmak mecburiyetini meydana koydu. Evleri yıkılan biçâreleri iskân etmek ve beslemek lâzım gelmişti. İlk ambarını cemiyet Alayköşkünde yaptı. Bununla doğrudan doğruya meşgul olan Umumi Müfettiş Dr. Mehmed Ali beyin yorulmak bilmiyen gayreti ile ambar çabuk dolduruldu. Hanımların cemiyetinin de gayretiyle bir çok çamaşır tekiimleri yapıldı. Az zamanda ambarlarda artık yeni malzemeyi alacak yer kalmamıştı.

1913 senesinde Mehmet Ali Beyin o vazifeden çekilmesi üzerine Celâl

Muhtar Müfettişi Umumi tayin ve anbarın idaresi kendisine tevdi edildi. O zaman çok dar gelen Alayköşkü bırakıldı. Kantarollardaki Ethem Paşa konağı kiralandı ve anbar taşındı. Celâl Muhtar'ın bu anbardaki ilk yaptığı iş iki etfaiye ekibi kurmak oldu. Bu ekipler bilâhare anbar civarında zuhur eden iki yangını hemen başlangıçta bastırmak suretiyle o semte çok ciddi hizmetler etmiş bulundular. Celâl Muhtar, müfettişi umumiliği milletin içinde bulunduğu gâileli devrede ona karşı olan borcu ödeyebilmesi için kabul ettiğini söylediler. Bu vazifenin hakkıyla ifası için her şeyden evvel bütün dimağı kabiliyetlerini gelecek zamana ait ihtiyaçları evvelden tayin ve sarf etmelerine imanı vardı. Bunlar tayin edildikten sonra lüzumlu eşyanın en kısa bir zamanda ve en iktisadi bir surette elde edilmesine sarf ve gayret etmek lâzımdı.

Bu ise ancak bilmek ve bilenlerden hakkıyla istifade etmek sayesinde mümkündü. Her vazife görene işini tam yaptırır ve mütemadiyen iş görebilecek şahsiyetleri arar, bulur iş başına kordu.

Kendisi mütemadiyen çalıştığı gibi etrafındakileri durmaksızın çalışmaya ve işlerini bitirmeden herhangibir sebeple olursa olsun onu bırakmamaya mecbur ederdi. Celâl Muhtar'da ehemmi mühime takdim lüzumu bir tam kanaat halinde idi. Parlak işlere değil faydeli eserlere bağlanmak icab ettiğini daima söylediler. Gösteriş için yapılacak ufak bir hareketin bile büyük fenalık olduğunu etrafına ilân ederdi. İşte bu prensiplere dayanarak çalışan Celâl Muhtar az zamanda anbarı pek çok lüzumlu eşya ile doldurdu ve bu eşyayı en ucuza mal etmek için hiç bir gayretten çekinmedi. Meselâ Viyanaya pamuk gönderdi. Onlardan Amerikan bezi yaptırdı. İş mukabili ni pamukla ödediği için bez bize metresi bir kuruş gibi çok ucuz bir fiata mal oldu. Bu teşebbüste bulunduğu esnada bazı arkadaşlar: Ya gönderi-

len pamuğu bez yapıp göndermezlerse demişlerdi. Celâl buna karşı (Bu hususda Hilâliahmere gelecek her ziyanı ben kesemden ödemeği deruhte ediyorum) cevabını veriyordu. Zaten o pamuğu kısım kısım gelen beze tekabül eden miktarlarda gönderirdi. Celâl Muhtar faaliyete geçtikten az zaman sonra Ethempaşa konağının bahçesi ve bir kısım odaları imâlâthane haline getirilmiş bulunuyordu. Bir taraftan ormanlardan kestirdiği ağaçlardan arabaların, sedyele-
rin ahşap kısımlarını ve koltuk değneği yaptırır ve ağaçların kabuğunu kaynatıp elde ettiği boya ile hizmetçilerin giyeceklerini diktirip amerikan bezi entarilerini boyatırdı.

Boya kazanını kaynatmak için lüzumlu ateşi aynı odunların yongalarını yakmakla elde ederdi. Daha başlangıçta binlerce gaz tenekesi satın almıştı. Bunların iyilerini hastahanelere erzak sevki için kullanır diğerlerini su maşrapaları, petrol lambaları ve sair yaptırırdı. Bir kısmını da ucuz satın aldığı balıklardan salamura yapmak için kullanırdı.

Hilâliahmer anbarında neler yapılmıyordu. Bu büyük faaliyet sayesinde ki Balkan harbiyle Birinci Umumi harbin Hilâliahmer heyetleri 143, 116 yaralıya ve 72,363 hastaya bakmışlardır. 49817 zuafa işe edilmiştir. Yine umumi harpte İstanbulda, Topkapı, Üsküdar, Eyüp, Kumkapı, Fatih, Atikalipaşa, Kartal gibi muhtelif mahallelerde Celâl Muhtar vasıtasıyla yapılan aşhanelerde muhtaçlara 36,000,000 kap yemek dağılmıştır.

Hilâliahmerin 1914 de mevcut parası 269,000 lira idi. 1914 — 1918 senelerinde toplanan paranın tutarı 662,400 lira oldu. (Hepsi 932,400 lira eder)

1919 da cemiyetin mevcut parası 1,383,000 liraya balığ idi. Bunun içinde eşya dahil değildir.

Millî mücadele esnasında büyük taarruzdan evvel Hilâliahmerden

10,000 yataklık hastahane levazımı istenmişti. Bunlar İstanbul'dan ve Anadolu'dan depolardan hemen ordunun emrine verildi.

1922 — 1924 yıllarında batı Anadolu'nun istilâ gören bir çok yerlerine Hilâliahmer muavenet etti. Bu maksatla 603,679 lira sarfedildi.

Uşak, Bilecik, Eskişehir, İzmir ve Bursadaki sıhhi imdât heyetlerimiz muhtaçlara gıda, elbise ve eşya tevzi ettiler.

Açıkta kalan vatandaşlar için 5831 mesken yaptırıldı. 20,000 kişiyi iskân etmek mümkün oldu.

Bütün bu vazifelerin ifasından sonra Kızılaya, Hilâliahmer 1922 de 1,856,153 lira devretmiştir.

Büyük sarfiyata rağmen alınan ianelerin mikdarına nisbetle Hilâliahmerin yüksek bir mevcudu olması her şeyden ziyade Celâl Muhtarın ileriye iyi görmesi ve ekonomik bir şekilde hareket etmesi sayesinde. Cemiyette ucuz mal ettiği eşyanın fazlasını sonradan yüksek fiatlarla satılması mevcudu kabartmıştır. Meselâ işgal orduları İstanbulu terk ederken birçok eşyalarını satışa çıkardılar. Bunları Celâl Muhtar Hilâliahmer namına satın almağa muvaffak oldu. Bir kısmı kullanıldı. Kalan kısmı ise kârlı bir surette satıldı.

Hülâsa Celâl Muhtar müfettişi umumilikte de zekâsı, istikbale ait işler için evvelden alınması lâzım gelen tedbirleri pek iyi tayin ederek zamanında alması, yorulmaz gayreti ve sırf ideali için çalışması sayesinde çok büyük hizmetler etti.

Celâlin çalışırken tuttuğu bir usul de yapacağı şeyleri evvelden cebindeki kâğıtlara kısaca kaydetmekti. Bu suretle daima kendini kontrol ederdi. Bu kâğıtlara yalnız bir iki kelime ile gayesini yazdığından listeler başkaları tarafından görüldüğü zaman çok tuhaf vaziyetlerde bulunurdu. Meselâ: Mehmet efendi kelimesinden sonra balık, katır gibi hiç

münasebeti olmayan kelimeler yazılmış görüldü. Meselâ yazılan bu tek kelimelerin manası Celâl Muhtar için şunlar olabilirdi.

Mehmet efendiye şunu söyleyeceğim. Balık alarak salamura yaptıracağım. Katırı baytara göstereceğim... İlâh.

Dr. Celâl Muhtarın yaptıkları arasında idaresi kendisine verilen itibarı Milli Bankasının bulunduğu çok fena bir vaziyetten kurtarmış olduğunu da zikretmek doğru olur.

Dr. Celâl Muhtar Özden'in bütün ömründe takib ettiği yaşama kaidesini şu suretle ifade etmek mümkündür: İyi düşünmek, halin ve istikbalin ihtiyaçlarını zamanında keşfetmek, tedbirlerini dikkatle evvelden almak, bilgi ile durmadan çalışmak ve çalışdırmak, hiç bir ihmale müsaade etmemek, yapılanları ve yapanları daima kontrol etmek, daima ilerlemek. İktisada çok ehemmiyet veren Celâl'in esas gayesi milletine hizmet etmektir.

Celâl Muhtar, hayatına istikamet veren kudreti babasının unutulmaz sözlerinden aldığını daima söylemiştir. 1925 de yazdığı bir tezkerede babasının şu nasihatlerini yerine tam olarak getirmek istediğini söyler: «Milletin efradından toplanıp senin ikmâli tahsilin için verilecek paranın kıymetini iyi bil; o para padişahın hazinesinden değil, köylülerin kışın kar altında, yazın güneş altında kazandıkları paradan verilir. Bir parasını bile havâ ve hevesine sarfetme. Bir dakikanı boş geçirme. Millet'in bu lütfüne mukabele etmek vazifesini unutma. Adam ol, tahsile de adam gönder, fenne, insaniyete hizmet et;»

Bu çok yorucu işler içinde Celâl Muhtar, gözlerinden rahatsız olmağa başladı. Her gün biraz daha az görür oldu. Tedavi için gittiği Paris ve Cenevrede kendisine yapılan müdavaat ve bir ameliyattan da bir netice elde edilemedi.

1947 Onursal Üyelerimiz

BEŞİKTAŞ: Dr. İBRAHİM GÜCER
Y. K. ÜYESİ

ŞİŞLİ: FATMA AKVOL
Y. K. Üyesi

İSPARTA: YUSUF ÖZGÜL
Y. K. Üyesi

KARABURUN: ENVER PINAR
Y. K. VEZNECİ

KARACASU: ALİ RIZA UĞUR

KARAMÜRSEL: HAKKI ŞEKERÖZ

KOCELİ: HAKKI ÖNEN
Y. K. BAŞKANI

KOCELİ: EMİN TERZİOĞLU
Y. K. KÂTİBİ

KÜTAHYA: CEVAT DOĞANAY
Y. K. BAŞKANI

MİLAS: REFİK ÖNER
Y. K. BAŞKANI

UŞAK: HALİL SAĞCAN
Y. K. VEZNECİSİ

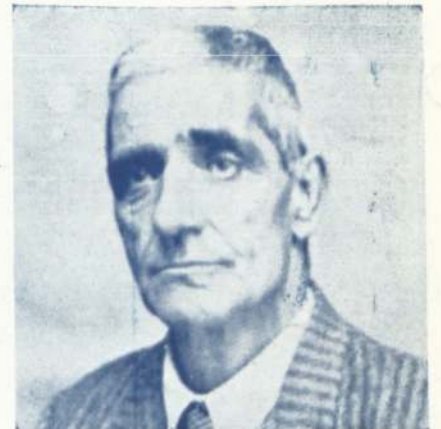
UŞAK: SADIK PEKEL
Y. K. Üyesi

UŞAK: M. ASİM YÜCEL
Y. K. Üyesi

UŞAK: İSMAİL AŞKİNER
Y. K. Üyesi

UŞAK: ÖMER ÇAKALÖZ
Y. K. Üyesi

ADALAR: FUAT ERKİNER
Y. K. KÂTİBİ

ADALAR: NİYAZI ALTINSU
Y. K. VEZNECİ

ADALAR: CELÂL GALİP ÇAYSER
Y. K. ÜYESİ

BERGAMA: Dr. KENAN ÜLGİN

BERGAMA: M. CELÂL AVDAN
Y. K. ÜYESİ

BERGAMA: OSMAN BAYATLI
Y. K. Üyesi

BEŞİKTAŞ: SAFFET RONA
Y. K. BAŞKANI

BEŞİKTAŞ: ZÜHTÜ ÇUBUKÇUOĞLU
Y. K. ÜYESİ

BEŞİKTAŞ: Dr. ETHEM AKİF
BATTALGAZİ
Y. K. Üyesi

O, BİR ÂLEM Dİ

A. Adnan Adıvar

Şehirden oldukça uzak bir deniz kenarında Kurban bayramının serin ve rutubetli günlerini, geçiriyorduk. Bu «merasim ve teşrifatla kan akıtma» bayramının hazin günleri bu sene bizim için çok daha hazin idi. Bayramdan az bir zaman evvel ailemizin en canlı ve en sevimli bir üzu, uzak bir diyarda can vermişti. Bu matemle uzak, yakın, dost ve tanıdıkları taciz etmemek için mütemadiyen susuyorduk. Velhasıl « il iyd-i ekber eyliyor, biz matem eyliyorduk.» Tam bu sırada kurban bayramı gazetesini hocam, dostum ve arkadaşım Celâl Muhtarın ölümünü de iki satırla yazıverdi. Bu acı haberi çoktanberi beklemiyor değildim. Fakat ne de olsa «can tende» oldukça o bizle beraber demekti. Halbuki o şimdi hiç bir seyahatın, hiç bir kâşifin, hattâ spiritizmacıların çağırıp söyledikleri ruhların bile nereden ve nasıl olduğunu haber vermedikleri bir diyara gitmişti. O, tanıdığım insanların en canlı ve en çalışkanlarından biri idi. Boş durmağı sevmeyen, bunun için bayram günlerinden hoşlanmazdı. Galiba sonsuzluk yolunun son yol hazırlıklarını yaptırarak insanları boş durdurmamak için böyle bir bayram gününü seçmiş ve o gün ölmüştü.

Kuvvetinin yettiği son âna kadar türlü türlü yollarda çalışan ve etrafındakilerini çalıştıran Celâl Muhtar günün birinde bana:

— Ölürsen kimbilir neler yazarın, okumak isterdim» demişti. Bu konuşmayı şakaya çevirmek yolunu buldum:

— “Öldükten sonra da kendi hakkınızdaki fikirlerinizi başkalarına dikte etmek istiyorsanız buyurun söyleyin ben not edeyim” dedim. Güldü ve etrafındaki deri hastalıkları kitap-

larını, mecmualarını, onlardan çıkarılmış hülâsaları artık hemen hemen

talığının mahiyetini tayin eden keşfi için dünya tıp âleminin neler dediğini,

Rahmetli Celâl Muhtar ve Sayın Dr. Adnan Adıvar

görmeyen gözleriyle okşadı. Yarım asır evvel başlı başına bir deri has-

Avrupalı bir kısım meslektaşlarının o keşfi nasıl gölgelendirmek istedik-

lerini, fakat ta Japonya'ya varınca ya kadar bu hastalık bahsinde onun isminin en mutenâ bir yer işgal ettiğini göstermek için hazırlattığı ve teker teker tercüme, tetkik ve kontrol ettiği notlarla bir küçük risale yazmak isterdi. Ben bu notları görünce hocanın bu arzusunun gayet mütevazî ve meşru buldum. Eğer o keşfi yarım asır evvel bir Fransız, bir İngiliz, bir Alman yapsa idi, vatandaşları o hastalığa hemen onun ismini verirdi. Bütün bu hazırlıklara sevgi ile bakışından anladım ki Celâl Muhtar son yola çıkarken kendisine yazılacak yol mektubunun faaliyetlerle dolu hayatının bilhassa bu eserinden bahsedilmesini istiyordu (1).

Birgün Paris civar köylerinden birine beraber gittik o vakit kendisi yetmiş beş yaşına basmak üzere idi. Bir köşkün kapısını çaldık. Ve karşımıza çıkan seksen yaşını atlatmış bir ihtiyarın elini hürmetle sıktı ve «hocam Mösyö Darier» diye bana tanıttı. Benim kim olduğumu söylemeye lüzum görmedi. Çünkü Fransanın XIX asırdan kalma en büyük deri hastalıkları mütehassısı Darier ile Türkiye'nin eski bir deri hastalıkları hocası arasında benim kim olduğumun hiç ehemmiyeti yoktu. Halbuki bir zamanlar tıp ile uğraştığımı birdenbire hatırlayınca ihtiyar âlimin eline hürmetle yapıştım ve «siz benim hocamın hocası-sınız» dedim. İşte o gün Darier yarım asır evvel kendisine asistanlık eden Celâl Muhtar'ın Paris Saint Louis hastahanesinin o zamanki deri hastalıkları kliniğine ilmin baktriyojoloji adlı yeni şubesini sokmağa nasıl yardım ettiğini anlattı.

Halbuki bizde onun sadece iyi pratik bir doktor olduğunu söylemek bir zamanlar moda olmuştu. Pariste şanlı ilim mazisini kurmuş olan hoca bu sözlere asla aldırmazdı. Ve sadece talebesine «bakın bakın bir daha bakın, sonra bu hastalığı kitapta okumakla tanıyamazsınız» diye

(1) Aziz dostum Âkil Muhtar bu notları kardeşinin hatırası için neşredeceği bir kitaba koyacaktır.

bağırırdı. Ben bu nasihatı iyi dinlemiş olacağım ki sonradan Zurich kliniğine devama başladığım zaman kendi kendime yeğâne teşhis edebildiğim hastalıklar onun öğrettiği hastalıklar olduğunu anlamıştım.

Evet o bir âlemdi. Garabetleriyle genişlikleri ile bir âlemdi. Hem de bazılarının sandığı gibi Chaos halinde karma karışık bir âlem değil, kendine göre kanunları olan ve nizam içinde yürüyen Cosmos halinde bir âlem idi. Celâl Muhtar denilen bu âlemdeki türlü faaliyetlerden bahsetmek güçtür.

Çünkü onun nev'i şahsına münhasır iddialarını ve kullandığı kaide ve metodları izah etmeden o faaliyetlerden bahsetmek kendi hakkında yanlış bir fikir verebilir. Bu kaideleri, onun sevgi ve nefretlerini, tasarruf ve iktisat prensiplerini yazmak hayli uzun sürebilir. Bunlara tamamiyle nüfuz etmek ve ondan sonra hocanın fazilet ve hayırseverliğine dair bir fikir peyda etmek için onunla uzun temas etmek ve onun garabetlerine, sinirliliklerine darılmadan beraber çalışmak lâzımdı.

Konuşurken cümle yapmak hususunda bile vakit kaybetmemek için tasarruf ve iktisat yoluna gider ve aziz hocamı bazan anlamak güçleştirirdi. Birinci umumi harp esnasında birgün sadrazam Talât paşa merhum âzasından bulunduğu Hilâliahmer merkezine gelmişti. Bilmem neredeki muhacirlere bir aşhane açılmasını rica ediyordu. Herkes bütün bu işleri idare eden Celâl Muhtar'ın yüzüne baktı; O bir taraftan elindeki kâğıt parçalarına bir takım rakkamlar dökerken başını kaldırdı ve "zift yok" dedi. Herkes bu defa Hilâliahmer kâtibi umumisinin yüzüne baktılar. Sıkı surrette beraber işlemek dolayısıyla onun dilini ben anlardım. Bu cümlenin "zahireyi deniz aşırı yerden getiren mavnaları ziftlemek için zift yok; fazla buğday ve zahire getiremeyiz" demek olduğunu izah ettim. Vakitte, parada, konfonda nefesine zulmetmek derecesine varan bu sıkı tasarrufa mukabil sanat karşısında birden

bire eli açılırdı. Pariste gözü gördüğü müddetce Comédie Française'in bütün yeni oyunlarını, hattâ şiir matinelelerini kaçırmaz ve en iyi yere otururdu. Resimde onu en çok işgal eden portre idi. Sevdiği bir resmin karşısında uzun müddet durur bakardı. Fransızca ve Türkçe'de en meşhur romanları çok dikkatle okur ve bir deri hastalığını teşhis ettiği zaman kadar bu okumalardan zevk duyardı.

İşte bu göçen âlemin ilim, iktisat, ticaret, bankacılık bölgeleri vardı. Fakat bunların hepsinin yanında bir de hayırseverlik, Hilâliahmercilik tafrafı vardı ki şayet günün birinde bizim Hilâliahmer tarihimiz her türlü ihtirasa kaplı hükümler dindikten sonra ancak vesaike dayanan bir kalem ile yazılırsa o vakit Celâl Muhtarın birinci umumi harpte ve istiklâl mücadelesinde Hilâliahmer için neler yaptığı anlaşılacaktır.

Evvelden görme, feragat, gece uykusu zamanlarına varıncıya kadar çalışma, bütün ticaret piyasasına hâkim olacak kadar derin ve pratik ticari ve iktisadî malûmat, karşısındakinin eğzından çıkana dinlerken gönlünden geçeni sezmek, herkese müsavî muamele etmeğe çalışmak gibi müspet vasıflar yanında, müfettiş, arkasına müfettiş takmak, yeni tanıdığı herkesten uzun müddet şüphe etmek gibi menfi karakterler Celâl Muhtarın Hilâliahmer faaliyeti esnasında bize gösterdiği çehreleridir.

Celâl Muhtar, hattâ gözleri görmediği günlerde, ta son zamanlarına kadar o kadar canlı yaşamıştı ki onun artık ölmüş olduğuna inanmak insana güç geliyor. Günün birinde telefonunda onun sesini duyacağımı şım zannediyordum; ve bu zandan hayatta kendisine dayanılabilecek ender dostlardan birinden mahrum kalmadığım zannına geçerek teselli buluyordum. Celâl Muhtar başa çıkardığımız işlerin ortasına dikilmiş bir âbide gibi idi. Bu âbide onun ölümü ile yıkılmadı ve onu kimse de yıkamayacaktır. İsterseniz buna da bir nevi zan deyiniz. Zaten hayatın, zan ve ihtimallerle dolu geçerse daha sarsıntısız geçeceğine inanıyorum.

Celâl Muhtar hocam

Dr. Ahmet Hâmit Selgil

1920 de Tıp Fakültesinin Klinik sınıfına devama başladığımız zaman:

« — Bak oğlum, bak. Daha bak, yine bak» diyen bir hoca ile karşılaştık.

Gelen hastaları gösteriyor, hastalıklar hakkında fazla tafsilat vermeden sadece görmemizi istiyordu. Anlamamışdık. Bilmediğinden mi böyle yapıyordu, üseniyormuydu? Aradan bir az zaman geçti. Anlamaya başladık. Bizim bilmediğimiz bu şubede o bir derya idi. Şubesini o kadar iyi öğretmesini biliyordu ki, hiç durmadan (bak, bak) diyor ve biz yavaş yavaş öğrenmeğe başlıyorduk.

Tıpta müşahadenin ilk dersini ondan biz böyle aldık. O yalnız bakmaz; bakarken görürdü de. Ve bize baka, baka görmeyi öğretiyordu.

Günler geçtikçe dışardan hakkındaki malumat almaya başladık. Muzip talebelik hisleriyle derste onu tahrik edecek vesileler arıyor israf ve cimrilüğün noktelerini yapmağa çalışıyorduk.

O zamanki değimiyle (on paranın kıymetini bilmiyen Osmanlı olamaz) sözünü alaya alıyorduk. Hiç aldırır yor, bizim alaya aldığımız fikirleri bize telkine uğraşıyordu.

Haydarpaşa'da yaptırdığı apartmana kum taşıyan Acem eşeklerinin kum seferini kaç kuruştan yaptığını hesap ederek pahalılığını anlayınca eşek, küfe alıp kumu nasıl taşıttığını anlatıyorlar ve gülüyorlardı. O gülmelerimizi görmemezliğe geliyor yine bize iktisadi telkinleri bulunuyordu.

Harp yıllarında Levazım Reisi İsmail Hakkı Paşa'dan Kızılay için nasıl mâlzeme ve erzak kurtardığını anlatırken dikkat hassalarımızın çoğalmasına çalışırdı. Kalemdeki mavî uç ile kırmızı uç arasındaki farkı bütün İstanbul'da yalnız o görmüştü. Ve bize görmesini öğretirdi.

Harp yıllarının yoksulluğu içinde üzerimizde yırtık amerikan gömleleriyle hastalara sokulup öğrenmeye çalışırken.

— Şu gelen hastaya kim teşhis koyarsa bir keten gömlek vereceğim diye bizi teşvik ediyordu.

Teşhis koyan bir patiska gömleği

Dersler ilerledi biz onun yalnız ders veren bir hoca değil cilt hastalıkları âleminde tanınmış bir âlim bir müdekkik olduğunu da öğrendik.

Celâl Muhtarın Tabip Yüzbaşı olarak Tıbbiye'den mezun olduğu 1887 yılında alınmış bir resmi

keten diye alıyor fakat başka biri teşhis koymadan ne yapsa gömleğe kavuşamıyordu.

Hiç durmadan bahsettiği hocası (Fournier) in yanında çalışırken avuç içi ve taban altı temriyesini bulmuş,

Büyük Üstad Dr. Celâl Muhtar Özden

Berç Türker

Ben, meşrutiyetin ilânından sonra 1909 senesinde yeni kurulan Hilâli-ahmer Cemiyetinde âza olarak çalışmış ve bu güne kadar bu şefkat mü-

ve 1914 de patlayan Dünya harbinin sonuna kadar Hilâliahmerde, diğer arkadaşlarla beraber çalıştık.

Merhum Celâl Muhtar hem yüksek

ve bu âlim vatandaşın şöhreti Tıp kitaplarında zikredilmiştir. Bu kitapları bendenize okutur ve sevinç duyardı.

1914 senesi harp esnasında, Hilâliahmerin Orduya harikülâde hizmetinde bulunmasının başlıca faili, bu zeki ve yorulmak bilmeyen vatanperver Dr. Celâl Muhtar olmuştur.

O zaman, Heyeti idaremizi teşkil eden zeva şunlardı:

Dr. Celâl Muhtar. Dr. Besim Ömer — Dr. Âkil Muhtar — Dr. Adnan Adıvar — Dr. Hikmet Gizer — Hâmit Hasancan ve bendeniz.

Dr. Celâl Muhtar, müfettiş vazifesi ile, Hilâliahmer anbarını kurdu ve idare etti. İşte burada. Dr. Celâl Muhtar, yüksek bir iş adamı, idare adamı olduğunu gösterdi, ve emsali nadir olan başarılarla, şanlı Türk Ordusuna önemli yardımlarda bulun-

Hilâliahmer Cemiyetinin 1914 yılındaki Merkezi Umumi Heyeti

essesesinde iftiharla çalışan bir Türk vatandaşım.

Ben, merhum Dr. Celâl Muhtar'ı Balkan harbinde iş başında gördüm

ilim ve hem de zeki bir iş adamı idi. Doktorluk ettiği zaman, Pariste Pasteur Enstitüsünde, Türklüğe şeref veren ilmi tetebbüllerde bulunmuş

egzemadan ayırmış, bir Türk ismini ilim kitaplarına geçirmişti.

İlk zamanlar üzerinden bir Kızılay üniformasını hiç çıkarmazdı. Ayağındaki çizmelere bakarak gülerdik. Mütareke oldu. Elbiseyi çıkardı. Sivil elbisesinin altında yine çizmelerinin durduğunu hayretle gördük. Bu nekes, cimri gibi gözüken adam bir taraftan da memleketin sahiplerinin Türklerinde o zamana kadar meşgul olmadığı bankacılığı Memlekette tesise uğraşıyordu.

Şimdi bile ders arasında medhedip anlattığı genç bankacıların isimlerini hatırlarım. Bizi nasıl yetiştirmeye çalışıyorsa onları da öyle yetiştirmeye uğraşıyordu.

Mütareke oldu, beyaz Ruslar İstanbul'a döküldü. Arkasından itilâf devletleri İstanbul'u boşalttılar. O bütün bu döküntülerden, bu gelip gitmelerden istifade etmesini bildi. Kızılay'ın depolarını tesis etti, doldurdu. Bugün bile depolarımız onun aldığı mâlzeme ile doludur.

Mütareke devrinde laşe Nazırlığı yaptı. Kolay usullerle İstanbulu dol-

durmaya çalıştı. Pastırma yaptırdığı eşeklerin hikayesini etrafa bilhassa kendi yayardı.

O kadar sevdiği, gününü, gecesini, ömrünü vakfettiği Kızılay'a bile para verip yardım ederken Memleket halkına israfın günah olduğunu anlatmaya çalışıyordu.

Parayı verirken mektepten çıktığından bugüne kadar lâstik yaka takmayıp da kolalı yaka taksa idi arasındakı kolalama farkının bu kadar edeceğini hesap ederek bir gazete hâdisesi yapar ve parayı öyle verirdi.

Sigara içebileceği seneleri hesap eder şu kadar parayı sigaradan artırdım diye yine Kızılay'a bir teberrude bulunur ve herkesi Kızılay ile ilgilenmeye çalışırdı.

Sonra uzun seneler onu görmedim. 1938 de Paris'in bir kenar mahallesindeki Otelinde ziyaretine gittiğim zaman yüreğim kan ağladı.

Bize görmesini öğreten bu büyük hoca artık dünyaya bakamıyor, gözleri görmüyordu. Loş otel odasında oturmuş gençlik günlerinde übbi

keşfinin üzerine oturmak isteyen Japonlara cevaplar hazırlıyordu. Bir Polonyalı Doktor kitaplar okuyarak onun iddiasını teyid eden cümleleri arıyor ve onun söylediklerini yazıyordu.

Eski bir talebesinin sesini tanıdığı zaman şimdi görmiyen gözlerinin eski kudreti kadar kuvvetli olan kulak hafızasına hayran olmuştum.

Ondan sonra bir daha görmedim. Sağlık haberlerini alıyor teselli buluyordum.

Bayram günü öldüğünü duyunca neş'emiz, zevkimiz kalmadı teessür ve elem duyduk.

Kızılay'a büyük hizmetleri olanlar içinde her zaman anacağımız bir isim de onun ismidir.

Rahmetli Refik Saydam da o da bu Memleketin en hayırlı müessesine çok değerli, verimli günlerini, zamanlarını hattâ ömürlerini harcadılar.

Nur içinde yatsın ve Türk Milleti ebediyete kadar ondan razı olsun.

mak imkânını Hilâliahmere temin etti.

Dr. Celâl Muhtar arkadaşlarına:

«Siz bana bir mânevi kuvvet verdiniz
«ben de bütün varlığımı Hilâliahmere
«Terettüb eden ülvî vazifeyi yapmak
«şrefini kazandırdım.»

Dr. Celâl Muhtar mütareke senesinde bile, bütün varlığı ile, Hilâliahmerin varidatını artırmaya ve sermayesinin, harp esnasında külliyetli masraflara rağmen, tenezzül etmesine çalıştı.

Dr. Celâl Muhtar, İstanbuldaki İngiliz ordusunun yakında İstanbulu terk edeceğini, ve Orduya müteâllik külliyetli malzemeyi satmak niyetinde olduklarını, ve İstanbul tüccarlarından mürekkep bir gurubun bu malları satın almak teşebbüsünde bulunduğunu işitince, hemen arkadaşları ile konuştuktan sonra, İngiliz ordusu komutanlığı nezdinde Hilâliahmer namına müracaatta bulundu.

Ordunun Baş Komutanı, Sir Charles Harington:

«Hilâliahmere yardım etmek isteriz
«fakat siz, gerek Hilâliahmer ve gerek bu Cemiyeti idare edenler hakkında bize resmen mâlûmat verebilecek bir zatı gösteriniz»

deyince, derhal, Dr. Celâl Muhtar, «Osmanlı bankası müdürlerinden ve «Hilâliahmer âzalarından Berç Keresteciyanı gösteriyoruz» buyurmuş.

Ertesi gün, Osmanlı Bankası ile daima nakti muamelelerde bulunan, Ordu Baş Veznadarı (Command Paymaster) Bankaya gelerek, beni gördü ve şunları söyledi: «Hilâliahmer «tarafından Dr. Celâl Muhtar Bey, «dün General Sir Charles Haringtona «müracaat etti, ve Ordunun satmak «istediği malzeme ve saireyi mübaya «etmek talebinde bulundu. General «Charles Harington size selâmlarını «yolladı ve sizin Osmanlı Bankası «Müdürü ve Hilâliahmer Cemiyeti â-

«zası olduğunuzu bilerek; buyuruyor ki:

«Eğer siz namusunuz üzerine bana «söz verirsiniz ki, bu Cemiyeti idare «eden zevat Ordunun malzemesini «tesellüm ettikten sonra, mallar sırf «Cemiyet için kullanılacaktır, o vakit «biz de, bir tüccar grubu tarafından «bize iki yüz elli bin İngiliz lirası tek- «lif edildiğine rağmen, Hilâliahmere «bir Cemile olmak üzere bu malları «yalnız otuz iki bin İngiliz lirasına «bırakınız, o şartla ki bu meblâğ der- «hal bize ödensin»

Ben, telefonla, Dr. Celâl Muhtar ve diğer arkadaşlarımı haberdar ettim, pek iyi dediler, ve ben de ordunun baş veznedarına şunları söyledim:

«Namusum üzerine söz veririm ki «alınacak mallar tamamen Hilâliah- «mere hasredilecektir ve benimle ça- «rışan arkadaşlarım namusu müces- «sem adamlardır, ve otuz iki bin İn- «giliz lirasını bila müşkülât ödeyebi- «liriz».

Ertesi gün, Baş Veznedar Bankaya geldi ve bütün malların Hilâliahmere devredilmesi için Çanakkale ve civarındaki askeri şubelere Sir Charles Harington tarafından emir veril-

diğini söyledi. Ben de Dr. Celâl Muhtar'a tebşir ettim ve son muvaffakiyetini tebrik ettim.

Dr. Celâl Muhtar Ordu ile temasta bulundu. Bu mallar o kadar külliyetli idi ki, Çırağan sarayına taşınması bir kaç ay sürdü. Dr. Celâl Muhtar bir gün bana dedi ki malların kıymeti takriben üç yüz bin İngiliz lirasını tutar.

Ankarada kurulan Hilâliahmer Merkezî Reisi merhum Dr. Refik Saydamdan iki kat'i emir aldık:

1) İstanbuldaki bütün mallar, ve altın stokunuz ve saire, derhal Ankaraya nakledilsin.

2) İstanbul'daki Hilâliahmer Cemiyeti Heyeti İdare âzaları hemen istifa etsinler.

Bu emir üzerine hem istifa ettik ve hemde ne var ne yok hepsini Ankaraya yolladık, fakat mâlesef, Ankara Merkezinden hiç bir takdimname almadık.

Dr. Celâl Muhtar bundan dolayı çok müteessir olmuştu, ve daima e-sefle söylerdi.

Nur içinde yatsın

Hilâliahmeri ihya eden büyük üstat Dr. Celâl Muhtar Özden.

KIZILAY'a
yardım insanlık
borcudur.

Celal Muhtar - Hilâliahmer müfettişi umumîsi

Dr. Hikmet Gizer

Ben Celâl Muhtar'ı evvelâ hocam olarak tanıdım. Doğrusunu söylemek lâzım gelirse onu hoca olarak pek te beğenmezdim. Çünkü; ilim ve vukufuna itimat ettiğimiz, eserlerini takdir ettiğimiz bu hoca bizim alışkın olduğumuz malûmatfuruşuktan, zihinlerimizi yüksek nazariyat ile doldurmaktan kaçınır, bizi yalnız hastalar üzerinde meşgul eder ve "bakın efendiler bakın, bunu kitapları öğrenemezsiniz" nakaratını tekrarlar dururdu. Ancak doktor olduktan ve Avrurpada bilgimizi artırıp aklımız başımıza geldikten sonradır ki bu basit addettiğimiz hocanın bize neler öğrettiğini ve âlimane nazariyat ile vaktimizi geçiren yüksek hocaların neler öğretemediklerini fark edebildik.

Celâl Muhtarla sonradan Hilâliahmerde beraber çalıştık.

Birinci umumi harp başlar başlamaz Hilâliahmer beni Almanya, Avusturya ve Macaristanda birer Hilâliahmer komitesi teşkilî vazifesiyle mürabhas olarak Avrupaya gönderdi. Bu üç devletin en yüksek şahsiyetlerinin riyasetleri altında komiteleri teşkil ettikten sonra 1915 iptidalarında memlekete dönmek üzere idim ki merkezde Celâl Muhtarın teklifi üzerine Viyanada kalmaklığım bildirildi. O zamandan itibaren bu üç merkezde toplanan mühim miktarda ianeler yine Celâl Muhtarın tensibettiği eşya ve eczanın mübayaasına sarfolunuyor, yani para yerine memlekete o paranın on misli, hattâ eşyasına göre yüz misli kıymette mal geliyor du.

O sıralarda arada bir İstanbula geldiğim zaman Celâl Muhtarın idaresinde bulunan ambarın perişan halini, oradaki hercümerci gördükçe içime korkular girdiğini saklayamam. Meselâ, kendi kestirip kendi naklettiği odunların teşkil ettiği dağlar gibi yığınların arasında takunyacılar, sandık kümelerinin ortasında tenekeciler, marangozlar çalışır; bir taraftan hayvan, öküz arabaları, eşekler yolları doldurur; insan geçecek yer bulamaz. Fakat bu perişanlık içinde ne hayret verici bir anlayışla ve ne basit usullerle ne büyük ve muntazam işler gö-

rüldüğü ufak bir tetkikle derhal meydana çıkardı.

Harpten sonra memlekete döndüğüm zaman Hilâliahmer kâtibi umumîsi bulunan doktor Adnan (Adıvar) ın Ankaraya kaçmak mecburiyeti karşısında ben kâtibi umumî olduğum için artık Celâl Muhtarla hergün beraber idik. Bu sırada ambarın canlı ve hayırlı faaliyeti de gittikçe artmakta bulunuyordu. Anadolu'da mücadeleli milliyet başlanmıştı; Hilâliahmer her türlü yardımını oraya teksif etmiş bulunuyordu. Şurası bilhassa zikre şayandır ki bu faaliyet düşman işgali altında bulunan bir şehirde oluyor ve mücadeleli milliyete düşman bir hükümet zamanına tesadüf ediyordu. Bu hükümet Hilâliahmeri yıkmak ve idare heyetini en kötü tarzda cezalandırmak maksadiyle iki defa merkezi umumiyi basarak teftişe başlatmıştı. İşte böyle fena niyetlerle gönderilen teftiş heyetleri bile Hilâliahmerin ve onun hercümerci içinde zânnolunan ambarının muamelâtında ve hesabatında ancak bir banka idaresi intizamı gördüklerini itiraf mecburiyetinde kalmışlardı. (Bu hususta tam selâhiyetli şahit olarak memleketin tanınmış, dürüst şahsiyetlerinden baş müfettiş Nedim Nazmî ile Burhan Feleğin isimlerini zikredebilirim.)

Her şeye rağmen Hilâliahmer, hayır müessesesi unvanına dayanarak âşikâr, ve icap ettiği yerlerde üstü kapalı işine devam ediyor ve Mücadeleli Milliyete her suretle yardım için elinden geleni yapmağa çalışıyordu. Her şeyden mahrum bulunan Ankara'nın bitmez, tükenmez ihtiyaçlarını kısmen olsun karşılayabilmek için hepimiz Celâl Muhtar'ın dehasına sığınuyorduk. O, memleket dahilindeki menâbiden âzamî istifadeyi teminden başka İngiliz ordularının Çanakkale'de bıraktıkları azim miktarda malzemeyi, askeri barakalar, kamyonlar, otomobiller, tamirhaneler de dâhil olmak üzere iki yüz bin lira gibi hiç denilebilecek kadar az bir paraya satın almanın yolunu da bulmuştu. Buna zamîm olarak Amerikan Salibiâhmerinin bütün malze-

me ve otomobillerinin de parasız olarak Hilâliahmere devri temin edilmiş bulunuyordu.

Bu vaziyet karşısında esasen ne binalarında ne bahçelerinde basacak bir yer dahi kalmayan anbarın kifayetsizliği yüzünden Çırağan sarayının vâsi arazisinden istifade edilmiş ve şimdi Yüksek Deniz Ticaret mektebinin bulunduğu bina ve arazi de ona ilâve edilerek oralara büyük barakalar ve tamirhaneler kurulmuştu. Aynı zamanda bir taraftan Anadolu'ya sevkolunan eşyanın muhafazası için Eskişehir'deki Hilâliahmer çiftliğinde -ki bu da Celâl Muhtar'ın eseridir- anbarlar inşa ettirilmişti.

İşte bu vâsi anbar teşkilâtının idaresi ancak Celâl Muhtar'ın yorulmak, yıpranmak bilmez çalışması ve cevval ve pratik zekâsı sayesinde imkân dahiline girmiştir. O, tekmi bu işlerin idaresi için etrafına, kendisine iman ile merbut ve sureta basit görünen bir takım adamlar toplamıştı ki biz onlara "Celâl Muhtar'ın erkânı harbiyesi" ismini verirdik. Bunların herbiri kendi şahsında birer müteharis idiler. Yine bunların herbiri Celâl Muhtar'ın binbir tecrübelerinden geçmiş bulunmalarına rağmen, hiç kimsenin aklına gelmeyecek birer surette ve kendilerinin haberleri olmaksızın onun daimi kontrolü altında idiler; çünkü Celâl Muhtar'ın vezirlerinden biri de "Beraati zimmet asıldır" şeklindeki hukuk maddesinin tersine olarak "Aksi sabit oluncaya kadar herkesin namussuz olması" idi.

İşte bu sayededir ki birinci dünya harbine gayet az bir sermaye ile giren Hilâliahmer harpte ve bilhassa Mücadeleli Milliyede ibzal ettiği milyonlar değerinde hizmetlerden sonra halefi olan Kızılay'a işe başladığı zamanki sermayesiyle kıyas edilemeyecek kadar nakit ve malzeme devretmeğe muvaffak olmuştur.

Celâl Muhtar iş üzerinde haşin ve merhametsizdi. Haksız olarak cimrilikle yâdedilen bu adamın varlığını kâriksiz olarak vakfettiği hayır müessesesine layık bir cömertliği vardı. Lüzumuna kail olduğu yerde ısrafa

Merhum Doktor Celâl Muhtar bey hakkında bazı hatırat

Prof. Avram Galânti

Celâl Muhtarın meziyetleri arasında şunlar da vardır: İşlerde sürat titizliği, sürati intikal ve bahusus uzak görüş.

Birinci harbi umumiiden sonra İstanbul itilâf askerleri tarafından işgal edilmişti. İstanbulun siyasi muhiti boğucu idi. O sıralarda Birleşik Amerika Devletlerinin mümessili Amiral Bristol idi. O zaman memleketi kurtarmak için İstanbul'da bir takım cemiyetler kurulmuş ve faaliyete geçmişti. Faal uzuvlardan biri Halide Edib idi. Geniş malûmatı ve kuvvetli İngilizcesi sayesinde Madam Bristol ile tanışarak bu suretle Amerikan Colonie'si ile münasebette bulunmuştur. Bundan istifade ederek, Amerikan kolonisinin ileri gelenlerini bir alaturka akşam eğlencesine davet etmiştir. Davette tanınmış büyük simalarla Hilâliahmer merkezinin erkânı vardı. Ben de bulunuyordum. Program zengin idi: Alaturka musiki, kahveler ve serbetler, tatlılar vesaire. Davet sahibi güzel talâffuzlu bir İngilizce nutuk söyledi. Ondan sonra hususî görüşmeler başladı. Amerikalılar gece yarısına kadar orada kaldıktan sonra iyi intibalarla oradan ayrıldılar.

O sıralarda, Rusyada Bolşevizm hareketi başlamıştı. Bu hareketinaleyhinde bulunan Ruslar kaçmağa başlamışlardı. Bunların elli altmış bin, buldukları vapurlara yelkenlilere mavnalara binerek İstanbul'a can atmış-

varmamak şartıyla hiçbir yardımı esirgediği vâki değildir.

Celâl Muhtar hakikaten bütün varlığını Hilâliahmere vakfetmişti; artık kendisini bilmediği son günlerine kadar hep o eski Hilâliahmer'in hatırası ile yaşamıştır. Bu müesseseye nasib olan hayırlı hizmetlerin yâd'ı, orada geçen acı ve tatlı günleri anmak onun en büyük zevki idi. Ne yazık ki, o büyük adamın son nefesine kadar böyle aziz ve derin duygularla bağlı kaldığı bir müessesenin şimdiki merkezinde bu güne kadar onun ne bir resmi vardır, ne de ismi bir kerecik olsun Kızılay mecmuasına geçmiş bulunuyordu.

lardı. Bu hâdise Halide hanımın davetinden bir kaç gün sonra vuku bulmuştur. Bir sabah, saat 3,30 da Hilâliahmer merkezinde idim. (Ben, o zaman Darülfünun Profesörü iken aynı zamanda Hilâliahmerin Arapça, İngilizce ve Almanca kâtipi ve mütercimi idim) Biraz sonra madam Bristol geldi, kendisine kahve ısmarladım. Ziyaretinin sebebini sormağa vakit bırakmadan dediki: "Dün Rusyadan kaçan elli altmış bin kişi, dün akşam İstanbul'a geldiler; aç ve sefil bir haldedirler. Amerikanın İstanbul Salibiahmer şubesi, imdatlarına koşmak istiyor. Onun için yardımınızı rica etmeğe geldim. Hilâliahmerden büyük çorba kazanları vardır, bunları birkaç gün için lütfen ariyeten veriniz." Konuşurken, Hilâliahmerin ikinci reislerinden biri (diğeri merhumun biraderi Dr. Âkil Muhtar idi) Hamit göçerek, kendisine Madam Bristolün arzusunu anlattım. Merhum Hamit bey telefonu acararak, Celâl Muhtar'ı bulmuş ve Madam Bristolün isteğini söylemiştir. "Peki" diye ate kadar hazır, yalnız kazanların gideceği yeri bileyim de ona göre göndereyim dedik. Bundan memnun olan Madam Bristol kazanların gideceği yeri tayin etti ve Hamit bey Celâl Muhtar'a haber verdi. Saat 11 de, evvelden tayin edilmiş, kalaylanmış temiz, hemen işe yarayacak yirmi kadar büyük kazan anbar avlusundan çıkıyordu. Madam Bristol o gün Hilâliahmerden aldığı kazanlarda pişir-

diği çorbayı mavnalarla vapurlara ve gemilere yaklaştırarak açları doyurdu. Kazanlar bir müddet daha bu işte kullanılmıştır.

Bu kazanlar, birinci umumi harpte Celâl Muhtarın İstanbul muhtelif yerlerinde açmış ve tertibe koymuş olduğu aşhanelerinde kullanılmıştı. Aşhanelerin işi bittikten sonra o uzak görüşlü Celâl Muhtar kazanları, eskilikleriyle, delik deşikleriyle, kalaysızlıklarıyla anbara atacak yerde tamir ettirdi, kalaylattı ve her an kullanılabilecek bir halde anbara koydu.

Celâl Muhtarın işlerindeki titizlik sürati ve uzak görüşü sayesinde, Hilâliahmere bir milyon lira temin etti. Uzak görüşü olmasa idi, bu para Hilâliahmer sandığına giremezdi.

Bu nasıl şey? Bu nasıl olur?

İşte ben içinde bulunduğum bu meseleyi izah ediyorum.

Kazanların kullanılmasına devam ederken, bir akşam Amerika Salibiahmer cemiyeti, Hilâliahmere bir mektup gönderdi. Zarfın içinde, Salibiahmerin deniz kenarında açtığı dört depoda bulunan eşyaya dair dört liste çıkmıştı, mektup çıkmadı. Merhum Celâl Muhtar listelerde yazılan eşyanın Hilâliahmere tahsis edilip edilmediğini yahut bu listeler esvasından hangilerini arzu edildiğini anlamak için Salibiahmer tarafından gönderildiğini bilmek istiyor ve mütemadiyen soruyordu. Ben zarftan mektup çıkmadığını söyleyince o sinirleniyordu. Bir hayli münakaşalardan sonra ertesi sabah ellerinde listeleri bulunan Hilâliahmer memurlarını taşıyan dört mavnayı dört depoya göndermeye karar verildi ve böylece de yapıldı. Akşam üstü dört mavna dolu olduğu halde geldiler. Celâl Muhtar çok sevindi. Bu eşyaya konulan kıymet yetmiş bin lira idi. Ertesi gün listelerle beraber gelememiş olan mektup geldi. O mektupta Rus muhacirlerinin ızdıraplarının tevhinine yardımda bulunmuş olan Hilâliahmere eşya gönderildiği bildirilerek lütfen kabul edilmesi rica olunuyordu. Bundan sonra Salibiahmer altı defa daha yardımda bulun-

Kendisini yakından tanımayanların maddî ve hissiz bir adam zannettikleri Celâl Muhtar'ın ne kadar hassas ve rakik bir kalbe malik olduğunu gösteren bir müşahedem ile sözümü bitireceğim: Artık gözleri görmeyerek münzevî bir hayat geçirdiği daireesine ailece onu ziyarete giderdik. Kızların onun elini öptükleri zaman zavallı alil her defasında hüngür hüngür ağlamağa başlardı. Bu kalbsız hiç şüphesiz, biraz da kendi kabahatiyle, mahrum kaldığı aile sevgisinin içinde canlanmasından ileri geliyordu. Bu acı hicrîliklerin her ziyarette tekrürü karşısında artık çocuklarımı ona götürmez olmuştum.

Hilâliahmer Idare Heyeti ile Celâl Muhtar

(650.000) muhacire neler yaptılar?

Dr. Hafız Cemâl

1912 Ekim ayında bütün Balkan Hükümetleri birlik olarak Osmanlı hükümetine herp ilân ettiler. Hilâliahmer Umumi Merkezi toplandı. Her şeyden evvel para ve bir anbar hazırlanmasına karar verdi.

Bir sene evvel yeni teşekkül eden ve uzaklarda İtalyanlarla vukubulan harba yardım eden Hilâliahmerin hiç bir anbarı, hiç bir hazırlığı hattâ bir yatağı ve bir teskeresi yoktu.

Nihayet Padişah'tan (Alay köşkü) ve civarı istendi. Ve ihşan edildi. Fakat öteden beriden gelen iane eşyasıyla doldu. Bu da kâfi gelmemeğe başladı.

En nihayet Kantarcılarda büyük bir anbar kuruldu. Fakat bu da kâfi gelmeyeceği anlaşıldığı cihetle Celâl Muhtar dolaşmağa başladı. En nihayet Bakırköyünde Zeytinlik civarın-

da (100) bin arşınlık çok büyük ve geniş bir arsayı (82550) kuruşa Idare Heyetinin kararıyla satın aldılar.

Bu arsanın bir tarafından tren geçiyor, diğer ciheti de deniz kenarına kadar uzuyordu. Hem karadan ve hem de denizden yarah ve hasta askerler ve muhacirler gelip gidebilecekleri pek kolay olacaktı.

Dört balkan devleti anıtsızın Türkiye'ye hücum ettiklerinden Rumelinden kaçak muhacirler, vaktiyle (Gelibolu) dan geçerek Rumeli'ye yerleşen eski Türklerin torunları eski kıyafetleriyle ve eski sistem arabalarıyla İstanbul sokaklarına dolmuşlardı.

Kolera, soğuk, yağmur, açlık, sefillik ve elbisesizlik gibi felâketlerle titreşip duruyorlardı. Şehremanetinin muhacir komisyonu hiç bir iş görmüyordu.

tar işin sonuna kadar beklemedi. Her gün tetkik ettiği sandıkların muhteviyatına göre o sandıkları indirtir, arabaya kor ve Anadolu'ya gönderirdi. Çuhalar ile yelek yaptırıp kunduralarla beraber yine Anadolu'ya gönderirdi. Onun için vakit kaybetmek yoktu.

Yedinci yardım, iki yüz kadar un çuvalı ve pek çok güzel ve geniş çadırlardan ibaret idi. Yapılan umumî tahminlere göre Amerika Salibiahmerinin yardımı bir milyon liraya bağlı olmuştur. Bu yardımı yaratan Celâl Muhtarın uzak görüşüdür. Çünkü, Celâl Muhtarın evsafını halz olmyan başka bir kimse olsaydı, kazanlar, aşhane işlerinden sonra eski, delikli, kalaylanmamış olarak anbara konulacaktı ve Madam Bristolün işini görmeyecekti.

Hilâliahmer Idare Heyeti derhal faaliyete geçti. Celâl Muhtar'a muhacirlerin işlerini havale ettiler.

Bütün camileri, tekkeleri, dergâhları, işgal etti ve 130 kadar ev kiraladı. Yedikule'nin dışarısına (döker) usulüne göre bir çok baraka yaptırdı. İstanbul'a gelen muhacirlerden, Celâl Muhtar bazı muâllimleri memurları tecrübe tarikiyle idaresine aldı.

Bunlardan (4-5) kişilik bir kaç heyet teşkil etti. Eczacı Hakkı Ekrem'in nezareti altına verdi. Bunlarla beraber dolaştı. Muhacirlerin fakirlerini ve çok muhtaç olanlarını aradı buldu. Bunların her birine sıra numarası verdi. Her ailenin çocuğunu adlarıyla beraber tebit etti. Her camie, her eve mahsus defterler düzenledi.

Her muhacirin beraber getirdiği görünür eşyasını, kilimlerini, secca-

Bir de işin başka bir ciheti vardır. Sekiz yüz küsur sandık anbarın avlusuna girdikten sonra eşyanın süratle tasnifi, tevzii, mahallerine ırsali kolay olmyacaktı. Çünkü sürat Celâl Muhtarda bir hastalıktı. Meselenin hülâsası budur.

Merhum başka bir adam idi.

Bir gün, kendisinin ilim adamı olduğu halde nasıl olur da ticaret işlerine atıldığını sorduğum vakit, Celâl bey dedi ki: Ben Galatasaray Sultanisinde levli talebe iken Cuma günleri çıktığım vakit kestane alıp dönüşte arkadaşlarıma para ile sattardım; bu işi büyüttüm ve oldukça para kazandım. Görüyorsunuz ki ben ilim adamı olmazdan evvel ticaret adamı idim.

delerini ve sair zenginliğe delâlet eden mallarını görünce bunları zengin addederek yardım istemeğe gelen muhacirlerin muhtarlarından her şahsa ait olmak üzere birer liste isteyip aldı.

Bu listelere göre muhacirleri arayıp buldu. Doğru yazan muhtarları defterine geçirdi. Yalan yere fakir ilmühaberi veren muhtarları listesinden çıkardı. Bu gibilere bir daha itimat etmedi.

Evkafa ait imarethanelerin eski kazanlarını, kap kacaklarını buldurup aldı. Sultanahmet, Nişanca, Hafızpaşa, Aksaray, Edirne Kapı ve Topkapı gibi büyük semtlerdeki camilerde mutfak teşkilâtı yaptı.

İlk önce türlü hububatı ve sebze zeleri karıştırarak ve et ilâve edip hazırladığı kuvvetli ve besleyici çorbayı her müracaat eden muhacire bol bol verdi.

Kap getirenlere dağıttı. Kehlari olmyanlara asker usulü gibi karavanalara doldurup yedirdi.

Bu tarzda sabah ve akşam yemek dağıttı ve her adama yarım, bir kilo ekmek de verirdi.

Bu tarzda yemek dağıtma usulünü mutfakları dolaşarak tetkik etti. Yemek alanları birer birer gözden geçirdi. Sorup anladı. Nihayet anladı ki bu yemekleri yalnız fukeralar, muhtaçlar almıyorlar, zengini de alıyor, hattâ o cami çeresinde oturan ve halleri vakitleri iyi olan insanların ve hattâ çingenelerin de bu kazanlardan yemek aldıklarını anlayınca çok üzüldü. Camiler içinde yatıp kalkamıyan ihtiyarlara, hastalara yemek verilmediğini benden de anlayınca fena halde kızdı. Ve derhal başka bir te:tip düşünmeğe başladı.

Daha evvel her cami için hazırladığı fukara listesini ve ailenin ferdlerini tetkik etti. Ertesi gün sabahleyin kendisinden emir almak için gittiğim zaman bana mütebessim (çaresini buldum, buldum) dedi. Fakat izah etmedi, çabuk yürüdü gitti.

Aşçıbaşılar ve yanında çalışanlar da muhacir idiler.

Birbirinden büyük olmak üzere beş kepçe yaptırdı. En küçük kırmızı renkli idi (bir kişilik), sarı renkli kepçe daha büyük (iki kişilik), mavimsi renkli kepçe daha büyük (üç kişilik), turuncu renkli kepçe daha çok alı (dört kişilik), (Alüminyum) renkli, en büyük (beş kişilik) kepeçlerin renklerine göre boyanmış biletlere yaptırdı. Yemek dağıtanların (önlüklerini) de bilet ve kepeçlere göre boyattı.

Bu usulü ben de hazır olduğum halde Sultanahmet avlusunda tatbik etti.

Kırmızı biletliler, önlüğü ve kepeçesi kırmızı olan dağıtıcı tarafa geçtiler. İki kişilik çorba alacaklar da sarı önlüklü ve kepeçli cihetinde yer aldılar ilâh... ve bu tarzda gürültüsüz ve sağlam işi yaptı ve bu usulü bütün mutfaklara tamim ve tatbik ettirdi.

Camilerde yatıp kalkamıyan ihtiyarlara ve malûllere dağıtıcılar vasıtasıyla yemek yolladı.

Yemek gittikçe daha mükemmel oldu. Çorba, pilâv, etli fasulye, nohut, sebze verildi. Hattâ haftada iki defa da ırmık helvası, aşure ve zerde bile verilmisti.

Bir çok evlerde ve camilerde uzak hanelerde, yangın yerlerinde, barakalarda oturanlara yemek dağıtmak zor idi. Hilâliahmer İdare Heyeti ve Celâl Muhtar bunları da unutmadı. Her insana 3,5 kuruş tahsis etti. O zamanki 3,5 kuruş şimdiki (3,5) lira kadar (ıştira) kuvvetini haizdi. Her aileye günde bir okka kömür veriyordu. Her onbeş günde bir para ve kömür dağıtıyordu.

Rumeli'nden gelen muhacirlerin haddi hesabı yoktu. Ordumuz da yenile yenile İstanbul'a doğru geliyordu. İşte bu esnada pek çok zabıtların aileleri, çocukları İstanbul sokaklarına dökülmüşlerdi. Kolera, şiddetli soğuk ve devamlı yağmurlar bunların iliklerine kadar işlemişti.

Bu sırada da Celâl Muhtar büyük bir vatanperverlik ve cömertlik daha gösterdi. Divanyolundaki Hâşim paşa konağı zabıt ailelerine kâfi gelmediği için Kadıköyündeki Yeldeğirmeni civarında bulunan 18 dairesi muazzam apartmanını ve yanındaki bir çok evlerini subayların aile ve çocuklarının oturmaları için bedava teslim etti.

Yedikule'nin dışarısında barakalarda oturan 3800 muhacirin arabaları, öküzleri, atları da vardı. Bu hayvanların her biri için saman ve arpa veriliyordu. Bir müddet sonra her hayvan için 3,5 kuruş gündelik olarak yem parası verilmişti. (800) kadar hayvanları vardı. Bu paraları haftada bir kere dağıtmak için doğruluğunu, çalışkanlığını, fakrû halini tecrübe ettiği muhacirlerden aylıkla adamlar seçti, bunlardan dört kişilik heyetler kurdu. Bunlara reis, veznedar, muhasebeci, kâtip namlarını verdi. Bunları her hafta lüzumlu olan yerlere yolladı. Muhacirlerin ellerine paralarını verip imzalarını aldılar. Bu heyetlere de o kadar itimat etmezdi, çünkü ara sıra ansızın gelir, heyetin hesaplarını orada tetkik ederdi. Hattâ ben bile 4-5 defa bu heyetlerin hesaplarını ansızın teftiş etmek üzere göndesmişti.

Rumeli'nden gelen muhacirler İstanbul'daki yerleri doldurmuşlardı. Bir gün sabahleyin Celâl Muhtar çağırdı, arabasına aldı. Edirnekapısının dışarısına çıktık. Arabalarla, hayvanlarıyla, kızaklarıyla gelen binlerce muhacirle karşılaştık. Şiddetli soğuk esiyor. Ara sıra yağmur çiseliyor, bazan da kar, dolu fırtınası zuhur ediyordu. Bunları barındıracak hiç bir cami, medrese ve ev kalmamıştı. Ve çoğu çınlı çıplaktı.

Celâl Muhtar derhal emir verdi. Ambardan bir çok battaniyeler, çamşarlar, elbiseler getirtti. Bunlara dağıttı. Buraya kazanlar getirtilip yemekler yaptırdı. Dağıttı. Bunların bir çoğu yıkık hisarların, mazgalların içlerine yerleşmişlerdi. Hasta o-

Muvaffakiyetinin Esrarı

Haydar Kermen

Hilâliahmerin iki Reis Vekili, Umumi kâtip, Muhasebe ve Vezne Murakipleriyle Umumi Müfettişden teşekkül eden Idare Heyeti, Umumi Müfettişliğe ilâveten Kantarcılardaki Merkez Ambarının idari ve mali muamelâtını, diğer bir tabirle ambarın kadrosunu ve bütün icraatını geniş selâhiyetle Dr. Celâl Muhtar'ın uhdesinde bırakılmıştı.

Bu Idare Heyeti âzası calî değil hakikî bir sevgi ve saygı ile ve derin ve kuvvetli emniyet ve itimatla birbirlerine perçinlenmişti.

Bu hususta misal olmak üzere bir vakayı arz etmek isterim:

İstanbulun düşman askeri tarafından işgal edildiği sıralarda Dr. Celâl Muhtar bir gün Çağaloğlundaki Merkez Binasına gelerek şu teklifte bulundu:

Hilâliahmerin bankadaki mevduatına el konmak ihtimali vardır. Bankadan (500) bin lira çekerek Merkezdeki kasalardan birinde ihtiyat akçesi olarak bulunduralım; dedi teklif kabul edilerek bankadan 500 bin

lira alındı. Tek anahtarlı bir kasaya kondu. Kasanın o tek anahtarı da Reis Vekili Hamid Bey merhuma verildi. Biraz zaman sonra, Hamit beyin Lozan Sulh Konferansına gideceği günlerden birinde o tarihte Hilâliahmer mensubinin bulunana Avram Galanti Efendi ile âzadan bir Riyaset odasında ayakta konuşurlarken Hamid Bey kasanın anahtarını cebinden çıkararak hazır bulunan azanın cebine koydu ve Lozandan dönüşümde anahtarı sizden alırım dedi.

Filhakika, aylar geçtikten, sonra Konferanstan dönen Hamid Beye kasa muhteviyatı sayılmıya lüzum görülmeden anahtar iade edildi.

Celâl Muhtar, bir aralık işe Nazırı oldu. Fakat onun Kantarcılardaki ana depoda kurduğu usul, prensip ve disiplini orada tatbik sahasına koyamadı ve muhite de intibak edemediğinden istifa etti, çekildi.

Hilâliahmerin idare heyeti öğle yemeğini ekseriya Kantarcılardaki anbarda yerd. Derneği alâkadar eden günün işleri yemek esnasında görüşülür, karar altına alınır.

lanları derhal ayırdık ve hastanelere sevkettik.

Celâl Muhtar muhacirlerin birçok gençlerine iş buldu. Bu ailelerin bir çoğunu Anadolu'ya sevketti. Idare heyetiyle birleşerek bir çok camilerde okul teşkilâtı yaptılar. Muhacir olan muallimlerî tayin ettirdiler.

Kısaca söyleyebilirim ki İstanbul'a (650.000) göçmen geldi. Hilâliahmerin lütuflarını gördüler, yediler, içtiler, giyindiler, ilaçlarını aldılar ve hastalıktan kurtuldular.

Çocukluğumdanberi devlet ve milletin nimetleriyle beslenerek hekim

olduğum cihetle Balkan harbi başlayınca Kıbrıs'da olan tatlı yaşayışımı, rahat ve huzurumu, büyük kazanımı derhal bırakarak İstanbul'a geldim. Hilâliahmere baş vurarak vazife istedim.

Doğrudan doğruya Celâl Muhtar'ın idaresinde bulunan muhacirlerin üstüne seyyar bir doktor tayin olundum. Her gün sabahleyin erken kalkardım. Yakın olan camilere, mescitlere, evlere yayan, uzak olanlara araba ile giderdim.

Yanına aldığım türlü türlü hazır ilaçlarla ve bir kâtiple sabahtan ge-

Dr. Celâl Muhtar başkaları tarafından hiç kıymet ve ehemmiyet verilmeyen şeyleri de kıymetlendirici bir varlık idi. Meselâ, üzüm zamanı tabaklarda kalan taneleri çürükleriyle beraber toplatır bir kavanoza koyarak sirke yapardı. Konserva kutularının küçüklerini ufak bir tadil ile tükürük hokkasına tahvil ederdi.

O, her şeyde ihtiyatî tedbirler alınmasını severdi. Yangın tehlikesine karşı ambarda tesis ettiği tertibat görülecek şeylerdendi.

Tulumbalar, hortumlar, su depoları, kanca ve baltalar onun için kâfi görülüyordu. Ambarın şube şef ve memurlarıyla hademelerin yangın başlangıcında işlerini bırakarak muayyen yerlerde vazife başına koşmaları icap ediyordu. Ambarda ayda bir iki defa yangın manevraları yapılır, tehlike çanı çalınca herkes vazife başına koşardı. Gece için de aynı manevralar nöbetçi memurlarla hademeler tarafından yapılırdı.

Celâl Muhtarın kendine mahsus hoş görülecek bazı tuhaf halleri de eksik

ce yarılarına kadar dolaşırdım. Muhacirlerin oturdukları camileri, mescitleri, barakaları, mahzenleri, bodrumları, izbeleri, yangın yerlerini gezerdim. Hastaları muayene eder, ilaçlarını verirdim.

Yatırılması lâzımgelen hastaları arabaya alırdım, hastanelere gönderip yatırırdım.

İşte bundan ötürüdür ki muhacirlere ait bütün elim vaziyetleri ve Celâl Muhtar'ın bütün faaliyetlerini gördüm ve takip ettim ve size Hilâliahmer tarihine ait bu esaslı kısımları yazdım.

değildir. İdare Heyetinin vazifeleri fahrî idi, yalnız Umumî Müfettişin zarurî maraflarına karşı ayda (6000) kuruş veriliyordu. Celâl Muhtar altı ay bu parayı almaz, günün birinde alır ve aynı gün Vezneye iade ederdi.

Anbar şube şef, memur ve hattâ hademeleriyle senli benli konuşup şa-

kalaşırken onların kabiliyet ve zekâları hakkında devam eden tetkikatına notlar ilâve ederdi. Ben, hırsız da kullanırım, nasıl çaldığını öğrenmek için derdi.

Yüz liralık ve daha yüksek kıymet-
teki banknotların bir ucunu belirsiz
kopararak yeğinin cebinde sakladır-
ğı görülürdü.

Çiçek bozuğu adamlardan hoşlan-
mazdı. Bu gibilerde tıbban (Tare)
olduğuna kanaat getirmişti.

Yüksek kabiliyet ve zekâsından do-
ğan hamlelerin İdare Heyetince dai-
ma teşvik ve teşci ile karşılaşmasının
Celâl Muhtar'ın muvaffakiyetinde az
çok bir rol oynadığı da unutulmama-
lıdır.

Hilâliahmer Cemiyetinin Birinci Umumî Harpteki İdare Heyeti

**Kızılay âza adedinin, milletin içtimaî rüşdü
ile mütenasip bir dereceye varmasını, bütün mille-
tin bu tenasübü temin etmesini temenni ederim.**

K. Atatürk

Kızılay Haftası Münasebetiyle

Radyo Konuşmaları

Dr. Naki Cevad Akkerman

Aziz Yurttaşlarım:

Bugün Cumhuriyetimizin 24 üncü yıl dönümünü kutlarken Türkiye Kızılay Derneğinin mutad Üye yazma ve yardım haftası da başlamış bulunuyor. Bu Kızılay haftasının müstesna bir mazhariyeti, aynı zamanda, Türkiye Kızılay Derneği kuruluşunun 70 inci yılının idrâk edilmiş bulunmasıdır.

Gerçekten 1859 yılının 24 Haziranında müttefik Fransız ve İtalyan ordularıyla Avusturya ordusu arasında Lombardiya ovasında cereyan eden kanlı bir savaşın yardımsız yaralı ve hastalarına tesadüfün verdiği bir fırsatla elini uzatan Henry Dunant adındaki bir İsviçrelinin teğebbüsüyle başlayan Kızılhaç teşkilâtı hareketlerine 1865 yılından itibaren Osmanlı İmparatorluğu da karışmış görünüyorsa da hakiki ve ciddi teşkilat, 1877 yılında, yani Osmanlı İmparatorluğu ile Rusya arasında başlayan ve Rus ordularının İstanbul kapılarına kadar dayanması ile sonuçlanan kara günlerimize rastlar. O zamanlar, «Hilâliah-meri Osmanî» adı altındaki Dernek kuruluşunun önderliğini yapan ve bugün hepsi de hakkın rahmetine kavuşmuş bulunan aziz Vatan çocuklarına sadece minnet ve şükran borçluyuz.

Kuruluş tarihinden meşrutiyetin ilanı tarihi olan 25 Temmuz 1908 e kadar istibdat idaresinin baskısı altında gelişmek fırsatını bulamıyan ve hatta Osmanlı bankasındaki bir kaç yüz lirasına bile göz dikilen bu hayırlı Kurum, Trablus, Balkan ve birinci cihan harpleriyle bunu takip eden millî mücadele ve kurtuluş savaşlarında ilk hattan başlayarak yaralıların ve türlü yer ve gök felâket-

zedelerinin yardımına koştuktan, onların yaralarını sarmak, açlarını doyurmak, soğuktan ve ızdıraptan bunalmış vatandaşlara ümit, teselli ve şifa vermekten bir ân geri kalmamıştır.

22/9/1947 tarihinde Vekiller Hey'eti kararıyla yürürlüğe girmiş olan yeni Anayasa gereğince: Savaşta:

Dernek amacına uygun olarak savaşta Türk ordusunun en yüksek makamının göstereceği lüzum ve ihtiyaçlara göre orduya yardım edeceği gibi cephe gerisinde de lüzum ve ihtiyaçlara ve ayrıca Hükümetin isteklerine göre de yardımda bulunmak ve bu maksatla:

Türk Ordusuna mensup olanların, düşmandan alınan tutsakların yaralı ve hastalarıyla zayıf ve sakatlarına ve cephe gerisinde yardıma muhtaç olacak kimselerin tedavilerine ve ızdıraplarının hafifletilmesine çalışmak ve pasif korunma işlerine de yardım etmek;

Hasta ve yaralıların taşınmasını sağlamağa yardım etmek, erkek ve kadın hastabakıcı ve hastabakıcı yardımcılarının yetiştirilmesine ve bulunmasına çalışmak;

Askerlik ve sağlık teşkilatına gerek-tikçe sağlık ve yiyecek gereçleri vermeye uğraşmak;

Gereken yerlerde Kızılay hastaneleri açmak ve idare etmek; Orduda ve yurt içinde görülecek salgın hastalıklara karşı açılacak savaşa katılmak;

Savaş sakatlarına sun'î azalar yaptırmaya yardım etmek; Türk, düş-

man, asker ve sivil tutsaklarla mültecilerin değiştirilmelerini ve aileleriyle haberleşmelerini, para eşya ulaştırmayı sağlamağa aracılık etmek ve bu amacı sağlamak için gereken teşkilâtı yapmak;

Cephe yakınlarında ve tehlikeli bölgelerde bulunan çocukların ve korunmaları gerekenlerin Hükümetin uygun göreceği emin bölgelere taşınmalarına ve yerleştirilmelerine yardım etmek.

Barışta ise:

Hemşireler ve hastabakıcılar yetiştirmek ve hastaneler açarak idare etmek; salgın hastalıklara verem, sıtma ve çocuk ölümü gibi afetlere karşı savaşa yardım etmek;

Büyük yangın, yer sarsıntısı, suların taşması, kıtlık, toplu göçmeler ve savaş dolayısıyla göçmeler gibi afetler ve musibetler karşısında yardımlarda bulunmak;

Savaş ve barış zamanlarında bu görevleri başarmak için gereken gereç ve araçları hazırlamak ve açılacak anbarlarda bulundurmak;

Hükümet ve hayırsever yurtdış-larla kurumların yurt sağlığını koruması ve her ne şekilde olursa olsun, hasta, düşkün ve muhtaç kalmaların bakılması ve Derneğin savaş ve barıştaki amaç ve görevlerinin yapılması ve kolaylaştırılması ile ilgili şartlı bağışları ve Derneğin amaçlarına uygun ve görevlerini kolaylaştıracı yardımları almak ve gereğini yapmak;

Muhtaçlara yardımlarda bulunmak,

Her hangi bir kaza veya hastalık sebebiyle sakat düşen veya malûl ka-

lan fakir kimselere geçimlerini çalışarak sağlayacak sun'i aza yaptırmak;

Genel sağlığın korunmasında ve kaza vukuunda yapılacak ilk yardım işlerinde faydalı olacak tedbirleri düzenlemek, gibi hepsi birbirinden daha önemli ve hayırlı işleri sizlerin yardımınızla başarmağa çalışan Türkiye Kızılay Derneğinin, yabancı Kızılay ve Kızılhaçlarla Milletlerarası Kızılhaç Komitesi ve yine Milletlerarası Kızılay ve Kızılhaçlar Birliği tarafından gönderilecek Kurullara gerektiğinde yardımlarda bulunmak ve bunların sivil ve askeri makamlarla münasebetlerini kolaylaştırmak ve yabancı memleketlerdeki benzeri kurumlara gerektiğinde yardım hey'etleri göndermek ve daha başka suretlerle yardım etmek gibi Milletlerarası görev vazifeleri de vardır.

Sayın Yurttaşlarım;

Kızılayımızın sizlerin yardımına dayanarak üzerine aldığı memleket içi ve dışı bu görevlerden başka 1933 yılında kurulmuş ve bu gün Okullarımıza kök salmış bulunan Kızılay Gençlik teşkilatının amaçları hakkında kısaca açıklamada bulunmağa müsaadenizi rica ederim.

Yeni Anütüzük gereğince:

Din ve ırk farkı olmaksızın okul veya yaş farkına bakmadan bütün okuyan çocuklarımızı ve gençliği Kızılaycılığa hazırlamak;

Daha ziyade sosyal bakımdan yardımlaşma terbiyesi ve birbirini sevmeye esas gözetilerek yapacakları yardımlarla kendi arkadaşlarının zayıf, yoksul ve hasta olanları kuvvete, sağlığa kavuşturmak ve yoksulluğun körpe vücutlarındaki tahribatını önlemeğe çalışmak;

Türk gençliğinde atalarından miras kalan fazilet ve merhamet gibi özellikleri sönmek kılmacı;

Onlara toplu yaşamının meyvelerini tattırmak ve insanlığa hizmet duygusunu aşılacak,

İnsanlığı, hayırsesverliği ve tabiat sevgisini hâkim kılmak; yoksul ve fa-

kir kardeşleri ve hemcinsleri için onların pürüzsüz zihniyetine bağlamak;

Yabancı memleketlerdeki gençlikle iyi münasebet, haberleşme ve kültür münasebetleri kurmak;

Hayırsesverliği ve yardımlaşmağı dünyanın en uzak bölgelerine kadar götürecektür dünya kardeşliği fikrini genç başların büyük bir meşalesi haline getirmek; gibi gerçekten yüksek ve kutsal amaçlarla kurulmuş bulunan ve bu gün 1211 Gençlik Merkezi, 8192 Gençlik Kurulu ki cem'an 10803 okulda 441500 üyesi bulunan Kızılay Gençlik Kurumumuz da kendi çalışmaları arasında her gün bir az daha gelişen ve serpiyen varlık haline gelmiştir.

Yurt sınırları içinde ve dışında varlık gösteren hayır kurumları arasında başlı başına bir sosyal yardım ve sevgi ocağı olan Kızılayımızın Cumhuriyetimizin kurulduğu 29 Ekim 1923 den bugüne kadar yaptığı yardım yekunu 42.800.000,- lirayı bulmuştur. Bu müddet içinde yapılmış olan temel tesisler ve yardımlar her fırsatta sizlere arz edilmiştir.

29 Ekim 1946 da kutladığımız 23 üncü Cumhuriyet bayramından 10 Eylül 1947 tarihine kadar yapılan yardımların bir özetini sunuyorum.

1) Yangınlara karşı:

Sinop merkezi, Yusufeli, Seben, Azdavay, Küre, Bolu merkez, Tefenni, Tosya, Taşköprü, Emet, Gerede, Demirci, Silvan İlçelerinde çıkan yangınlara karşı 31.680,- lira;

a) Su baskınına karşı:

Gediz, Antakya, Gümüşhacıköy, Karaköse, Rize - Gündoğdu, Edirne, Trabzon, Erzurum merkez, Konya, Kırıkkale, Eskipazar, Iznik, Havza, Beyşehir, Ankara merkez, Sivas merkez, Bolu merkez, Seben, Lâdik Ayanık, Keskin ve Çıldır İlçelerindeki su baskınına karşı 54.280,- lira;

3) Muhtelif olarak:

Sanatoryum ve Prevanatoryum tedavisi için İstanbul'a, Çekirge müca-
delesini için Bursa, su yolu için Akçaka-

le, Veba hastalığıyla savaş için Akçakale ve deprem için de Dikili ve Erzincan'a 123.000 lira;

4) Yoksullara sıcak yemek veren Aşocakları için İstanbul ve diğer yerlere 1.129.878,- lira;

5) Yurt dışı yardımı olarak Rodos ve İstanköy Türklerine eşya, Yunanistan, Romanya ve İngiltere'ye erzak olmak üzere 68.969,- lira; ödenmiştir.

Gençlik Kurumumuzun yoksul çocuklara yaptığı 80.000 lira tutarındaki yardımdan başka:

1942 yılında Hereke ve Buca'da 265 çocukla başlayan ve 1943, 1944, 1945, 1946 yıllarında gelişerek 1947 yılında Hereke, Buca, Barbaros, Antalya, Diyarbakır, Pendik, Karsbük, Samsun, Çanakkale, Bursa da ve Ordu'da, sayıları 2200 çocuğa çıkan kamp hareketlerinden zayıf bünyeli yavrularımız faydalanmış ve bu kamplara Gençlik Kurumumuzdan 20.000 ve mahalli yardımlar olarak da 70.000 lira ödenmiştir.

Bu Kurum tarafından ayrıca Genel zafiyet ve dolayısıyla vereme istidat gösteren ve yahut bu hastalığa musab bulunan 300 çocuğun sanatoryum ve prevanatoryum tedavi ücreti olarak 25.600,-lira sarfedilmiş ve bunların yol masrafları da ayrıca ödenmiştir.

Avrupanın harp felâketi görmüş bölgeler çocuklarına yiyecek ve giyecek yardımı olarak geçen yıl olduğu gibi bu yıl da, Türk çocuklarının bağışlarıyla, toplanmakta olan para ile Noelden önce yiyecek ve giyecek yardımı yapılacaktır. Bu felâketzede yavruların el yazıları ile yolladıkları masum minnet ve şükran duygularını Kızılayın ve onun Gençlik Kurumunun sahibi olan sizlere arz etmekle mütehiriz.

Aziz Yurttaşlarım:

Bir taraftan iç ve dış yardım faaliyeti devam ederken diğer taraftan harp sonu başlayan Milletlerarası Kızılaylar ve Kızılhaçlar kurullarının dünya ölçüsünde iş birliği sağlamağa matuf toplantılara iştirâk etmiş bulunmaktayız.

Bu yıl içinde:

Toplantı Yeri	Toplantı maksadı	Toplanan
Paris	Harbin tevhit ettiği felâketleri önlemek ve barışın kurulmasına çalışmak.	Kızılay ve Kızılhaçlar Dernekleri Birliği
Paris	Gençlik kurumlarını geliştirmek; milletlerarası kardeşliği ilerleterek barışın temelini sağlamlaştırmak.	Kızılay ve Kızılhaç Dernekleri Birliği Gençlik İstişare Komitesi.
Cenevre	Üye bulunduğumuz Birlik Yönelim Kurulu Kızılay ve Kızılhaçlar Birliği tüzüğüünün hazırlanmasıyle ödevli Komite toplantısına iştirâk.	Yönetim Kurulu ve içtüzük Komitesi toplantısı.
Belgrad	Harpten zarar gören dernekler arasında yardımlaşma, Dernekler arasında sağlık sahasında yardımlarını ve barışın korunmasına çalışma.	Avrûpa Kızılhaç ve Kızılayları bölge konferansı.

Toplantıya katılmak suretile Kızılaylar ve Kızılhaçların müşterek ve mukaddes ülkü birliği amacıyla bize düşen yeri almış bulunuyoruz.

Sayın Yurttaşlarım;

Kızılayımızın yeni Anasütüzüğüün kapsadığı görevlerle şu son yıl içinde yalnız Genel Merkezin yaptığı yardım ve hizmetleri kısaca arz etmiş bulunuyoruz. Bugün memleketimizde mevcut 481 Kızılay Şubesinin kendi bölge ve alanlarındaki yardımları maruzatımıza dahil değildir. Onlarla beraber milyonlara balığ olan bu yardımları karşılayacak gelirimiz endişe verecek derecede azaltılmaktadır. Bilhassa bu azalış 1946 sonundanberi hepimizi düşündürecek bir mahiyet almıştır.

Kızılayımızın umumi gelir kaynakları, doğrudan doğruya Genel Merkezin monopolundaki sıtma ve frangi ilaçlarıyla oyun kâğıtlarından ve Afyonkarahisar Madensuyundan, para bağışı, eşya bağışı, Kurban derileri, fitre ve zekât, şefkat pulu, takvim v. s. den sağladığı gelirlerle Merkez ve Şubelerimizin gelirlerinden Genel Merkeze yolladıkları % 40 lar dan ibarettir. Bunlardan doğrudan doğruya Genel kaynakları verimine de-

vam ediliyorsa da Merkez ve Şubelerimizin deha önceki yıllar tahakkuklarına göre tertipledikleri bütçelerinin tahsilat durumu maâlesef düşmüş bulunmaktadır. Bu düşü nisbeti şimdilik % 60 dır.

Savaşta ve barıştaki görevleri yukarı belirtilen Kızılayın, her hangi bir felâket anında ilk yardıma koşan biricik müessese bulunması ve bunun bütün Milletce bilinmesidir ki, yurdumuzda hiç bir yıl eksik olmıyan türlü yer ve gök felâketinde her yurttaş Kızılayı iş başında görmek istemekte; onun teselli, ümid şefkat ve yardım sağlıyan temiz bayrağını aramaktadır.

Büyük musibetler karşısında, yardım bakımından Milleti gösterdiği derin heyecan en ileri Milletlerin bile gıpta ile bakdıkları ve şahit oldukları asil olaylardır. Fakat bir taraftan memleket savunmasında her hangi bir ihtimale karşı hazır bulunmak zorunda bulunulan harp hastaneleriyle yer ve gök felâketlerine karşı muhtelif yerlerde hazır bulundurmak mecburiyetinde kalınan ecza, alât, çadır, giyecek yiyecek ve sair gibi türlü malzeme ve ihtiyaçların barış ve huzur zamanında sağlanması ve depo edilmesi icabetmekte ve bunlar için

de her yurttaşın, az çok demeden ve kendi varlığının müsadese nisbetinde Kızılaya yardım elini uzatması hem millî ve hem sosyal vazifeleri arasında bulunmaktadır. Kaldı ki deprem, subaskını, kuraklık ve yangın gibi ani olayların dışında kalan ve devamlı yardım isteyen bir sürü muhtaçlarımız ve muhtarıplerimiz vardır.

Sayın Yurttaşlarım;

Kızılay, her hangi bir sınıf ve zümrenin derneği değil, hepsinizin malıdır. O, politika cereyanlarını ve parti mülahazalarının tamamen dışında ve yalnız Türk milletin ve insanlığın acılarını dindirmek, açlarını doyurmak, maddî ve manevî yaralarını pekiştirmek amacıyla vatanı ve insanlığı şefkat duygularının kutsal kucığında sarp birleştiren en yüksek bir hayır derneğidir.

Mayası zaten hayırla yoğrulmuş olan Milletimizin bu temiz ve asil gaye etrafındaki el ve gönül birliği, Kızılayı daha yüksek ve daha yararlı bir varlığa ulaştıracaktır. Böyle bir varlığa muhtacız yurttaşlarım. Çünkü şahsi politikamız, Partimiz, dinsel inançlarımız, Milliyet ve düşüncelerimiz ne olursa savaşta ve barışta beklenmedik bir zamanda ve bilinmedik bir yerde başımıza gelecek felâketlerin acısını onun sükun ve huzur verici bayrağı altında dindireceğiz.

Sizlere, Kızılayın, sağlık ve neş'e ve yıllardanberi bin bir felâket içinde iltirap çeken bütün insanlığa da barış ve huzur dileklerini sunarım. Yurttaşlarım.

KIZILAY
Üyelerinin çokluğu ile
İftihar eder ve
Kuvvet bulur.

Soğukalma ve Nezle

Dr. Remzi Gönenç

Kışın havaların soğuduğu ilk ve sonbahar başlangıçlarında havaların düzgün gitmesi neticesi üşümekten en hafif soğukalma ve nezle bir çoklarımızı işinden geri bırakmakta gerek ferd gerekse topluluk halinde bir çok zararları mucip olmaktadır.

Hele bir az ilerlemiş soğukalma ve nezleler, yaptıkları ihtilatla küçük çocuklara ihtiyarlarda bronşit zatürrie ve daha birçok ağır hastalıklara bile sebep olmaktadır.

O halde soğukalma deyip de geçmiyelim, neden ileri geldiğini, tedavi ve korunma çareleri gözden geçirelim.

Bazı insanlar vardır ki havaların değişmesinden veya soğumasından çabuk müteessir olurlar. Ve uzun zaman ızdırıp çekerler. Bu gibi insanların en çok zahmet çektikleri rahatsızlıklar burun ve boğazlarındaki taharrüş ve zorluktur. Hastalık haddi zatında hafif ve geçici telâkki edilirse de istatistiği muntazam olan memleketlerde, meselâ Amerika'da yalnız adı nezle ve soğukalmada senede 100 milyon gün işçilik kayb olduğu tesbit edilmiştir. Bir gündeliği vasatı üç lira hesaplarsak Türkiye Devlet bütçesinin üçte biri kadar zararı dokunduğu anlaşılır. Mânevi zararı hariç, maddi zararı büyük olan çok kişinin önem vermediği bu hastalığa karşı ne yapmalıyız ki zararı azalmış olsun?

Her hastalığın mikrobi ve korunma çaresi bilindiği takdirde alınacak tedbirler de bilgi ile olur. Nezlenin mikrobi burun ve boğazda yerleşip yaşayan mikroskopla bile görülebilir (Virüs) cinsindendir.

Bu mikroplar hastalıklı kimselerin öksürük ve aksırıgile etrafa yayılarak sağlam kimselerin burunlarına ve ağızlarına havadan uçarak gelip buluşurlar.

Kışın sinema, kahvehane ve diğer eğlence yerleri gibi kapalı ve kalabalık olduğu için nezleli kimselerin akısıma ve öksürmesiyle kapalı havaya

karışarak damlacıklarla bulaşık mikroplar sağalm insanlara geçerek hastalığı meydana getirebilir.

Kışın evlerin veya dairelerin fazla ısıtılması ve havaların kuru olması da burun içindeki zarı kuruttuğu ve burun ifrazını azalttığı için de mikrobun yerleşmesine ve yaşamasına yardımcı olur.

O halde burun ve boğazda hastalığın yerleşmesine ve meydana gelmesine müsaide bir zemin olduğu için burunun içindeki zarın ve ifrazatının normal ödevlerini inceliyelim:

Burun içindeki ince kıllar soğuk havanın kanaldan geçerken tedrici ısınmasını temin eder ve akciğerlere kadar giren soğuk havayı tadil eder.

Burundaki ifrazat rutubetli tutar ve sümüğün içindeki bazı maddeler virüslerin yaşamasına mâni olur. Bu ödevlerden dolayı burun mekanizmasının nezle hastalığında büyük rolü vardır.

Burunun iç tarafındaki Ayva tüyü gibi milyonlarca kılçıkların diplerinde küçücük guddecikler vardır. Bu guddeciklerin çıkardığı ifrazat burun içindeki muhati gışai (zarı) rutubetli ve yaş tutmak içindir. Kılçıkların istikameti boğaza doğru olduğu için ifrazat da o istikamete doğru akar ve boğazı da ıslak tutar.

Bu küçücük guddeciklerin etrafında kan damarcıkları vardır. Kan damarcıklarının beslenmesi ile guddecikler çalışır ve ifrazatı yapar. Hava soğuyunca bu damarcıklar büzülür ve guddeciklere az kan gelmeğe başlar.

Soğukdan veya kapalı havanın fazla sıcaklığı neticesi kuruyan burunun iç tarafına gelen mikroplar yerleşir. Ve guddecikleri hastalandırır. O zaman burun koku almamağa, teneffüs zorlaşmağa ve aksırıklar ortaya çıkmağa başlar.

Guddelerin ifrazatında hastalığın mikrobundan korunmak için mühim rolü var demişdik.

Çünkü bu ifrazatın içinde mikropları öldürmeğe yarayan Lysozym denilen bir Enzym vardır. Hali tabiide ve Enzym hafif hamizi olduğu için nezle mikroplarını inhilâl ettirip ve mümkün olduğu kadar hastalığın meydana gelmemesine yarar.

Nezle başlayıp ilerledikçe guddeciklerin ifrazatı da azalır. Azalma nisbetinde mikrop burun içinde yerleşir ve derecesine göre hafif veya ağır nezle oluruz. Hele yorgunluk, gıdasızlık gibi vücut mukavemetini azaltan sebebler varsa daha çabuk nezleye tutuluruz.

Amerikalıların meşhur bir darbi meselinin hatırlatmak yerinde olur. Bir gram koruyucu ilaç bir kilo tedavi ilacından daha ucuz ve hafiftir. Bu darbi mesele uyularak nezle için de hastalığa tutulmadan koruyucu tedbirlere baş vurursak süresi ve zararı da o nisbette azalmış olur.

Makinalarda dahi bakım az olur ve gerekli benzin ve yağ yetecek kadar konmazsa motor ya yanar veya bozulur. Bir otomobil radyatöründe su azalırsa motorün yanma tehlikesi o nispette çoğalır. Bozulan makina tamirhaneye gönderilir.

İnsanlar da hastalığa tutulmamak için vaktinde onan radyatörün suyu gibi gereken korunma çarelerine baş vurmak icabeder. Hastalık meydana geldikten sonra da hemen doktora veya bir hastaneye müracaat edilerek hastalığın ilerlememesine çalışmak de yerinde bir tedbirdir.

Nezleye tutulmamak için koruyucu tedbirler nelerdir?

Üşümek, yorulmamak, muntazam gıda almak ve istirahat etmek. İstirahat- Vücudun yorgunluğunu gidermek ve mukavemetini artırmak için büyük insanların en aşağı günde sekiz saat uyuması lâzımdır. Kumar, eğlence, fazla çalışma gibi başka başka sebeblerle yeteri kadar uyumamak vü-

çudu hastalığa müstaid kılar ve çabuk nezleye tutulmasına saik olur. Salgın zamanlarında havası kapalı yerlerde eğlenmek ve vakit geçirmek tehlikeyi çoğaltır.

İdman ve ekzersiz — Vücudun kan deveranını intizama koymak ve vücutta toplanan ve işe yaramıyan maddeleri harice ifraz için idmanın çok faidesi vardır. Her gün açık havada ve pencereleri açık yerlerde 30 dakika kadar beden hareketi veyahut yürüyüş gibi idmanlar hastalığa karşı mukavemeti artırır.

Güneş ışığı - Müsaid havalarda ve zamanlarda güneş ışığı ihmal edilmemelidir. Güneş ışığına usulünde mâruz kalan vücutlar birçok hastalıklara mukavemet ederler. Güneşe mâruz kalan vücutlarda beyaz kan kürecikleri çoğalır ve mikroplara karşı mukavemeti artırır. Müsait mevsimlerde çıplak vücutla ve plâjlarda deniz banyosu yapmak sağlık bakımından çok önemli bir tedbirdir.

Muvazeneli yiyecek - İnsan vücudunun birçok hastalıklara mukavemeti için muvazeneli yiyeceklerin çok önemli rolü vardır. Vücudun yıpranan dokularını tamir için yetecek kadar Protein yenmelidir. Her gün bir kilo vücut ağırlığı için bir gram Protein almak gerektir. Protein maddesi de en ziyade et ve balık gibi yiyeceklerde bulunur. Fazla nişastalı, ve yağlı hazmı güç gıdalardan az yemelidir. Bu gibi yiyeceklerin hazmı güç olmakla beraber vitaminden fakirdirler.

Süt ve süttten mamûl yiyecekler, sebzeler, meyveler, yumurta, çok faydeli gıdalardır. Vücutta biriken zararlı maddelerin harice çıkarılması için mümkün olduğu kadar su ve sulu maddeler içmelidir.

Yalnız sulu maddeler arasında ispirotolu içkilerden sakınmak gerektir. Günde iki bardak limon veya portakal ve domates suyu ile dört beş bardak bayağı su içmek sağlık için faide- li ve gereklidir.

Yorgunluktan sakınmak - Fazla çalışma, haddinden fazla idman yaparak vücudu yormak hastalığa karşı istidadı arttırır. Her şeyin kıvamında olması gerektiği gibi fikirle çalışan kimselerin dimağlarını yormamaları, adele ile çalışan işçilerin veya idman- cıların da vücudun yorarak hastalığa istidadı arttırmamaları lâzımdır. Her kes programlı çalışmalı, istirahat zamanını ihmal etmemeli ve vücudu yormamağa çalışmalıdır.

Vücudu her türlü hareket derecesine alıştırmak.

Muhitin hararet derecesinin değişmesinin vücut üzerinde mühim rolü vardır. Bu değişme çok defa burun içindeki kan damarlarının büzülmesi ve az kan gelmesiyle burun iç zarının mukavemetini azaltır.

Rutubet, ıslanma havanın çabuk değişmesi ve hararetin yükselip alçalması, rüzgâr veya cereyanlarda bulunmak burun zarı üzerine bir reaksiyon yapar. Bu reaksiyonlara karşı vücudu mukavim yapmak ve çabuk müteessir olmamak için her gün soğuk su banyosu ile vücudu tedrici alıştırmak hastalığa karşı mukavemeti artırır. İlk defa soğuk suya alışmıyan vücutları tedrici az soğuk, ılık su banyoya başlayıp daha soğuga alıştırmak mümkündür.

Derinin altındaki kan damarcıkları- rındaki kanın doluşmasını kolaylaştırmak için evvelâ sıcak, sonra ılık en son soğuk su ile banyoya ve friksiyo- na alıştırmak sağlık bakımından çok yerinde bir tedbirdir.

Banyo olmiyan yerlerde evvelâ ılık su ile ıslanmış peşkirlerle bilâhare soğuk su ile ıslanmış peşkirlerle silip uğuşturmakla da bu alıştırma mümkündür. İlk kolları ve bacakları alıştırmak iki gün sonra bir az daha yukarısını tedrici olarak, beşinci, altıncı günü vücudun her tarafını bu şekilde silip uğuşturmakla mukavemeti arttırmak mümkündür.

Aşı ile korunma - Son zamanlarda nezleye karşı aşı bulunmuştur. İkinci

dünya harbinde Amerikan ordusunda aşı tatbiki sayesinde hastalığın önüne geçildiği yazılıyorsa da ne dereceye kadar müessir olduğu henüz aşı tatbiki ile hastalıktan veyahut nezleyi hafif geçirmek her halde faydadan hâlî değildir. Fakat nezle aşısı henüz pahalı ve çok miktarda istihsali güç olduğu gibi umumî şekilde tatbikine imkân olmamıştır.

Salgın zamanlarda korunmak için topluluklarda Sülfamit mürekkeplerinden yapılmış merhemler veya enfiyeler kullanılmaktadır. İngiliz ordusunda da bildiğimiz bikarbonat içine % 10-20 nispetinde katılan Sülfamit tozlarını günde iki defa buruna enfiye gibi çekmekle hastalık müddeti azaltılmış veyahut hastalığa tutulmamak için iyi sonuçlar elde edildiği öğrenilmiştir.

Çiklet gibi sakızlı şekerle karışık Sülfamit şekerlemeleri çiğnemek veyahut Sülfamitle yapılmış ağızda eriyen tabletlerden de faydalanıldığı yapılan tecrübelerden anlaşılmıştır.

En son olarak sentetik imale muvaffak olunan Pensilinden de ağız gargarası hapları yapılarak faydalanılmaktadır.

Korunma tedbirlerinin başında vücudun mukavemetini arttırmak, yorulmamak, hastalığın çoğaldığı zamanlarda topluluk olan yerlere ve hastalık olan evlere gitmemek, temizlik, ağız ve burunu mikrop öldürücü ilâçlarla yıkamak veya gargara etmek en kuvvetli ve yerinde tedbirlerdir.

Bir de allerjik dediğimiz bazı vücutların bazı maddelerden müteessir olduğu nezle vardır. Bunlar mikroplu değildir. Sırf o şahsın yalnız bir veya birkaç maddeden müteessir olmasından ileri gelme nezle ve hattâ asmalar da vardır. Bu ancak hastanın hangi maddeden müteessir olduğu tesbit ve o maddeden sakınmakla mümkündür. Meselâ bir hasta yumurtadan müteessir olursa yumurta ve yumurtalı yiyecekleri yememekle korunmak mümkündür.

Hastabakıcı Hemşire

+ Haberleri

AMERİKADA POLİO SALGINLARINDA YARDIM EDEN ELLER

İlk tarih devirlerinin en kuvvetli silâhı olan insan elleri atom devrinde de en emin silâh olarak kalmaktadır. Çünkü çocuk felcine karşı mücadelede en iyi yardım eden insan ellere aittir.

Modern fennin keşiflerine, felci önlemek ve tedavi etmek için arı arası kesilmeyen ilâç araştırmalarına

te 300 den fazla hastabakıcı temin etmiştir. 1945 senesinde felce tutuluların miktarı 2.913 iken 1946 senesinin 3 ağustosunda 5.459 a çıkmış olduğundan hastabakıcı ihtiyacı muessir bir şekilde hissedilmeğe başlandı. Savunma Bakanlığı orduya başvurarak ordu hastabakıcı hemşirelerinin Kızılhaç emrinde Çocuk felcine karşı savaşa katılmalarını rica etti. Bu yolda çalışmak isteyen hemşireler, Kızılhaç vasıtasıyla muhtelif Kızılhaç şubelerine gönderildiler.

Bu salgının devam ettiği müddetçe lüzum görülen hemşireler, Kızılhaç aracılığı ile bulunacak ve masrafları da "Çocuk Felcine Karşı Milli Teşekkül" tarafından ödenecektir.

Hemşireleri. Çocuk felci sahalalarına Kızılhaç kamyonları taşımakta ve yiyecek temini mümkün olmayan yerlerde, Kızılhaç kantin servisleri, hemşirelere günde üç defa yemek vermektedirler.

İhtiyaç hissedilen hastane malzemesi, buz maskesi, çocukların gecelik elbiseleri, hastane gömlekleri, operasyon gömlekleri, battaniye ve yatak çarşafı da Kızılhaç tarafından temin edilmektedir.

Harpten dönen Amerikalı hasta bakıcı hemşireler şimdi de nazik ve şefkatli elleriyle çocuk felcine karşı savaşa girişmişlerdir.

Japon Kızılhaçı hesabına tâhsil eden hasta bakıcı hemşireler, yorucu bir çalışma sonunda aldıkları diplomalarını neşeli olarak tetkik etmektedirler

rağmen, hasta bakıcıların meharretli ellerinin müspet tesiri başta gelmektedir. Kası takallüslerine sıcak yastıkların devamlı surette tatbiki, çocuk felclerinde çok önemli rol oynamaktadır. Hemşire eksikliği karşısında faaliyete geçen Amerikan Kızılhaçı bir hafta zarfında 12 eyalet-

ARJANTİN KIZILHAÇININ HASTABAKICILIK FAALİYETLERİ

Hastabakıcı mektepleri:- Arjantin Kızılhaçı kurulalı beri, hastabakıcı Okularından diploma alanların sayısı 3500 ü bulmuştur. Halen Arjantin Cumhuriyetinde mevcut 50 Hastabakıcı mektebinde 1000 talebe bulunmaktadır.

**Kızılay
Karagün
Dostudur
O'NU UNUTMA!**

Sağlık Bilgileri ve Tıpta Yenilikler

HASTA CİĞERLER İÇİN YENİ TEDAVİ USULÜ

Her iki ciğeri de durduran yeni bir terapi usulü sayesinde ileri, verem derecesine erişmiş ve tedavisi gayri mümkün addedilen 10 hastadan 6 sınıf hayatı uzatılabilmektedir.

İnsanı, iradi bir şekilde nefes almasını durdurmak sayesinde yaşatan bu hayterler verici tedavi usulü, Columbia Üniversitesi profesörlerinden Dr. Alvan L. Barach tarafından keşfedilmiş ve Newyorktaki Presbyterian Hastanesinde yatan bazı hastalara bizzat kendisi tarafından tatbik edilmiştir.

Tedavi gören ilk 10 hasta, iki ciğerlerinden hastalığa tutulmuşlardı. Hastaneye girdikleri zaman, birkaç haftadan fazla yaşayamayacakları tahmin edilmekte idi. Lâkin, bir iki kere bu yeni usule göre tedavi edildikten sonra, bunlardan altısı bariz bir şekilde iyileşmeğe yüz tutmuştur. Ateşleri inmiş, öksürükleri durmuş ve kilo almışlardı. Evlerine dönüp, normal faaliyetlerde bulunmalarına müsaade edilmiştir.

Bir zamanlar, güneş banyosu verem tedavisi hususunda eşsiz derecede müessir telâkki olunuyordu, fakat bugün, mütahassıslar, fazla ultra-viyole şuanın zararlı olacağını iddia etmektedirler. Dr. Barach'ın usulü, her 2 ciğere de tam istirahat vermektir. Bu, her 2 ciğeri de durdurarak hastayı yeni bir nefes cihazı vazifesini gören çelik bir mahfazanın içine sokmakla mümkün olabilmektedir. Hava bu mahfazaya bir elektrik prizine bağlı olarak işletilen bir tulumba tertibatı sayesinde sokulup, mahfazaya dahil bulunan hastanın başına varmaktadır. Baş, ayrı bir bölmeye yerleştirilmiş ve bu bölme âdetâ bir yaka vazifesini görmektedir. Bu kısım ile mahfazanın

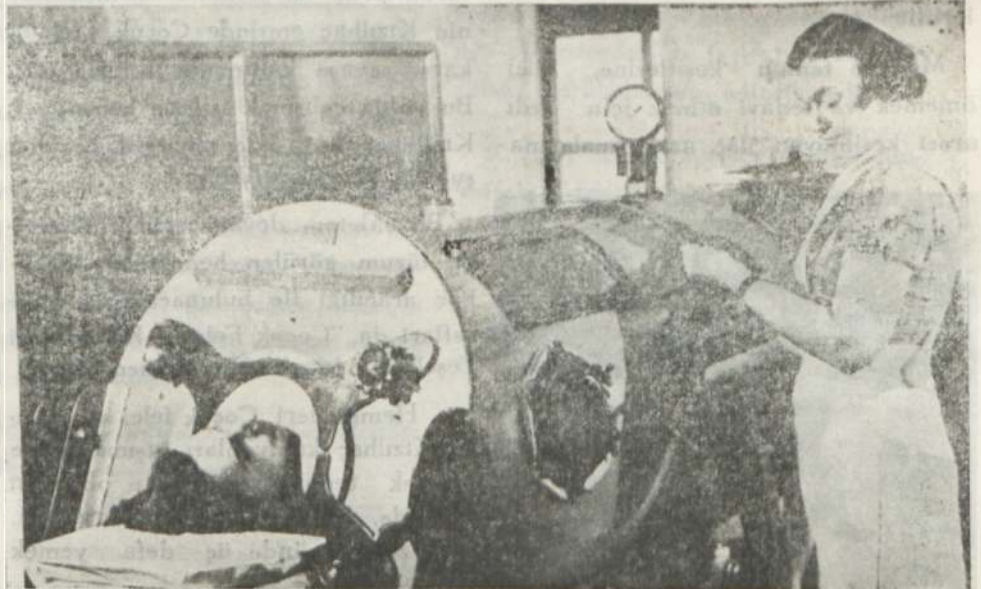
mütebakisi arasında havanın, vücudun diğer kısımlarına erişmesi için bir delik bulunmaktadır. Bu suretle hava, burun deliklerinden geçmekte ve ciğerlere, göğse vurduğu anda erişmektedir, yani ciğerlerin içindeki ve göğsün dışındaki hava tazyiki aynı olmaktadır. Bunun içindir ki, vücudun bulunduğu mahfazanın içinde vukubulan tazyik değişimleri, göğsü müteessir etmemektedir.

Dr. Barach'ın "tevizin edici tazyik odası" sayesinde 60 santimetre küb

uğultu işitmektedirler, fakat, buna da lâstikten kulaklık takmakla mâni olunabilir.

Bu usulün en mânidar ve en beklenmedik neticesi, dimağı ve sinirleri dinlendirmesidir. Tedavi edilenler odada hareket etmek veya sigara içmek ihtiyacını hissetmemektedirler. İllerde yeni terapinin sinir hastalıklarını tedavi etmek hususunda kullanılması muhtemeldir.

Esas olarak tedavi, 4 ay sürmektedir. Dr. Barach'ın hastalarından

Verem tedavi Cihazı Çelik CİĞER

hava, hastanın ciğerlerine her dakika içinde 18 kere dolup boşalmak adır ki, bu, normal nefes alma halindeki hava alıp verme süratine müsaavidir.

Dr. Barach, bu usulün vucuda icabettiği kadar oksijen temin etmekte olduğunu keşfetmiştir. Ciğer hareketinin durdurulması, kan devranına hiçbir surette müdahale etmemektedir. Vücuttan istenilmedik bir tesir vuku bulmaktadır. Bazı hastalar, mütenavip alçak veya yüksek tazyik dalgaları yüzünden kulaklarında bir

biri, insanın ciğer dinlenmesi sayesinde nasıl ölümden kurtarılacağına dair mükemmel bir misal teşkil etmektedir. 4 aylık tedaviden sonra 17 kilo almış, ciğerlerinin yaraları tamamiyle kapanmış ve hastalığın emarelerinden hiçbirisi kalmamıştı. Adam, normal yaşayış tarzına avdet ederek, 4 senedenberi buna muntazaman devam etmektedir.

Dr. Barach, daha ileri ilmi araştırmalar yapmak niyetindedir. Bugün ise, usulünü verem başlangıcında olanlara tatbik ediyor.

ŞEKER HASTALIĞINDAN MUZTARIP OLAN HASTALAR, B VİTAMİNİ İLE TEDAVİ EDİLİYOR

Bundan yıllarca evvel B vitamini kompleks'leri alınmadığı takdirde vücudun, şeker ve nişastayı iyi bir şekilde kullanamıyacağı telâkkisi herkes tarafından kabul edilmişti. Aynı zamanda, şeker hastalıklarında kâfi miktarda B vitamini verildiği takdirde, deha az ensülin'e lüzum olacağı tesbit olunmuştu.

Nevyork'taki Bet Israel ve Gouverneur Hastahaneleri doktorlarından Morton S. Biskind, ve Herbert Schreir, bu ip uçlarında hareket ederek, müşahedelerinin sonunu "Tıbbi ve Cerrahi Denemeler Dergisinde" neşrettiler. Elde edilen sonuçlar, gayrikabili ictinaptır. Şayet, şeker hastalığından muztarip olanlar bira mayası, karaciğer hülâsası şekillerinde B vitamini aldıkları ve bu kürler de enjeksiyonlarla takviye edildiği takdirde, ensülin miktarı azaltılabilir; hatta, bazı vakalarda büsbütün terkedilebilir.

Biskind ve Schreir, vucuda ensülin hazırlayan pankreası, deneme yaptıkları hayvanlardan çıkardıkları ve bunun yerine ensülin şırınga ettikleri zaman, "dextrose" şeklindeki şekerin organizma tarafından matlup olan şekilde dağıtıldığını büyük bir hayranlıkla müşahade etmişlerdi.

Pankreas yerine karaciğer çıkarıldığı ve "dextrose" şeklinde kâfi miktarda şeker, tedricen verildiği zaman, kan muayeneleri fazla miktarda "dextrose" verildiği andaki aynı tolerans münhanisini göstermişti.

Kara ciğer sakatlandığı takdirde, hayvanlarda şeker hastalığı inkişaf etmektedir. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, ensülin'in en ziyade tesir ettiği karaciğerdir.

Biskind ve Schreir'e göre, bütün bunlar şeker hastalığının yalnız ensülin noksanlığından mütevellit bir illet olmayıp, aynı zamanda karaciğerin iyi bir şekilde faaliyet göstermemesinden husule gelen bir rahatsızlık olduğuna delâlet etmektedir. Pankreas, kâfi miktarda ensülin istihsal edebilir, fakat, bozuk karaciğer mekanizması bunun lâayk vechile

kullanılmasına mani olabilir. Bu takdirde, yardımcı ensülin, sakatlanan karaciğeri tanzim eder; ve karaciğer de iyi olduğu zaman ensülin artık normal olarak vazifesini görür.

Biskind ve Schreir, noktai nazarlarını 2 yıllık devamlı bir klinik çalışması, 92 diyabetik hasta üzerinde yaptıkları etüdler sonunda ispat ettiler. Bütün bu vakalardan hemen hepsi, B vitamini noksanlığını gösteriyordu. Hemen hemen bütün hastalar, B vitamini ile tedavi edildikleri zaman, iyileşme tezahürleri göstermişlerdi. Bir kaç vakada, evvelce kullanılan ensülin miktarı azaltılamamış, diğer birkaçında ise, tamamen terkedilmişti.

Biskind ve Schreir, hastalarına ağızdan alınmak suretiyle büyük miktarlarda Thiamin, Riboflavin, Niacin, Pyridoxine ve asid folik veriyorlardı. Bütün bunlar, B vitamini kompleksleridir. Bundan maada hastalara bira mayası, karaciğer hülâsası, kurutulmuş karaciğer veriyorlardı. Ayrıca, ihtiyaç hissedilince bu terkipler C ve B vitaminleri enjeksiyonlarıyla takviye ediliyorlardı.

Biskind ve Schreir diyorlar ki: "Tecrübelerimize istinaden karaciğerle ağızdan yapılan tedavi ve bilhassa kurutulmuş karaciğer tedavisi, en iyi bir kürdür. Fakat bunlar üzerinde uzun zamanlar çalışmamız lâzımdır."

KANSERE DAİR

Dr. Harlow Shapley'e göre, Fransa'da Normandie sahillerine Birleşmiş Milletlerin çıkarma yaptıkları 11 gün zarfında, vasati olarak günde 300 Amerikan eri ölüyordu. Bu meyanda kanser, bu cephede her gün 400 eri öldürüyordu. Birleşik Amerika'da yabancı düşmanlara karşı yapılan savaş masraflarının her 1.000.000 dolarına kanser savaşı için 2 dolar isabet etmektedir.

KARBON XIII — YENİ KANSER DETEKTİFİ

"The New-York Times" gazetesinin bildirdiğine göre, Birleşik - Amerika'nın en mühim müesseselerinden "Sunoil Co." ve "Houldry Pro-

cess Corporation"un laboratuvarlarında, atom bombasının imalinde çalışan belli başlı Amerikan bilginlerinin yardımı ile, kanser ve bunun gibi metabolik hastalıkların sırlarını etüd edebilmek için kullanılacak olan karbon XIII, ün imali hususunda ki çalışmalar bir hayli inkişaf etmiştir.

Bu ağır karbon maddesinin kâşifleri, kanserin sebebinin keşfedilmesi hususunda tıp ilmine büyük faydası dokunacağına inanmaktadırlar. Aynı zamanda bu madde, hastalığın tedavisini kolaylaştıracak, ona sed çekecek ve vücuttaki kimyevi tahavvülleri kimyagerin müşahade ve etüdüne arzemesinden dolayı, tıp ilminde Röntgen kadar faydalı bir âlet olacaktır.

Yine bu bilginlere göre, biochimique araştırmada, karbon XII bütün canlı cisimlerin başlıca uzvi faaliyetlerinin sırlarını meydana çıkardığı gibi, metabolik hastalık safhalarından olan kanser, şeker hastalığı, damar sertliği ve kalp hastalıklarının sebeplerini de açıklayacaktır.

Alelade karbondan tefrik edilmeyen karbon XIII, canlı nesicler tarafından massedilir ve adi karbonlar gibi metabolik safhalara tâbi olur. Adi karbon, faaliyetlerin esas olan muğlak kimyevi tahavvüllere tâbi olurken asla takip olunamaz. Halbuki karbon XIII, "Mas-spectrometer" denilen elektrik cihazı vasıtasile kolaylıkla takibolunabilir.

Bundan başka, Karbon XIII ün atomik ağırlığı, 12 olan şeker, alkol ve bunun gibi binlerce karbon halitalarını imal etmek hususlarında kullanılabileceği de izah edilmektedir. Atom ağırlığı 13 olan bütün karbon terkipli nebatların yetiştirilmesi hususunda kullanılabilirler.

Bu terkipler ve sebzeler, insanlar da dahil, yaşayan organizmalara şırınga edildiği veya bunlar tarafından yenildiği takdirde, vücut faaliyetlerini keşfedecek olan lüzumlu arayıcıyı ihtiva etmiş olurlar.

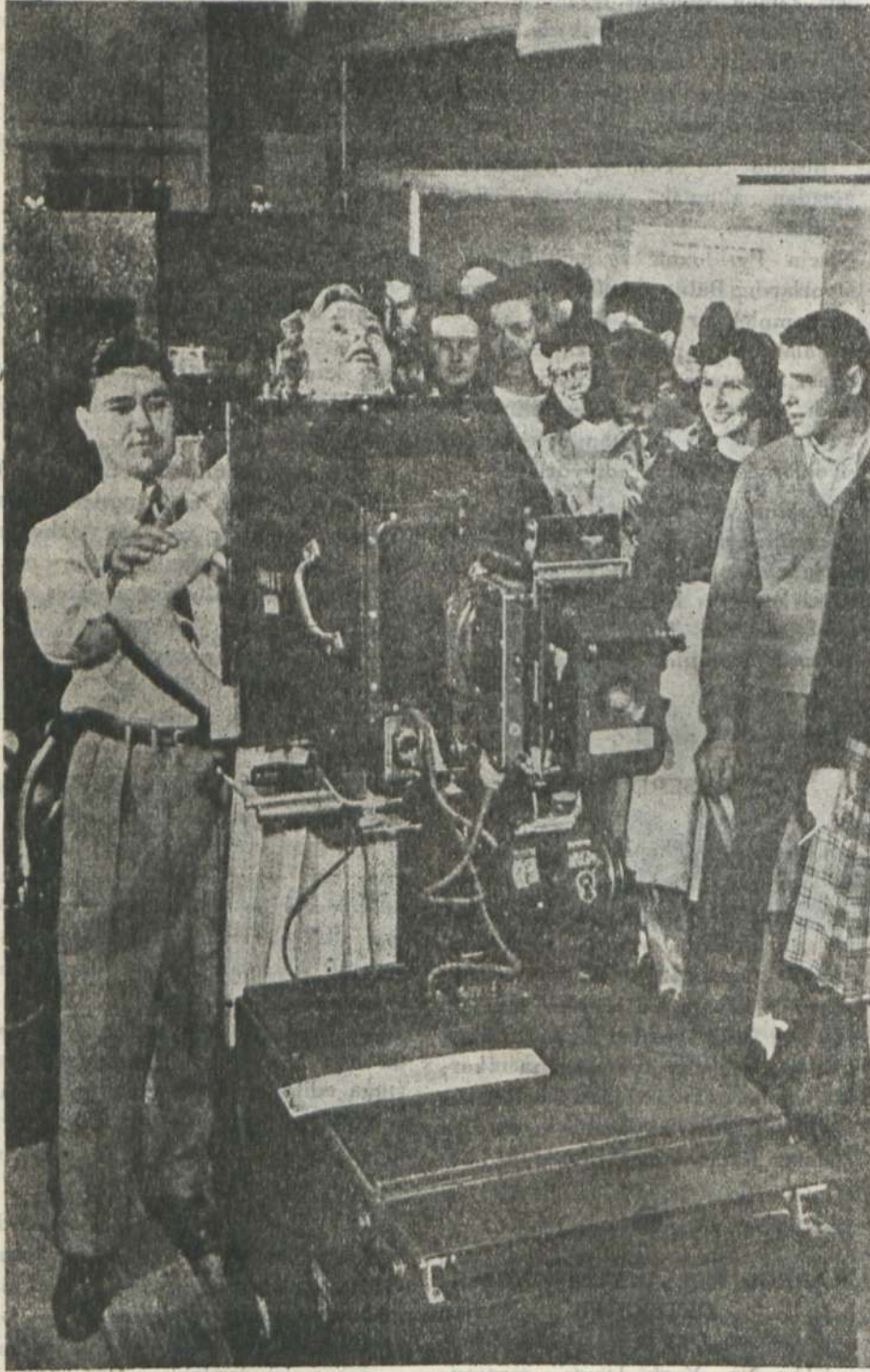
İki yıllık araştırma devresinde Karbon XIII, yılda ancak 14 gram olarak imal edilmiştir. Yine bu bilginlerin iddia ettiklerine göre, bu zamana kadar ancak tahmin edilen, yaşayan cisimlerdeki yağların yırtılması hadisesi, çok cüzi miktarda Karbon XIII ün kullanılmasıyla keşfolunmuştur.

Amerika'da kütlevî röntgen muayeneleriyle veremle savaş

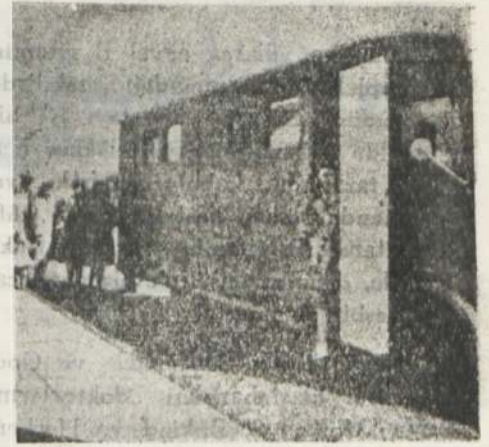
Son zamanlarda bir çok memleketlerde, topluluk olan yerlerde, hatta büyük şehirlerin mahallelerini bölgelere ayırarak halkı seri usullerle radyofotoğrafi denilen röntgen muayenesinden geçirerek vereme müsait olanları ve gizli veremlileri aramak-

ta ve teşhis koyarak tedaviye almak-
tadır.

Amerikada Minneapolis şehrinde bu muayenenin temini için halk arasında yapılan propaganda ve muayene-
neye gösterilen rağbeti tebaruz ettiren bazı resimleri koyuyoruz:

Röntgen muayenesini neş'e içinde ve sıra ile bekleyen halktan bir görünüş

Seyyar röntgen cihazı ve ekibi

Herkesin parasız röntgen muayenesi yapıldığına dair ayaklı afiş propagandası

Evlere bırakılan süt şişeleri üzerine parasız röntgen muayenesine davet için konulan etiketler

Kızılay ve Kızılhaç

+ Haberleri C

Kızılay Haftamız

29 Ekim - 4 Kasım 1947 Kızılay haftası olarak kutlanırken, Derneğimizin kuruluşunun 70 inci yıl dönümünü de kutlamış bulunuyoruz. Bu haftanın Kızılay bakımından canlı geçmesini temin için, Kızılay Genel Merkezi uzun bir genelge hazırlayarak Şubelere göndermiştir. Haftamız ile yakından ilgilenen İçişleri Bakanlığı da Idare Amirlerine hususi bir

Kızılay davasının halka anlatılması ve sayın halkımızın şükranla karşıladığımız yardım ve yakın ilgilerinin devamını ve artmasını sağlamak maksadıyla, Genel Merkez Kurulu Vezne denetçisi Ankara Milletvekili Dr. Naki Cevad Akkerman, Erzinca Milletvekili Behçet Kemal Çağlar, Kızılay Genel Müdürü Dr. Remzi Gönenc ve Muamele Müdürü Reh-

sevdirmek için hazırlanan 3-5 dakika süreli filmlerden 60 tanesi Yurdun muhtelif yerlerindeki Şubelerimize gönderilmiş ve sinemalarda halka gösterilerek, halkımızın Derneğimize karşı olan bağlılığı artırılmıştır.

Türk Hava Kurumu uçakları bu sene 29.10.1947 ve 3.11.1947 de olmak üzere 2 defa Kızılay Genel

Kağızman Şubemizin Rozet dağıtımı

genelge göndererek kanuni mevzuat dairesinde davamızın desteklenmesini tavsiye etmek lütfunda bulunmuşlardır.

mi Argon tarafından radyo konuşmaları yapılmıştır.

Kızılay'ın çeşitli çalışmalarını halka tanıtmak ve Kızılay'ı daha çok

7/9/47 de Yalovada tertiplenen sünnet düğünü

Merkezi tarafından hazırlanan vecizeleri Ankara'nın kalabalık yerlerine atmışlar ve bu suretle Türk semalarının çelik kanatları, karagün dostu Kızılay davasını desteklemek lütfunda bulunmuşlardır. Esasen Yurt müdafaasının temeli, Vatan uğrunda beraber yaşamakta ve gerekirse beraber ölmekte değilmi?

Muhtelif şubelerimizden aldığımız raporlara göre yurdun her tarafında canlı bir çalışma yapılmış ve mahallin hususiyetlerine göre çeşitli sahalarda önemli faaliyetler gösterilmiştir.

Rozet dağıtılmış, temsil yapılmış, konser verilmiş, eğlence v. s. tertiplenmiş, aydınlatılmış; hem de Kızılay'a yardım sağlanmıştır.

Derneğimize yapılan bağışlar

Kızılay'ın bütün âfet ve felâketlerde yurttaşların yardımına koşup onlara elinden geleni yapması, kadir bilir kardeşlerimiz üzerinde çok müsbet tesir yapmaktadır. Bu yüzden Kızılay sevgisi gün geçtikçe artmakta ve dolayısıyla Derneğimize yapılan ba-

havayı buğday ve arpa Derneğimize teslim edilmiştir. Bu değerli bağışı yaptıktan sonra hakkın rahmetine kavuşan Bay Mustafa Ali'yi hürmetle anarız.

Karagün dostu olan Derneğimizin yerinde yapılan yardımlarını gören, her felâket ve âfette bütün imkân ve vasıtalarıyla Kızılayı hazır bulan yurttaşlarımız her fırsatta, her çeşit yardımlarını esirgememektedirler. Son günlerde Bozüyük İlçemize bağlı olan Dodurga Bucağı halkı, aralarında 100 lira tutarında buğday toplayarak Derneğimize bağışlamışlardır.

Sayın köylü kardeşlerimizin bu güzel hareketleriyle iyi bir örnek verdiklerinden dolayı, kendilerini tebrik eder ve teşekkürlerimizi sunarız.

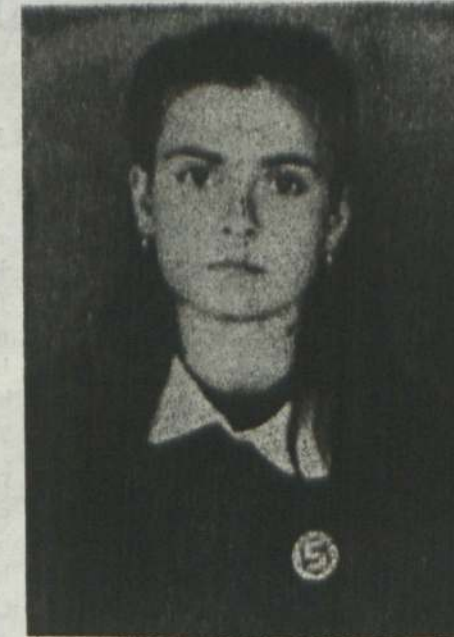

Sürekli Üye: Bn. Emine Türker

ğışlar da çoğlamaktadır. Çumra'nın Dinek Bucağına bağlı Mehmet Ali Köyü halkından Gök Mustafa oğullarından Bay Mustafa Ali 4 parçadan ibaret 10 dönümlük tarlasını Kızılay'a bağışlamıştır. Satış tutarı olan 330 lira ile icar bedeli olan 30,5

Sürekli Üye: B. Mustafa Türker

CEVRIYE KIREÇ

nemli bir rolü olan sanat meselesini de takdir etmekten geri kalmamış ve sa-

nat sevgisi ile tanınan Cevriye Kireci Sanat öğretmeni yetiştirmek üzere Savaştepe Enstitüsüne yazdırmıştır.

Havran Şubemizden ayakkabı alan
Halit Oruç

Bu öksüz, fakat çok zeki olan öğrencinin örnek bir şekilde yetiştirilmesinin iyi bir tesir yapacağına şüphe etmiyoruz. Hayırlı başarılar dileriz.

Havran Şubemizden ayakkabı alan
Kadri Gemici

Katıldığımız Milletlerarası Kızılay ve Kızılhaç Toplantıları

Cenevre Toplantıları

Cenevre'de 11-19 Eylül 1947 tarihinde Kızılay ve Kızılhaç Dernekleri Birliğinin bir kaç kurulu toplantılar yapmış ve bu toplantılarda Derneğimizi Genel Kâtip Sayın Ziya Yörük temsil etmiştir.

1 — Birlik içtüzüğünü hazırlama komisyonu toplantısı.

Birlik iç tüzüğünü hazırlamakla ödevli Komisyon 11-16 Eylül 1947 de toplanmış. Birlik Genel Sekreterliğince hazırlanan tasarıyı esas olarak ele almış. Derneklerin ve bilhassa Derneğimizin teklif ve düşüncelerini gözönünde bulundurmak, Yönetim Kurulunun gelecek oturumuna sunmak üzere 15 maddelik yeni bir tasarı hazırlamıştır.

2 — Yönetim kurulu toplantısı:

Bu toplantıda şu meseleler hakkında karara varılmıştır.

1947 Mayısında Paris'te yapılan toplantının özeti onandı. Ve tutanakların esaslı şekilde hazırlanması için 4 kişilik bir tâli Komisyon teşkil edildi.

Suriye Kızılayı, Lübnan ve Filipin Kızılhaçları Birlik üyeliğine kabul edildiler.

Kızılay ve Kızılhaç Dernekleri Birliğinin faydalı olup olmadığını tetkik edecek bir komisyon teşkil edildi.

1948 senesi bütçesi onaylandı.

Birliğin sulh ile uğraşması için Derneğimizin de üye seçildiği dokuz üyeli bir komisyon kuruldu.

Kızılay ve Kızılhaç Dernekleri Birliğiyle Birleşmiş Milletlerin müasebetleri mevzuunun hükümetleriyle temas etmek ve düşünceleri öğrenilmek üzere Kızılay ve Kızılhaç Derneklerine yazılması kararlaştırıldı.

Yönetim Kurulunun toplu olmadığı zamanlarda, bu Kurulun yetkilerinin Başkan tarafından kullanılmasına karar verildi.

Tâli Komisyonun hazırlıyacağı içtüzük tasarısının Kızılay ve Kızılhaç Derneklerine gönderilerek fikirlerinin sorulmasına ve sonra toplanacak Yönetim kurulunun gündemine alınmasına karar verildi.

Belgrad Toplantıları

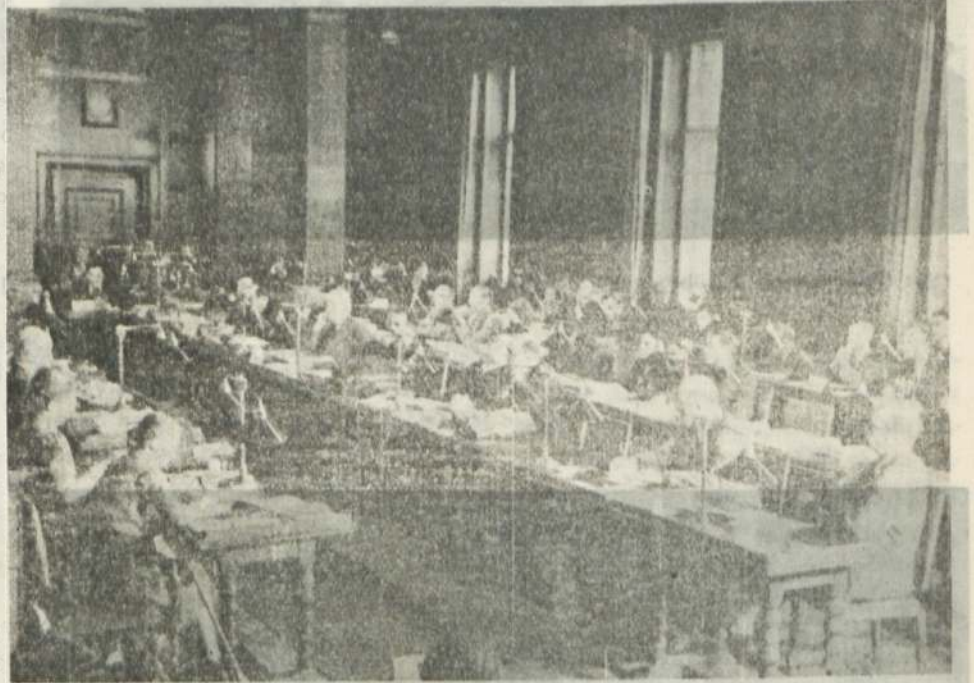
Avrupa Kızılay ve Kızılhaçlarının Bölge konferansı 24 Eylül - 1 Ekim 1947 de Belgrad'da toplanmış ve bu konferansta Derneğimizi Kızılay Genel Merkezi, Milletlerarası İşler Müdürü Nedim Abut temsil etmiştir.

Bu konferansta şu kararlar alınmıştır:

1 — Yardım isteyen Dernek Kızılay ve Kızılhaç birliğine etraflı bilgi vermeli, yapılacak yardım çok acele olursa doğrudan doğruya yapılmalı fakat Birlik haberdar edilmeli.

4 — Yardım eşyasının Gümrükten muaf tutulması, müntefi memleketlerde ve transit yardım eşyası için nakil kolaylıkları sağlanması hususunun hükümetlerine, Temmuz 1946 da Oxford'da kabul edilen 13 No. lu kararın D ve E maddelerine ve keza Oxford'da alınan ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul edilen 1 No. lu karara göre müracaat etmelerini ve desteklenmeleri için Kızılay ve Kızılhaçlar Birliğini haberdar etmeleri.

5 — Yurtlarından uzaklaştırılanların Yurtlarına iadesi için her vasyata başvurmaları aynı zamanda

Belgrad Konferansında Genel Kurul toplantısı

2 — Bağışı alan Dernek Memleket ihtiyaçlarını en iyi bilecek durumda olduğundan, dağıtım ve memleketi içinde nakil işlerini yapmalıdır.

Bağışta bulunan Dernek ancak, müntefi Derneğin mutabakatını aldıktan sonra, dağıtımla ilgilenecek delege gönderebilir.

3 — İkinci cihan harbinde tecavüze uğrayan memleketlere esaslı yardım yapılmalı ve bunlar Kızılay ve Kızılhaç prensiplerine uygun olarak dağıtılmalıdır.

Hükümetleri nezdinde teşebbüste bulunmaları.

6 — İkinci dünya savaşında Almanya'ya sürülen çocukların derhal ailelerine iadesine çalışılması.

7 — Bazı Derneklere isnad olunan ağır ithamların Kızılay ve Kızılhaçlar Birliği Yönetim Kurulu tarafından tahkiki.

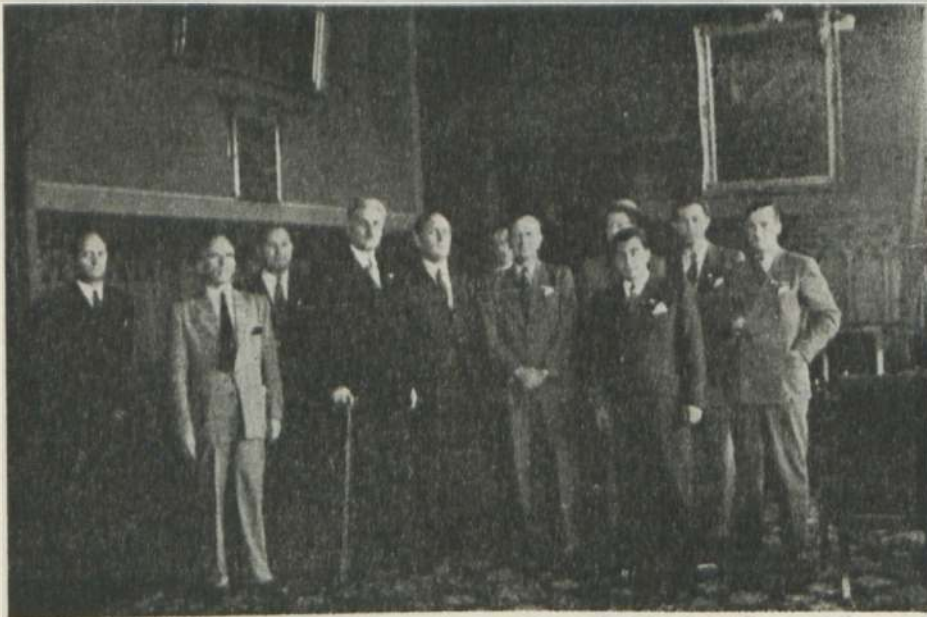
8 — Harpten zarar gören Ülkelerde çocuk ölümüne, sıtma, verem, kanser v. s. hastalıklara karşı savaş katılmak ve harp malûllerinin ev sıkıntılarını telâfiye çalışmak.

9 — Belgrad'da toplanan Avrupa Kızılhaçları Bölge Konferansı, barış lehinde yapıcı çalışma konusunda Kızılhaçlar Birliği Genel Kurulu tarafından kendisine verilen ödevi yerine getirmek maksadiyle Birlik Sek-

reterliği tarafından sarfolunan gayretleri memnurlukla kaydeder ve bu konudaki gayretlerin Millî Derneklerde de devam ettirilmesi ve mümkünse artırılmasını diler.

Milletlerarası Kızılhaç günü dolayısıyla Macar Kızılhaçının ziyareti.

Milletlerarası Kızılhaç günü dolayısıyla Macar Başbakanı Dinyeş tarafından kabul edilen Heyet.

TÜRK KIZILAYININ ENDONEZYALI HASTA VE YARALILARA BAĞIŞI

Bay Başkan

Türk Güneysu vapuru ile İskenderiye yolu ile Endonezyalı hasta ve yarahlara 7.050 T.L. değerinde aşağıda yazılı tıbbi malzeme yardımını zı bildiren 14 Ekim 1947 tarihli nazik mektubunuzu aldığımızı bildirmekle şeref duyarız.

Bu yardımın "Egyptian Mission to Indonesia"nın delâleti ile Endonezyaya sevk edilmek üzere Kahiredeki Delegasyonunuza gönderildiğini memnurlukla öğrendik.

Endonezyalı hasta ve yarahlara yaptığınız bu âlicenap jestiniz için Cemiyetinize candan teşekkürlerimizi sunarız. Bu işe müteallik, müteferrik malûmat, yardımların koordine edilmesi için sene sonundan evvel yayınlanacak olan gelecek "Bulletin d'Information"ımızda neşredilecektir.

Yüksek saygınızı teyide müsaadelerinizi rica ederiz. Bay Başkan.

4000 Harp paketi
10.000 Sargı bezi
2.500 M² Gaz idrofil
0.200 Kgm. Pamuk
5 Kgm. Sulfadiazine

MISIR'A GÖNDERİLEN SAĞLIK EKİBİ

Mısır'da çıkan kolera salgını bütün dünyaca önemle takip edilmekte ve dâvası insanlık olan Kızılay ve Kızılhaç dernekleri bu konu ile ciddi surette ilgilenmekte, elinden gelen yardımı yapmaktan çekinmemektedirler. Derneğimiz de bu hususta gereken hassasiyet ve sempatiyi göstermekten geri kalmamış 160.000 kişilik kolera aşısı ile birlikte Dr. Turan Gönen'in başkanlığında 6 kişilik sıhhi ekibi 25.10.1947 de bir özel uçakla Mısır'a göndermiştir.

BULGARISTANA GÖNDERİLEN KİNİN

Kızılay ve Kızılhaçın kuruluşundaki gayeler ırk, din, dil ve renk farkı gözetmeksizin insanların ıstıraplarını dindirmek, onları sıhhatli ve mesut yaşatmaktır. Eğer bu ülkü ile yetişen insanların miktarı dünyada çoğunluk sağlayabilirse, Kızılay ve Kızılhaç bayrakları altında birleşen bu insanlar dünyanın refah ve saadetini bu zaviyeden görerek insanlığı her türlü felâket ve âfetten kurtarmaya çalışacaklardır. Buna canlı bir misal mi arıyorsunuz? İşte Türkiye Kızılay

Derneğinin ve bütün Bulgar milletinin, bu pek asil ve muhteşem alıcenap jestinize karşı en samimi minnet hislerini sunarız Bay Başkan.

Bize göndermek lütfunda bulduğunuz ilâç, son zamanlarda memleketi harabeden korkunç feyzanların kurbanı olan bir çok felâketzedelere yardım etmemize ve böylece, hayli sefalet ve ızdırabı dindirmemize imkân verecektir.

Diğer taraftan, jestiniz, kardeş Kızılhaç Dernekleri arasındaki Milletlerarası tesanüt ve karşılıklı yardımlaşmanın, paha biçilmez değerini bizlere bir kere daha ispat etmiş oluyor.

Bay Başkan, size ve Derneğinizin bütün üyelerine bir kere daha canlan teşekkürlerimizi sunarken, hürneti mahsusamızın teyidinde müsaaderinizi rica ederiz.

Başkan

İNGİLİZ KIZILHAÇINDAN ALDIĞIMIZ TEŞEKKÜR MEKTUBU

*Children's Convalescent Home
Woodhouse Eaves
Nr. Laughbarough
28.8.1947*

Sayın Bay,

Çocuk nekahathanesi için gönderilmiş olan çok değerli hediyeleri alan Wolley Derby'inin teşekkürlerini bildirmek isterken sözü geçen bağışların vasıl olduğu dünkü günde ne kadar heyecanlı olduğunu tasvir edecek kelime bulmaktan aciz bulunuyoruz. Bizi düşünmek lütfunda bulduğunuzdan dolayı minnettarız. Gelecek aylar içinde bunlardan faydalanacak olan küçükler adına en ıvık teşekkürlerimizi bildiririz.

Gönderilen şekerle bol bol reçel ve komposto yapmak istiyoruz. Mutfak işlerini idare edenler hiç bir zaman reçel yapmağı düşünmemişler iken, şimdi plânlarını değiştiriyorlar, çünkü şekerin muvazalatını işiten bir arkadaşımız tam bir saat sonra bir yük elma göndermiş olduğundan bu işe derhal başlayabileceğiz.

Bağışlanan şeker, en çok ihtiyaç hissettiğimiz bir zamanda geldiğinden kıymeti çok büyük olmuştur.

Teşekkür ederiz! Teşekkür ederiz! Teşekkür ederiz!!

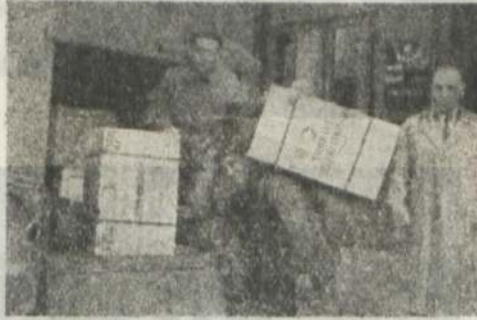
İmza: *Dorothy M. Palme*
Daire Müdürü

Mısıra giden Ekip teşyi edenler arasında

Kolera ile Savaşmak için Mısıra giden Ekip teşyi edenlerle birarada

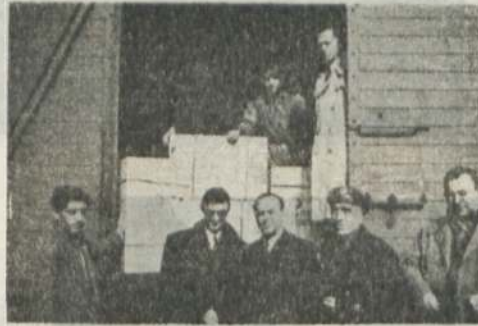

Bulgaristana gönderilen Kinin kamyonu yükletirlerken.

Mısıra gönderilen Kolera aşısı ve Serumları

Derneği, Bulgaristan'da su baskınları dolayısıyla ortaya çıkan ve ciddi surette halk sağlığını tehdit eden Sıtma savaşına yardım etmek, bu insanı dâvaya katılmak için Bulgar Kızılhaçına 30 kilo kinin göndermiştir.

Bulgaristana gönderilen Kinin Vogon'da

Sofiya, 18. X. 1947

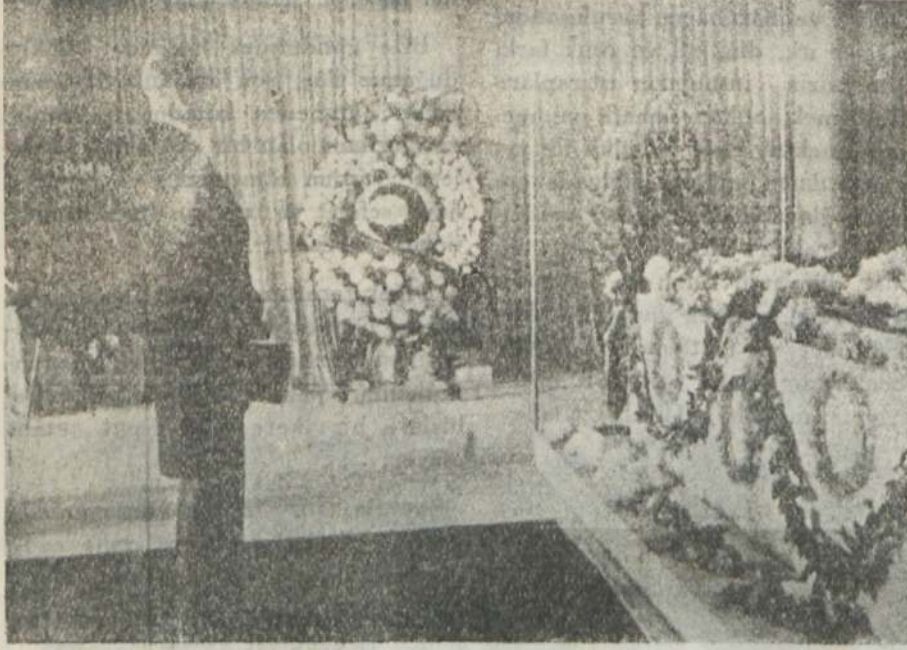
Bay Başkan,

30 kgr. kinin göndermekte olduğunuzu bildiren, 20 eylül 1947 gün ve 1668 sayılı mektubunuzu aldığımı zı bildirmekle şeref duyarız.

Ekibi Mısıra götürecek uçak.

Kızılay'ın Çeşitli

Ölümsüz Atatürk'ün Geciği Kabrinde
Kızılayda Hazırlanan Çelenk
10/XI/1947

25. Ağustos 1947 de Beyoğlu-
Kasımpaşa Şubemizin tertiplelediği
sünnet düğünü

13/9/947 de Ankara - Mamak
Şubemiz tarafından tertiplenen
sünnet düğünü

Çalışmaları

'stiklâl Bucağı tarafından 30 Ağustos 1947 de tertiplenen sünnet düğünü

ve

30. Ağustos 1947 de tertiplenen düğünden güzel bir köşe

7/9/947 de Yalovada Kızılay tarafından tertiplenen sünnet düğününden görüşmeler

Gençlik Kızılayı ve Kızılhaç Haberleri

FAKİR VE YOKSULLARA EŞYA DAĞITIMI

Kurban bayramı, Cumhuriyet bayramı ve Kızılay haftası gibi üç bayramın bir arada gelmesi dolayısıyla fakir ve yoksulların yardımına koşmayı bir vazife bilen ve her zaman her yerde bunu yapmakta bir an bile tereddüt etmeyen Kızılay Gençlik Kurumu tarafından muhtaç aile ve öğrencilere palto, elbise, entari, manto, ayakkabı, entarilik basma ve öğrencilere ayrıca göğüslük yapmak için grizet v. s. gibi giyim eşyası dağıtılmıştır.

Dağıtılan bu eşyanın miktar ve cinsi şöyledir:

- 3500 parça çeşitli giyim eşyası
- 5000 metre boyalı basma
- 500 metre grizet
- 300 metre Amerikan bezi

Sayın Bay Cemil Uygadın

*Türkiye Kızılay Derneği
Gençlik Kurumu Başkanı*

Ankara

Sayın Bay Başkan,

Lig Gençlik Bürosunun, Harp felâketine uğrayan Avrupa çocukları lehine Milli Kurumlardan âcil yardım talebinde bulunalı bir yılı geçmiştir.

Bu yardımlaşma hareketinin daha ziyade Avrupa'daki yıkılmış okulların çocuklarına yardımda bulunulmasına yönetilmesini tavsiye ederken, Memleketlerin çoğunda Kızılhaçın bilhassa Okul çerçevesi içinde çalıştığını göz önünde tutuyorduk.

Bugün, Türk Kızılayının Avusturya ve Macaristan çocukları lehinde önemli bir rol aldığı bu Kollektif hareketin neticeleri hakkında kısa bir Raporu ilişik olarak göndermekle haz duymaktayız. Bu neticelerin ce-

saret verici olduğunu ve bütün Milli Kızılhaç Gençlik Kurumlarını birbirine bağlayan sıkı tesanüdü bir kere daha ispat ettiğini müşahade edeceksiniz.

Yardımların, savaşın tahribettiği memleketlerin Kurumları tarafından sevinçle alındığını belirtmek isteriz. Ve bize gelen teşekkür mektuplarını bağışta bulunan Derneklere ulaştırmakla bahtiyarlık duyduk.

Halen, Birçok memleketlerde durum vahimdir ve böyle devam etmek tehlikesi de mevcuttur. Bu itibarla, bu hareketin bütün imkân nisbetinde genişletilmesine devam olunması hususunda hararetle ısrara ictisarı ediyoruz.

Gerçekten, bize gelen ve belli başlı kısımları aşağıda hülâsa edilen raporlardan anlaşıldığı gibi, bazı memleketlerin ihtiyaçları halâ pek büyük ve müstaceldir.

— Romanya'daki misli görülmemiş kuraklık, bu memleketin yiyecek durumunu ciddi suretle vahimleştirmiştir. Birçok çocukların süte, mukavvi maddelere ve elbiseye ihtiyaçları vardır.

— Yugoslavya'da, süt, çocuk ayakkabı ve elbisesi fıkdanı çok ciddidir. Bundan başka, memleketin muhtelif yerlerine dağıtılmış okul kantinleri en zaruri ihtiyaçlarından mahrumdurlar ve hassaten çatal, kaşık, yemek ve mutfak âlet ve levazımına ihtiyaçları vardır.

— Macaristan'da, yiyecek ve giyecek bakımlarından durum vahimetini muhafaza ediyor. Macar Kızılhaç, harpten evvel güzel çalışmaları tanınmış olan Sopron yurdu lehinde bazı Milli Kurumlardan yardım isteğinde bulunmanızı rica etmiştir. Bu müessese bombardımandan hasar görmüştür. Eşyası yağma edilmiştir ve malzeme kıtlığı yüzünden yerli halk metruk vaziyette bulunan bu yurdun yıkılan duvarlarından,

kendi evlerini tamir için gereken malzemeyi almaktadır. Bu yurdu tamir etmek ve birçok öksüz ve metruk çocuğu burada barındırmak imkânını sağlamak için gerekli âcil tedbirlerin alınması bahis mevzuudur.

— Polonya'da da durum keza ciddidir; Öksüz sayısı çok yüksektir. Büyük sayıda okul tahrip edilmiştir; Elbise, ayakkabı ve okul levazımı da yoktur.

— Arnavutluk'tan acele yiyecek, giyecek, ayakkabı ve ilaç dilekleri alıyoruz.

— İtalya'da, çocukların kuvvet verici maddelere temizlik malzemesine, giyecek ve ayakkabıya ihtiyaçları vardır.

— Büyük tahripler yüzünden Yunanistan hâlâ yardıma muhtaçtır. Yunanistanın ihtiyaçları yiyecek, giyecek, ayakkabı, temizlik malzemesi ve hassaten sabun ve diş fırçasıdır.

— Genel olarak, ilk yardım kutularının bütün felâketzede memleketlerde bilhassa iyi karşılanacağını da belirtmeye ictisarı ediyoruz.

Esasen sonsuz ihtiyaçları ihtiva eden bu liste, yardım faaliyeti-mizin henüz çok lüzumlu olduğunu ve yeni bir gayret gösterilmesi gerektiğini isbat etmektedir. Binaenaleyh, Milli Kurumunuzun kendiliğinden başladığı bu yardım faaliyetini arttırabilecek durumda olacağını ümit etmekteyiz. Bize bu hususta verebileceğiniz bütün bilgiler büyük bir hüsnü kabul görecektir. Ve onları ilk sayısı yeni çıkmış olan aylık (Haberler) (Nouvelles) neşriyatında yayınlamakla zevk duyacağız. Keza bu haberlerde, Milli Kurumların en müstacel ihtiyaçlarını, bize bildirildikçe, yayınlıyacağız.

Derin Saygılarımızın lütfen kabulünü dilerim, sayın Başkan.

*Kızılhaç Gençlik Büroau Mûdürü
G. Milson*

POLONYA KIZILHAÇINDAN 22 6. 1947 TARİHLİ TEŞEK- KÜR MEKTUBU

Sayın Genel Müdür,

Sizlere, Gençlik Kurumunuzun yol-
lanmış olduğu kuru üzümün dağıtılış-
ını gösteren bir fotoğrafı göndermek-

Polanyada Brzerk ilk okulu

le şeref duyarız. Bunlar, Cracovie de
Polonya mahalli Kızılhaç Komitesi-
nin Brzesk bölgesindeki ilk okulunun
talebeleridir.

Saygılarımızın kabulünü rica ede-
riz Bay Genel Müdür.

Başkan

Dr. Br. Kostkiewicz

§ KIZILHAÇLAR BİRLİĞİ

Gençlik Kızılhaçının Avrupa'da
harpten zarar gören çocuklara yar-
dımları.

Bağışta bulunan kurum	Bağışın cinsi	Mütefi Kurumlar
Türkiye	5000 Kilo Şeker	Avusturya
	500 „ Süt hülasesi	ve
	2700 „ Kuru üzüm	Macaristan
	2700 „ Kuru incir	(arzaat de yar
	8000 Metre Pamuklu	yarıya ölün
		mütefi.)

dan müteşekkil önemli birbağış

§ KAZALARDAN ÖLEN ÇOCUKLAR

Kazalardan dolayı ölen çocukların
sayısı, diğer sebeplerden ölenlerden
pek daha çoktur. 20 yaşından aşağı
olan beyaz ırka mensup çocuklardan
kaza neticesi ölen:

	Senelik sayısı
Erkek çocukları	34.129
Kız	14.946
B. Irka mensup olmayan	
Erkek çocukları	5.977
Kız	2.990 dir.

Bu rakamlar bize beyaz ırkın siyah
ırka ve erkek çocukların kızlara na-
zaran daha çok kazaya kurban git-
tiklerini gösterir. 5-9 yaş arası olan-
larda beyaz ırktan kazaen ölen çocuk-
ların sayısı ise kızlara nazaran 2 mis-
li fazladır. 15-19 yaş grubunda ise
erkek çocukların kazaen ölüm sayısı
kızlara nazaran 4 misli fazladır. Bu
nisbet beyaz ırktan olmayanlar ara-
sında daha da fazladır. Bu kazaların
başında motor, bisiklet kullanmak,
silâh taşımak gibi haller yanma, düş-
me v. s. sebepler gelmektedir. Er-
kek çocukların daha atılgan olma-
nın onlar arasında ölüm nisbetini art-
tırmaktadır.

§ İNGİLTEREDE KIZILHAÇ TARİHİ YAZILIYOR

İngiliz Kızılhaç Gençlik Kurumu,
Kızılhaçın tarihini basmak için ha-
zırlanmaktadır. Bu maksadın temini
için bir çok Derneklerden gereken
vesaiki toplamış ve kitabı hazırla-
mış bulunmaktadır.

§ KÖRLER OKULUNUN İLK YARDIMCI YETİŞTİRMESİN- DEKİ BAŞARISI

Miss Lowensen idaresinde bulu-
nan körler Okulunda Gençlik Kuru-
munun tesis ettiği ilk - yardım kur-
sundan, sevindirici başarılar elde e-
dilmiş ve Mrs. Stoelridge tarafından
öğretilen kör çocuklar, kendi yaşla-

Kör olan McDonald bandaz yaparken

rında olanlardan daha üstün başarı
elde etmişlerdir. Körler bandaj yap-
mak hususunda nazari olduğu kadar
da pratik bilgi elde etmişler. İlk-yar-
dım sertifikası alanlar arasında 15
yaşında olan Evelyn Wilson 90 ve
Janet McDonald yüz üzerine 93
numara almışlardır. Kısmen kör olan
bu iki kızdan sonra derece alan Fay
Cumper ve Lourie Hoore ise büsbü-
tün kördürler.

§ POLONYA KIZILHAÇININ İJYEN PROPAGANDASI

Polonya Kızılhaç, fabrikalarda,
kasaba ve köylerde, gençlik mahfil-
lerinde halkın sıhhatini sağlamak
için, elinde olan bütün imkânlarla
konferanslar tertip etmektedir.

Bu sahada Polonya Kızılhaç pek
büyük bir faaliyet sarfetmektedir.
Gençler, temizlik müsabakaları ter-
tip etmekte, umumî sıhhat bilgileri
kursları yapmakta, her mektepte bir
"Temizlik köşesi" tesis edilmesine
gayret etmektedirler.

Gençlik kolu üyeleri aynı zaman-
da tıbbî otlar toplamak hususunda
da çalışmaktadırlar.

Preventoryum, yetimhane, fakir
çocuklara yardım, ana ve çocuklara
bakımevleri gibi Polonya Kızılhaç
tesisleri de sıhhat ve sağlık bilgileri-
nin yayılmasını sağlamağa çalışmak-
tırlar. Polonya Kadınlar Ligi, Köy-
lüler arasında karşılıklı Yardım Bir-
liği, Çocuk Severler İşçi Derneği gibi
sair teşekküllerin de bu sahada Po-
lonya Kızılhaç ile işbirliği yapmak-
ta olduklarını da ilâve etmek gere-
kir.

§ YUNANİSTANDA

Yunan Kızılhaç Gençlik Kurumu
yeni binaya taşınmış olup adresi şu-
dur:

2. Argentis Democratias and
7. Colocotroni, Athens.

§ İRLANDADA

İrlanda Kızılhaç Gençlik Kuru-
mu, gelecek senenin yazında, Genç-
lik Kurumu üyelerinin çalışmamala-
rını gösterir bir sergi tertiplemeği
tasarlamaktadır.

Aynı zamanda, bu fırsattan fayda-
lanarak öğretmenleri bir etüd ziya-
retine davet etmeği düşünmektedir.

§ JAPONYADA

Japonyada Gençlik Kızılhaç ye-
niden kurulmuştur.

§ KIZILHAÇ GENÇLİK MERKEZLERİ

Arjantin'de halen 50.000 çocuğu
sinesinde toplayan 1.088 merkez
vardır. Ayrıca yeni merkezler de
kurulagelmektedir. Bir hastabakıcı
hemşiresinin idaresinde ilk - yardım
postaları mevcuttur.

§ İJYEN SAHASINDA İRLANDA KIZILHAÇ GENÇLİĞİNİN PROPAGANDASI

İjyen hakkında konferanslar bastırılmış olup, Eğitim Bakanlığı yolu ile bütün sınıflarda İjyen dersleri okutulmasını tavsiye eden bir mektupla beraber bütün ilk mekteplere gönderilecektir.

§ MISIR KIZILHAÇININ GENÇLİK FAALİYETİ

Mısır Kızılay'ı çok mühim bir faaliyet göstermektedir. Kahire'de Kırılçe Nazlı cad. 34 numarada bir hastanesi, dispanseri, ve çocuk evleri vardır, hemşire ve yardımcı yetiştirmektedir. Çok faal bir Kızılay Gençlik Teşkilâtına sahiptir, pek yakında bir gençlik evi açılmıştır. En nihayet, geçen seneki hümma salgınında, memleketin bütün bir bölgesinde, bu hastalığa karşı mücadeleyi organize etmek vazifesini üzerine almıştır.

Geçen sene içinde, Kadınlar Komitesi, Armant, Lower, Sohag ve Assiout'da yeni ecza merkezleri ve sosyal Merkezler kurmuşlardır. Beni souef'de bir hastane ve Fayoumda da büyük bir dispanser inşa halindedir. Kahire'de İnche caddesinde, Kızılay Gençlik Kurumunun, fakir çocuklar bakım hastanesi ile, fakir kadınlara mahsus bir imalâthanenin açılış töreni geçenlerde Majeste Kırılçe tarafından yapılmıştır.

§ YUNAN KIZILHAÇ GENÇLİĞİNİN FAALİYETİ:

Yunan Kızılhaç Gençliği, gençlik arasında Kızılhaç ideali ve İjyen bilgisinin yayılması için elinden geleni yapmaktadır.

1944 - 1945 yılı içinde fakir ve hasta çocuklara vitamin, süt ve kuvvetli gıdalar dağıtmıştır. Atina ve havalisindeki mekteplere Amerikan Kızılhaçının hediyesi olan 1.000 tane mektep ecza kutusu ve gene Amerikan çocuklarının başışı olan 19.872 kalem sapı ile 13.338 parça çukulata dağıtmıştır. Halen elinde 9.423 ecza kutusu vardır ki, böylece memleketteki bütün mekteplerin ihtiyacını karşılayabilecektir.

Parnos, Livadia, Volos, Tarise, Chalcis ve Rgostolide 6500 çocuğun bulunduğu tatil kampları açılmış ayrıca 125 erkek ve 140 kızın yetişmekte olduğu kamp şefi kursları açılmıştır.

§ Danimarka Kızılhaç haberleri:

1947 OCAK — HAZİRAN DEVRESİNE AİT RAPOR:

Danimarka Kızılhaç 1947 Ocak Haziran devresindeki faaliyetleri hakkında, Lig'e bir rapor sunmuştur.

Bu raporun birinci kısmında, Danimarka Kızılhaçının milletlerarası yardımlarından bahsedilmektedir.

Harpten zarar gören muhtelif memleketlere yardım, bakımları bu Dernek tarafından temin edilen evler, hastaneler, ecza merkezleri, konsultasyonlar, Danimarka'nın aldığı çocuklar, kayıp araştırmaları v. s.

İkinci kısmında Danimarka Kızılhaçının yurt içi faaliyetlerine tahsis edilmiştir. Kızılhaçın ordu ile işbirliği, tatil kampları, yolda ilk yardımlar, kurtarma ve yüzme, Kızılhaç gençliği, senelik iane toplanması, Hastabakıcı Hemşireler, nekahat halinde olanlar için Danimarka Kızılhaç Merkezi v. s. vardır.

Sen de

KIZILAY'A

Yardım

Elini

Uzat

İlan tarifemiz

1 Sahife	T. L. 50
1/2	T. L. 30
1/4	T. L. 20
1/8	T. L. 10

Bir defalık
tatlar

RENK Lİ

Olanlar

İki misli

Fiatla basılır

İLÂNLARIN

Mes'uliyeti

Onu verene aittir.

Ok sürük ve bronsite karşı

KIZ KÖPRÜSÜ

(Stockholmda 30 ağustos 4 eylül 1946 da toplanan Beynelmilel Gençlik Kızilhaç konferansında Türk delegesi Dr. Remzi Gönenç tarafından anlatılan halk hikâyesi.)

Kız köprüsü Küçük Asyanın batı volkanik mintakasinda akan Gediz nehri üzerindeki en eski köprülerden biridir. Bu köprünün adı bütün üzerinden geçenleri meraklandırır ve Adala köyü ihtiyarları da aşağıdaki hikâyeyi anlatırlar.

Bir zamanlar kaprisli Gediz nehri kudretinin en had halinde iken, yani daha henüz üzerine köprü kurulup emniyetle geçilmesi temin edilmeden evvel, nehrin karşı tarafındaki bir köyde oturan üç zengin atlı tüccar nehrin kenarına gelirler. Bunlardan ikisi bir çeyrekten az zamanda karşıya geçer, fakat üçüncüsü geride kalır. Geçen iki kişi karşıda arkadaşlarını beklerken, bir müddet sonra arkadaşlarının yaklaşacağı yerde cereyanla aşağı doğru sürüklendiğini görürler.

İki tacir arkadaşlarının bağırtısını işitir, fakat bu âni hadise dolayısıyla şaşırarak bir vaziyette hareketsiz kalırlar. Hiç biri kurtarmak için bir hareket yapamaz ve zavalı da yardım istiyen bağırmaclarına devam eder. Birdenbire fevkalâde bir ata binmiş bir kız, sanki cennetten gelen bir melek gibi, nehrin kenarında belirir ve iki tüccarın ne olduğunu anlamasına zaman kalmadan nehre girer ve her şeyi ile arkadaşlarını salimen yanlarına getirir. Kız o kadar güzel, kuvvet ve sıhhatçe o kadar cazipmiş ki tüccarlar teşekkür etmeği bile unuturlar. Nihayet hepsi birdenbire,

Bu arada keselerini çıkartır ve ona, kurtarıcı meleklerine verirler. Fakat kız hediyeleri red eder, "Böyle bir mükâfatı hak edecek bir şey yapmadım," der ve anide geldiği gibi kaybolur.

Tüccarlar şaşkınlıklarından kurtulunca bir müddet oldukları yere oturur ve etraflarına bakınırlar. Yakınlarda, otlayan koyun sürüleri; biraz daha uzakta ise bir kaç köy görürler. Kendilerine böyle büyük bir hizmette bulunan genç kıızı mükâfatlandıramadıkları için utanır ve merhametli güzel garip kıza dair bir malûmat bulabilmek ümidiyle etraflarında görebildikleri bütün köyleri gezerler. Fakat kimse onlara hiç bir malûmat veremez, zira o zamanlar Türkiyenin o taraflarındaki hemen

bütün kızlar güzel, sıhhatli, cazip ve aynı zamanda, kendi hayatları pahasına da olsa, tehlikede olan bir şahsa yardım etmekten çekinmeyecek kadar iyi biniciydiler.

Tüccar kurtarıcısını aramanın boş olduğunu ve ona şahsen teşekkür etmeğe hiç bir zaman imkân olmadığını anlayınca, nerdeyse kendi hayatına mal olacak olan nehrin o kısmından ahalinin geçmesini temin için, tam kurtarıldığı yere bir köprü yaptırmaya karar verir.

Çok kısa zamanda tehlikeli Gediz'in üzerine ilk köprü kurulur, ve tehlikede olan bir hemcinsini kurtarmak için hayatını tehlikeye atan kızın hatırası için "Kız köprüsü," adı verilir.

Sayın Kızılây Okuyucularına

Kızılây Dergimize karşı sayın okuyucularımızın gittikçe artan ilgisine çok teşekkür ederiz. Bu artan ilgiye lâyık olmak için daha çok okuyucuya hitap etmek imkânlarını araştırdık ve Kızılây mecmuamızı daha cazip, daha kolay taşınabilir ve bir bakışta tanınabilir bir hale getirmek için hacminin 16,5×21,5 ve kapağının Türk tezyini sanatları motifleri ile işlenmiş olmasını faydalı bulduk.

1948 den itibaren yeni şekilde çıkacak olan Kızılây mecmuamızın fiyatı değişmeyip yine 20 kuruş olarak kalacaktır.

Sayın okuyucularımızın esirgemedikleri ilgilerinin yalnız devam edeceğine değil fakat artacağına da kuvvetle inanıyoruz.

- Kimsin ?
- Adın ne ?
- Nerelisin ?
- Sana nasıl teşekkür edebiliriz? diye sorarlar.

II inci Dünya savaşının öksüz, sakat ve sefil bıraktığı çocukların acıklı durumu

III ncü dünya Savaşının tohumları nı, II nci Cihan Harbinin arkada bıraktığı öksüz, bakımsız ve ahlaktan düşmüş çocukların ihmal edilmesinde aranmalıdır. Akademi mükâfatını kazanmış olan «Amerikan Ordu» filmi «Seeds of Destiny» «İstikbalin tohumları» adlı filminden alınan resim ve yazılar bu hususta bir fikir verebilecek mahiyettedir

Gıda eksekliği yüzünden beslenip büyümemiş ve raşitizme yakalanmış 3 yaşında bir çocuk. Yarının kahramanları olacak olan bu çocuklar ana ve babalarının adlarını hatırlamıyor bile

Bir milletin istikbali, onun temeli çocuğa dayanır. Acaba yeni dünyanın üzerine kuracağı temeller nasıldır? İşte temel taşlardan bir tanesi

General Von Runsdendt'in şu sözleri: "Biz ancak sistematik bir fena beslenme ile bunu kazanabiliriz. Bilhassa çocuklar üzerinde bunun tevhit edeceği tahribat makineli tüfekten daha çok yakıcı olacaktır."

Bilhassa Almanya'da bütün bir Millet yapısını bozacak kadar ahlâk bozukluğu tevhit etmiştir. Bu durumun sonunun ne olacağı düşünülmeye değer

"Bir çok kimseler ve Milletler o kanaata varmışlardır ki, dünya ikinci bir harbe tahammül edemez. Birleşmiş Milletlerin kuvvetli inancı da budur." Kübalı bir Doktor

Aşlık ve sefaletin hüküm sürdüğü ülkelerde, intikam hisleri ile yetişenlerde nasıl bir mukadderatın tohumu yeşerebilir? Yeni Hitlermi yoksa yeni Hürriyet aşklarını?

Bir zamanlar kapıştı Gedix nehrin kütlenin en bad halinde iken, yanı daha henüz üzerine köpürüp omuzlarla geçilmesi için emniyetten evvel, nehrin karşı tarafındaki bir köyde oturan üç zengin ahi tüccar nehrin bir narına gelince, buharından ikisi bir çevrektion az zamanda karşıya geçerek, fakat üçüncüsü geride kalır.

Bunun cevabını mı istiyorsunuz? Her Milletten yetişen yeni neslin kalbini atom bombasından daha kuvvetli bir şekilde sokmakla

Kızılay Gençlik Kurumumuz Yurt İçinde ve Yurt dışında muhtaç ve sefil çocuklara yardımını şiar edinmiştir.

1. 9. 947 tarihinden 15. 11. 947 gününe kadar Genel Merkezce yapılan çeşitli yardımlar

Su baskınından zarar görenlere yapılan yardımlar

L İ R A

200	Su baskınında evleri yıkılan 4 aileye ilk yardım olmak üzere Keskin ilcesine
1000	Mezere köyünde doludan zarar görenlere dağıtılmak üzere Kars iline
2500	Çamurluyurt köyünde doludan zarar görenlere ilk yardım olmak üzere Konya iline
5000	Su baskınından i aşeye muhtaç olan 494 kişiye ilk yardım olarak Gaziantep iline
5000	Su baskınından i aşeye muhtaç olan 500 kişiye ilk yardım olarak Seyhan iline
200	Çadır
200	Battaniye
1800	Parça iç çamaşırı
	Seyhan ilindeki felâketzadelerin barındırılması ve giydirilmesi için Seyhan iline

Yangından zarar görenlere yapılan yardımlar

E İ R A

1850	Darıcı köyünde evleri yanan 37 aileye ilk yardım olmak üzere Simav ilcesine
1400	Koçakamış köyünde evleri yanan 27 aileye ilk yardım olarak Orhaneli ilcesine
150	Karaçayır köyünde evleri yanan 3 aileye yardım için Bolu iline
1450	Akçakoca'da evleri yanan 19 aileye ilk yardım olmak üzere Akçakoca ilcesine

Yurt dışı yardımlarımız:

Endonezya'ya

4000 adet harp paketi	
10000 adet sargı	
2500 m ² gaz idrofil	Endonezyadaki yaralıların tedavisinde kullanılmak üzere yardım komitesine gönderilmiştir.
200 kilo pamuk	
5 kilo sulfadiyazin	

Bulgaristan'a

30 kilo kinin	Su baskınından husule gelen ve ciddi bir tesir gösteren sıtma salgını ile mücadeleye yardım için Bulgar Kızılhaçına
---------------	---

Mısır'a

10000 kişilik 500 kilo kolera aşısı ve 6 kişilik bir tıbbi ekip	Kolera salgını ile savaşmak için Mısıra gönderilmiştir.
---	---

Pakistan'a

Adet	Eşyanın cinsi	Adet	Eşyaum cinsi
1000	Palto, erkek için, kullanılmış	500	Ceket erkek (formal)
1000	" çocuk " "	1000	" " (Çeşitli)
1000	Manto " " "	500	" kadın " (yün örme)
500	Entari " " "	1000	Başlık kar yeni
500	" " " "	500	Örtü, yün kullanılmış
		7500	

Çin'e

İode	50 Kg.	Phénacétine	25 "
Tab. Atebrin	15 şişe	Glucose	50 "
Amp. Kinin klor.	200 şişe	Permanganate de potassium	50 "
Bismuth S. Nitrate	50 kg.	Oxide de zinc	50 "
İodure de potassium	50 kg.	Boromure de potassium	50 "
Tab. Sulfoguanidin	5000 Kompr.	Amp. émetine	1000 amp.
Acide borique	150 kg.	Komp. Sulfadiazine	5 kg.
Aspirine	50 "	Tannalline	15 "
		Amp. huile camphrée	200 kutu

Çekoslovakya Kızılhaç Gençlik Kurumuna

1000 liralık el işi Kızılay Sanatevi İstanbul mamulâtından

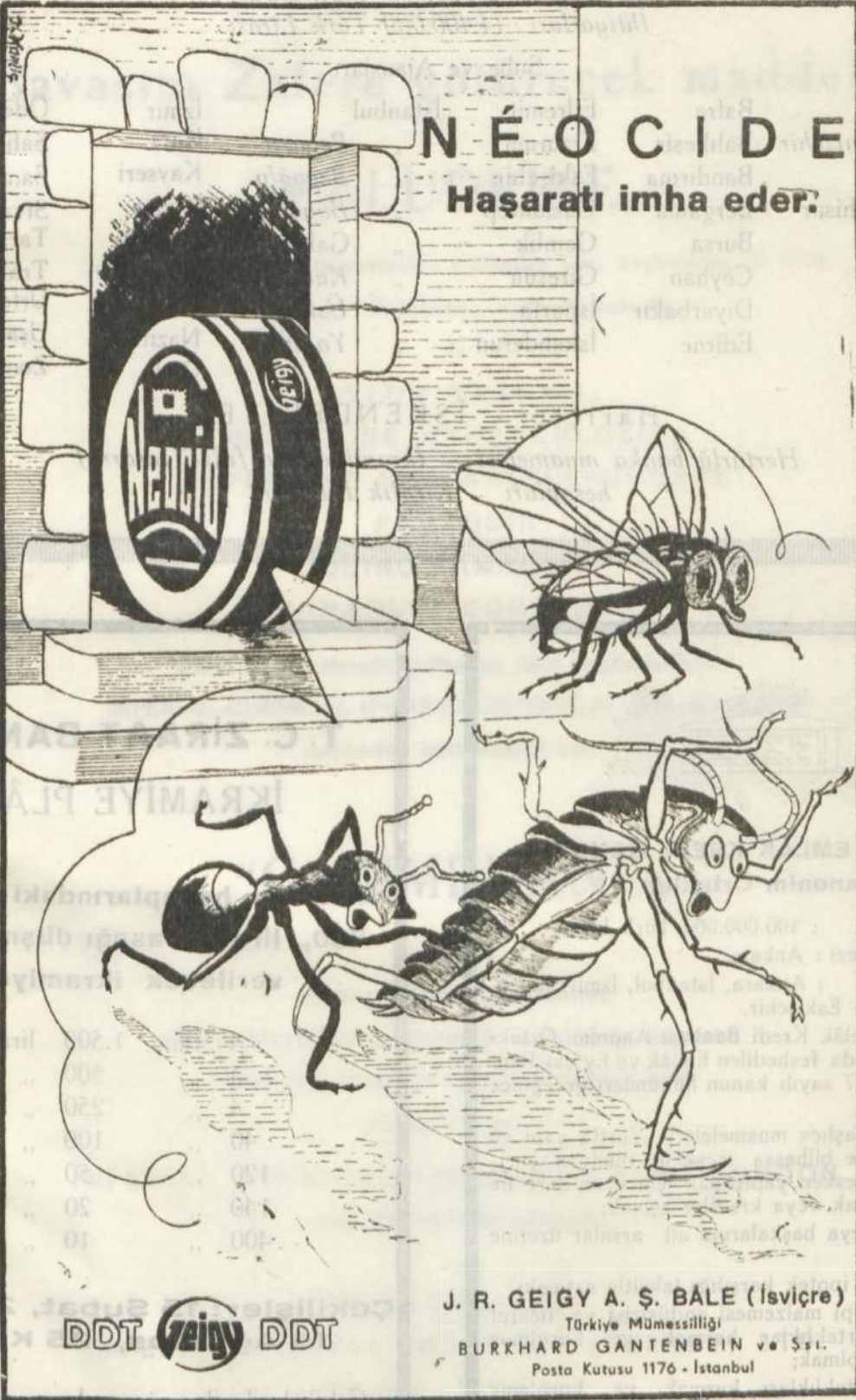
Kızılay Dispanserlerinin faaliyeti

1947 yılı birinci üç aylık devresi (Nisan, Mayıs, Haziran) esnasında Kızılay Dispanserlerinde bakılan hasta sayısı ve hastalık çeşitleri

HASTALIKLAR	İZMİR			İZMİR			İSTANBUL			İSTANBUL			Genel Toplam		
	İkiçegmelik Dispan.			Karşıyaka Dispan.			Beyoğlu Dispanseri			Nisantasi Dispan.					
	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM
Boğmaca öksürüğü	2	3	5	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	5	7
Teneffüs cihazı veremi	50	100	150	1	2	3	3	—	3	11	15	26	65	117	182
Bütün diğer veremler	6	11	17	1	—	1	—	—	—	4	8	12	11	19	30
Sıtma	323	647	970	67	69	136	—	—	—	15	9	24	410	725	1130
Frengi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grip yahut Enflüenza	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	5	6	2	6	8
Kızamık	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Başka mikrop ve parazit hastalıkları	21	49	70	—	—	—	—	—	—	4	11	15	25	60	85
Kanser	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Habîs olmıyan ırlar	3	9	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	9	12
Müzmin romatizma ve damla	62	148	210	6	14	20	2	5	7	3	16	19	73	183	256
Şeker	—	—	—	—	—	—	3	2	5	—	5	5	3	7	10
Vitaminsizlikler, başka umumî hastalıklar ve müzmin zehirlenmeler	150	702	852	20	23	43	—	—	—	—	—	—	170	725	895
Basit Menenjit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Menşei veai kınıf içi âfetleri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sinir sistemi ve duyuğ uzuvlarının diğer hastalıkları	95	190	285	1	—	1	2	3	5	2	3	5	100	216	316
Kalp hastalıkları	16	34	50	1	—	1	—	—	—	4	13	17	21	48	67
Deveran cihazının başka hastalıkları	44	88	132	—	—	—	1	11	12	16	51	67	61	150	211
Bronşit	98	252	350	6	7	13	10	11	21	16	32	48	130	302	432
Zatürrie	5	11	16	4	1	5	—	—	—	—	—	—	9	12	21
Teneffüs Cihazının diğer has.	23	47	70	4	10	14	—	—	—	4	12	16	31	69	100
İshal ve bağırsak iltihabı	152	456	608	13	10	23	2	8	10	1	3	4	168	477	645
Apandisit	2	5	7	—	—	—	—	—	—	2	3	5	4	8	12
Karaciğer ve safra yolları hastalıkları	9	21	30	—	—	—	4	2	6	3	17	20	16	40	56
Hazım cihazının diğer hastalıkları	29	71	100	10	23	33	2	6	8	16	37	53	57	137	194
Böbrek nefritleri iltihapları	35	63	98	1	1	2	—	—	—	1	9	10	37	73	110
Bevil ve tenasül cihazının diğer hastalıkları	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	25	—	25	25
Gebeliğin, doğurmanın ve lohusalığın diğer hastalıkları	—	48	48	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	51	51
Deri, derialtı, kemik ve hareket uzuvları hastalıkları	15	—	15	1	—	1	2	2	4	23	66	89	41	68	109
Vilâdî zafiyet, vilâdî deformasyon ve vaktinden evvel doğum hastalıkları	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bunama ve ihtiyarlık	10	25	35	—	—	—	—	—	—	10	23	33	10	23	33
Septisemi ve nifasi intanlar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	16	21	15	41	56
Anemie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	2	2
Kulak ve vegetation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	15	19	4	15	19
Sağır ve dilsiz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kabakulak	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sağlam	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tasrih edilemeyen	—	—	—	—	—	—	20	81	101	—	—	—	20	81	101
Toplam	1150	2980	4130	136	161	297	52	132	184	150	443	593	1488	3716	5206

NÉOCIDE

Haşaratı imha eder.

DDT **Geigy** DDT

J. R. GEIGY A. Ş. BALE (İsviçre)
Türkiye Müessesiliği
BURKHARD GANTENBEIN ve Şti.
Posta Kutusu 1176 - İstanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

Genel Merkezi : ANKARA

Sermayesi : 5.000.000 Türk Lirası

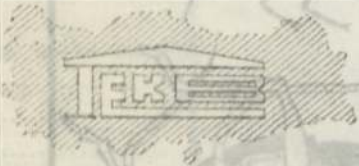
İhtiyatları : 14.400.000 Türk Lirası

Şube ve Ajansları

Ankara	Bafra	Edremit	İstanbul	İzmir	Ödemiş
" Yenisehir	Balıkesir	Erzurum	" Beyazıt	Kars	Salihli
Adana	Bandırma	Eskişehir	" Beyoğlu	Kayseri	Samsun
Afyonkarahisar	Bergama	Gaziantep	" Büyükkada	Konya	Sivas
Akhisar	Bursa	Gemlik	" Galata	Malatya	Tarsus
Antalya	Ceyhan	Giresun	" Kadıköy	Manisa	Trabzon
Aydın	Diyarbakır	İsparta	" Üsküdar	Mersin	Urfa
Ayvalık	Edirne	İskenderun	" Yalova	Nazilli	Uşak
				Ordu	Zonguldağ

Hariçte: İSKENDERİYE

Hertürlü banka muamelesi — İkramiyeli ve faizli tasarruf hesapları — Kiralık Kasalar

TÜRKİYE EMLÂK KREDİ BANKASI Anonim Ortaklığı

Sermayesi : 100.000.000 Türk Lirası

İdare Merkezi : Ankara

Şubeleri : Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Samsun Eskişehir.

Türkiye Emlâk Kredi Bankası Anonim Ortaklığı; 31/8/1946 da feshedilen Emlâk ve Eytam Bankası yerine 4947 sayılı kanun hükümleri gereğince kurulmuştur.

Bankanın başlıca muameleleri; Yurtta yapı ve onarma işleri ve bilhassa mesken olmaları yurttaşlara ucuz mesken yaptırmak için uzun süre ile ikrazda bulunmak veya krediler açmak;

Bankaya veya başkalarına ait arsalar üzerine bina yapmak,

Peşin veya ipotek karşılığı taksitle satmak;

Yapı ve yapı malzemesi endüstrisi ve ticaret yapmak ve ortaklıklar kurmak ve kurulmuş olanlara ortak olmak;

Sigorta ortaklıkları kurmak ve kurulmuş olanlara ortak olmak;

Diğer her türlü Banka muameleleriyle uğraşmak bu meyanda müsait şartlarla mevduat kabul etmek,

Banka, mesken inşa ettirmek isteyenlere % 5 faizle yardım yapmaktadır. Daha fazla malûmat alınması için şubelerimiz emre âmadedir.

T. C. ZİRAAT BANKASI İKRAMIYE PLÂNI

Arttırma hesaplarındaki paraları
"50,, liradan aşağı düşmeyenlere
verilecek ikramiyeler

4	tane	1.500	lira
4	"	500	"
4	"	250	"
40	"	100	"
120	"	50	"
140	"	20	"
400	"	10	"

Çekilişler: 15 Şubat, 24 Nisan
15 Ağustos, 25 Kasım.

Çekilişlerde ikramiye çıkmayan yerler için ayrıca 20 Haziran ve 10 Aralık'da 2 ilâve çekiliş daha yapılarak 6100 lira dağıtılacaktır.

SITMA

Savaşını Zafere götürececek maddeler

“PALUDRINE,,

Sıtma mücadelesinde mükemmelen kullanılan yeni keşfedilmiş bir tıbbi
mustahzar “Paludrine ,, hydrochloride'dir
ve

“AVLON MARKALI,,
MEPACRINE HYDROCHLORIDE
MEPACRINE METHANESULPHONATE
PAMAQUIN
QUINO-PAMAQUIN
PAMAQUIN COMPOUND

Sıtma mücadelesinde kullanılan tıbbi mustahzarlardır
IMPERIAL CHEMICAL (PHARMACEUTICALS) LTD. ENGLAND
tarafından imâl edilmektedir.

“GAMMEXANE,,

markalı

gamma benzene hexachlorure

Sıtma mücadelesinde sivrisinek ve bilûmum haşeratin
imhasında kullanılan fevkalâde müessir yeni
bir müstahzardır.

IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES LTD. LONDON
tarafından imâl edilmektedir.

Türkiye Umum Vekili :
IMPERIAL KEMIKAL INDUSTRIS (TURKEY) LTD.
Galata - İstanbul

ANADOLU

SİGORTA ŞİRKETİ

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat ve Türkiye İş Bankalarının Kurumudur

Sermaye ve ihtiyatları : 5.832.000 Liradır.

Tesis tarihi olan **1925** senesinden beri yaptığı sigortalar

- KARADA** : Yangın - kiracı şağil, malsahibi ve komşu mes'uliyeti kâr zararları - yıldırım - zelzele - infilâk - havagazı ıstıali - makina kazası ve motör ıstıali - kara nakliyatı - kara harp sigortaları.
- DENİZDE** : Bütün deniz tehlikelerine karşı deniz nakliyatı - gemi ve motör teknele-ri - mayın - torpil - alelûmum deniz harp sigortaları.
- HAVADA** : Tayyare sigortaları - tayyare seferlerinde pilot ve yolcuların sigortaları.
- KAZADA** : İnsanın maruz kalabileceği her türlü kaza - iş kazaları - otomobil - oto-mobil kazaları - malî mes'uliyet - makina kırılması sigortaları.
- HAYATTA** : Temettülü veya temettüsüz olarak ölüm tehlikesiyle beraber Tasavvur için : "Muhtelit,, ve "Tam muhtelit,, - aile istikbalini temin için : "İrath aile,, - kızlar için : "Cihaz,, çocuklar için : "Tahsil ve Terbiye,, - ihtiyarlık için : "İrat,, - Hastalık veya kaza neticesinde malûl kalmaya karşı : "Malûliyet,, sigortaları.
- İŞ SAHASINDA** : Atölyeler, fabrikalar, maden ocakları gibi iş yerlerinde ve ticarethane, bankalarda ve meslekî teşekküllerle birlikte çalışanların hayat, ölüm ve kazaları temin eden grup sigortaları.

İSTANBUL : Yenipostahane karşısı Büyük Kınacıyan Han - Telefon : 24294 - Hayat kısmı : 20541